اولین روزنامه تخصصی معدن و صنایع معدنی ایران

روزگار معدن

www.rouzegaremadan.ir

شنبه ● ۲۶ خرداد ۱۴۰۳ ● ۸ ذی الحجه ۱۴۴۵ ● ۱۵ ژوئن ۲۰۲۴ ● سال هفتم ● شماره ۱۳۲۳ ● ۸صفحه ● قیمت ۱۰۰۰۰ تومان

اقدام‌های ۹گانه برای مقابله با قاچاق سوخت

جعفر سالاری‌نسب بیان کرد : تخصیص نفت‌گاز در مسیر برمبنای اطلاعـات برخط الکترونیکی اسـناد حمل، توزیع کارت هوشمند سـوخت ناوگان ترانزیت، عرضه الکترونیکی گاز مایع و محاسبه سوخت داخل باک وسایل نقلیه خروجی از مرز برمبنای باک پر، از اقدام‌های بسـیار مهم این شرکت در دولت سیزدهم برای مبارزه با قاچاق سوخت بوده است.

۷

فولاد مبارکه مصداق خوب دوری از خام‌فروشی و اقتصاد غیرنفتی

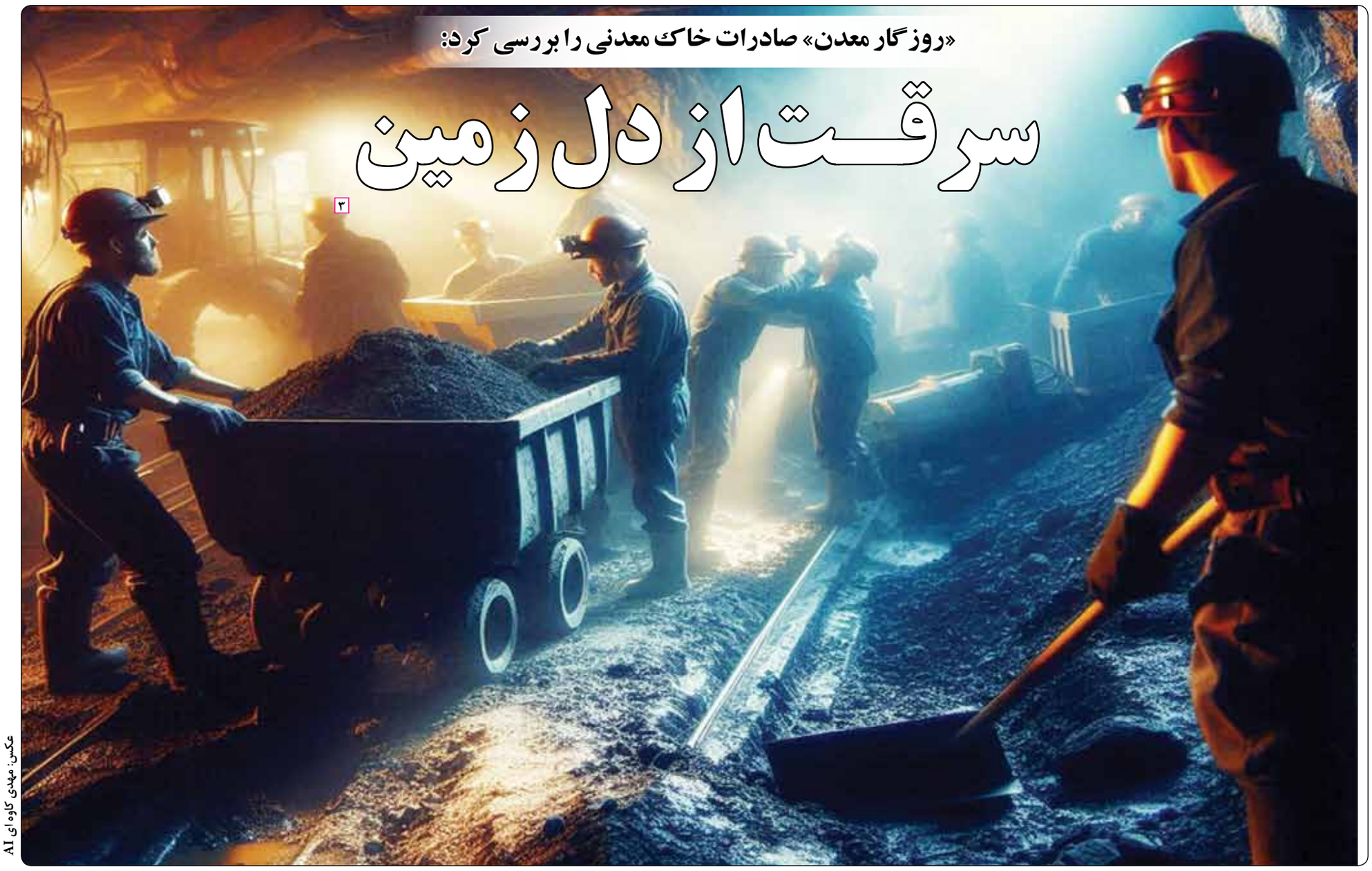
سیداحسـان خاندوزی، وزیر امور اقتصادی و دارایی روز سه‌شنبه ۲۲ خردادماه در آیین افتتاح طرح توسعه گمرک اختصاصی فولاد مبارکه اظهار کرد: رویداد امروز به جهت ارتباط با سایر رویدادهای حوزه گمرکی و تجارت خارجی و حتـی سـایر رویدادهایی کـه در وزارت اقتصـاد دنبال کردیم، یک صدای مشترک و آهنگ واحد است.

۶

«روزگار معدن» صادرات خاک معدنی را بررسی کرد:

سرقـــت از دل زمین

۳

عکس: مهدی کاوه ای AI

یادداشت‌ها

پیامدهای افت صادرات ۲

آمایش ضرورت سرزمین ۳

سرگذشت ماشین‌آلات معدنی ۴

آنچه حق معدنچی است ۶

جریان زاینده‌رود از سراب تا پایاب ۷

شکاف کارگزاری‌ها در ایران و جهان ۸

تیترهای روز

نقطه کـور فـولاد ۴

عملکرد جزیره‌ای دستگاه‌ها برای توسعه تجدیدپذیرها ۸

مدیرعامل در جلسه کمیته راهبری:

استفاده از انرژی‌های تجدیدپذیر باید در دستور کار فولاد خوزستان قرار گیرد

چهارمین جلسـه کمیتـه راهبری با حضـور امین ابراهیمـی مدیرعامل، محمد نیکوکار قائم‌مقام مدیرعامل در امور بهره‌برداری و توسـعه، مشـاوران مدیرعامل و جمعی از معاونان و مدیران گروه فولاد خوزسـتان روز سه‌شنبه ۲۲ خردادماه ۱۴۰۳ در سـالن همایش شـهدای مدافع حرم استان واقع در ورزشگاه شهدای فولاد خوزستان برگزار شد.

بـه گـزارش خبرنگار روابـط عمومی، امیـن ابراهیمـی مدیرعامل گفت: محدودیت‌های انرژی در سـالیان گذاشـته تا به امروز خسارت‌های فراوانی بـه صنعت فـولاد وارد نموده اسـت، به‌عنوان مثال مصرف بـرق در صنعت فولاد تنها ۵ درصد از مصرف کلی کشـور اسـت، اما متولیان امر برای اعمال محدودیت اول به سراغ صنعت فولاد می‌آیند. با توجه به شرایط موجود برای بقای این صنعت، باید به سمت انرژی‌های تجدیدپذیر حرکت کنیم و در این مسیر گام‌های بلندی برداشته شود.

وی با اشاره به اتفاقات خوب نظیر کسب تندیس طلایی ملی رعایت حقوق مصرف کننده و دریافت گواهینامه ایزو ۱۷۰۲۵ استاندارد بین‌المللی مرتبط با صلاحیت آزمایشـگاه‌ها و کالیبراسـیون تجهیزات، اظهار داشـت: در فولاد خوزسـتان توصیه جای خود را به تخصص داده، هم فکری جای عصبانیت را پر کرده اسـت و سـخنان کذب در سازمان دیگر جایگاهی ندارد که این خود یک دستاورد بزرگ است. هر سازمان به دنبال رشد و حرکت رو به جلو است. برای رشد در سازمان، نیاز به خلاقیت و نوآوری است. این امر مستلزم حضور نیروی انسانی متخصص و کارآمد است. مدیریت بقا محور یک شخص یعنی: سیاست فرد در حفظ بقای جایگاه خود در سازمان است. در برخی سازمان‌ها کوتوله پروری یک استراتژی برای بقای شخص در سازمان است. توجه نکردن به زیر دسـتان، کارشـکنی در نظرات تخصصی کارکنـان کاردان، اجتناب از آموزش تخصصی به دیگران، نشان از توانمند نبودن یک مسئول است. امروزه باید برای رشـد سـازمان، مدیران و کارکنان خلاق و بـا انگیزه به‌کارگیری شـوند. ابراهیمی ادامه داد: طرح‌های پیشـنهادی باید پیوست کارشناسانه داشته باشـد. در گشت‌های vip اسـتاندارد 5S باید مدنظر قرار داده شود. با پیشـرفت تکنولوژی، هوش مصنوعی جای خـود را به راهکارهای قدیمی خواهد داد. شـرکت آیسـا فراگیر در حوزه‌ی به‌کارگیـری هوش مصنوعی، پیگیری‌های لازم را در اولویت قرار دهد.

ابراهیمی خاطرنشـان کرد: صورت‌های مالی بخش‌های مختلف شرکت، تا هفته نخسـت تیرماه برای اجرای به موقع مجمع عمومی شـرکت باید ارائه شود.

وی اظهار داشـت: خوشبختانه وضعیت نظم و انضباط مالی در شرکت‌های تابعه سروسـامان یافته، گروه‌های حسابرسی به صورت مدون به شرکت‌های تابعه سرکشی می‌کنند و برنامه‌ریزی دقیق کمک شایانی به مجموعه می‌کند.

ابراهیمـی از تـلاش و تامین مالی دو شـرکت تولیدی تابعـه گروه فولاد خوزستان با وجود مشکلات در حوزه مالی، تقدیر و تشکر نمود.

وی گفت: برای فروش، باید تولید با کیفیت و مورد پسند مشتری را مدنظر داشـته باشـیم. در بازار امروز، رضایت مشـتری در اولویت بوده و مهمترین سخن را می‌گوید. در کنترل زنجیره تامین، از مصرف کنسانتره تا تولید آهن اسفنجی، باید قابل ردیابی باشد و بهترین نوع آن برای مشتری ارسال شود.

وی بـا اشـاره به اهمیـت سـرویس‌های ایـاب و ذهاب کارکنـان گفت: فرسودگی سـرویس‌های موجود در شـآن کارکنان فولاد خوزستان نبوده و باید در کوتاه‌ترین زمان ممکن نوسـازی شوند. همچنین، طرح شکایت‌های پیامکی در این زمینه باید از سـوی شرکت ایده پردازان صنعت فولاد جدی گرفته شـده و به صورت روزانه پایش شود. برنامه‌ای مدون نیز برای استفاده مدیران از سـرویس‌های ایاب و ذهاب همگانی آماده شود و به صورت ماهانه مدیران در مسـیر منزل خود و یا در مسـیرهای مشـخص از سـرویس‌های ایاب و ذهاب برای بررسـی مشـکلات سرویس‌ها اسـتفاده نمایند. با توجه به اهمیت بسـیار بالای انرژی و بهینه‌سـازی آن، در جای جای سازمان این مساله باید محور قرار گیرد. به‌عنوان مثال در حوزه ساختمان، اگر ساختمان جدیدی قرار است ساخته شـود، باید حتما پیوست انرژی داشته باشد. باید برای ساختمان‌های ویلایی منطقه دویست دستگاه، تامین برق ساختمان از طریق انرژی‌های سـبز انجام شـود. گفتنی است، در جلسه یادشده مصوبات سررسید شده صورتجلسات قبلی، گزارش‌های بازنگری نظام مدیریت انرژی ISO۵۰۰۱، عملکـرد معاونت بهره‌برداری، خلاصـه کتاب هوش هیجانی و درس‌های مدیریتی، مورد بررسی قرار گرفت.

نوبت دوم

فراخوان مناقصات عمومی ۱مرحله‌ای / ۱مرحله‌ای باارزیابی فشرده / ۲مرحله‌ای

اداره کل راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای استان ایلام

اداره کل راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای استان ایلام در نظر دارد نسبت به برگزاری مناقصات ذیل اقدام نماید:

شماره مناقصه	موضوع مناقصه	مدت اجرا	برآورد	مبلغ تضمین – ریال	رشته مورد نیاز
۸۳/۴۰۳/۱۰	احداث سوله راهداری شهرستان هلیلان	۶ ماه	۴۴/۹۴۶/۹۶۱/۹۳۸	۲/۲۴۷/۳۴۸/۰۹۷	طبق پیوست

آخرین مهلت دریافت اسناد مناقصه: ۱۴۰۳/۰۳/۲۷

آخرین مهلت تحویل پیشنهادات: ۱۴۰۳/۰۴/۰۹

تاریخ بازگشایی پاکات: ۱۴۰۳/۰۴/۱۰

نـوع تضمین: تضمین معتبر شـرکت در فرآیند ارجـاع کار به صورت یک یا ترکیبی از ضمانت‌نامه‌های موضوع بندهای الف، ب، پ، ج، چ و ح ماده ٤ آیین‌نامه تضمین معاملات دولتی (شماره ۱۲۳٤۰۲/ت ۵۰۶۵۹ه مورخ ۹٤/۰۹/۲۲ می‌باشد.

کلیه مراحل برگزاری مناقصه از دریافت اسناد مناقصه تا ارائه پیشنهاد مناقصه گران و بازگشایی پاکـات و مراحل بعد از آن از طریق سامانه تدارکات الکترونیکی دولت (ستاد) به آدرس www.setadiran.ir انجام خواهد شد و لازم است مناقصه گران در صورت عدم عضویت قبلی مراحل ثبت‌نام در سایت مذکور و دریافت گواهی امضای الکترونیکی را جهت شرکت در مناقصه محقق سازند.

محل تحویل پاکت الف: ایلام – بلوار مدرس –اداره کل راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای استان ایلام – واحد دبیرخانه

جهـت دریافـت اطلاعات مناقصه به سایـت اینترنتـی www.setadiran.ir مراجعه نمایید.

تلفن تمـاس ۰۸۴۳۳۳۶۲۹۲۲ - ۰۸۴۳۳۳۳۰۱۹۵ - ۰۸۴۳۳۳۳۸۴۰۰ - اداره پیمان و رسیدگی

فاکس ۳۳۴۱۶۳۸

روابط عمومی اداره کل راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای ایلام

روزگار معدن
شنبه
• ۲۶ خرداد ۱۴۰۳ • ۸ ذی الحجه ۱۴۴۵ • ۱۵ ژوئن ۲۰۲۴
• سال هفتم • شماره ۱۳۲۳

سرمقاله

پیامدهای افت صادرات

شهریار خادمی
سردبیر

بخش معدن و صنایع وابسته به آن در کشور ما از ظرفیت‌های ویژه‌ای برخوردار هستند؛ با این وجود، طی سال‌های گذشته از سوی سیاست‌گذاران مورد بی‌مهری قرار گرفته‌اند؛ در نتیجه آنطور که باید از ظرفیت‌های این بخش بهره‌برداری نشده است. البته طی سال‌های اخیر و به‌دنبال اعمال تحریم‌های بین‌المللی علیه ایران و دشواری در مسیر صادرات نفت، این بخش و ظرفیت‌های آن مورد توجه قرار گرفت. در چنین شرایطی، از یک‌سو فرآوری مواد معدنی و تولید محصولات نیمه‌نهایی با ارزش‌افزوده بالاتر مورد توجه قرار گرفته و از سوی دیگر، زمینه جذب سرمایه به این بخش فراهم شده است. در همین حال باید خاطرنشان کرد که توجه ویژه به بخش معدن و صنایع وابسته به آن و در همین حال بهره‌گیری از ظرفیت‌های این صنایع در مسیر صادرات، می‌تواند بخشی از نیازهای ارزی کشور را برطرف کند. با این وجود گاه شاهدیم که متولیان امر و سیاست‌گذاران با اتخاذ تصمیمات اشتباه سدی در مقابل صادرات صنایع معدنی ایجاد کرده‌اند. همین چالش‌ها نیز زمینه افت قابل‌توجه صادرات محصولات معدنی و صنایع وابسته به آن را فراهم کرده است. موضوعی که باید مورد توجه قرار گیرد و با دقت بیشتری درباره آن رفتار شود. به‌عنوان نمونه، عوارض صادراتی ابزاری در اختیار دولت برای تعدیل شرایط است اما استفاده نابجا از این ابزار، صادرات را در برخی از بخش‌ها با وقفه و مشکل روبه‌رو کرده است.یا در مواردی شاهدیم که مصوبات و بخشنامه‌های خلق‌الساعه، ادامه فعالیت را برای تولیدکنندگان و صادرکنندگان دشوار می‌کند. تا جایی‌که این دست اقدامات اشتباه حتی منجر به از دست رفتن بازارهای صادراتی می‌شود. آسیب‌هایی که جبران آن به این سادگی‌ها ممکن نیست. به همین دلیل نیز برای رفع چالش‌های موجود از دولت و وزارتخانه‌های مربوط انتظار می‌رود از نظرات صادرکنندگان، انجمن‌های صنفی و تخصصی صادراتی و از تشکل‌های بخش خصوصی مانند اعضای اتاق بازرگانی ایران و کمیسیون‌های تخصصی آنها، مشورت و کمک بگیرند. در همین حال از متولیان و سیاست‌گذاران انتظار می‌رود برای اتخاذ سیاست‌های مناسب در حوزه صادرات، نگاهی گشوده‌تر اتخاذ کنند. حضور در بازار بین‌المللی و کسب سهمی از این بازار به‌ویژه در شرایط تحریم در شرایط موجود دشوار است؛ بنابراین از مسئولان انتظار می‌رود روند فعالیت این تولیدکنندگان را بیش از پیش دشوار نکنند.متاسفانه بسیاری از تصمیم‌گیران کشور تجربه کافی در مسائل اجرایی صادرات ندارند؛ بنابراین به‌راحتی اقدام به وضع انواع محدودیت‌ها، ممنوعیت‌ها و عوارض صادراتی می‌کنند و پیامدهای آن را هم مدنظر قرار نمی‌دهند. گفتنی است پیامدهای یادشده تنها عملکرد تولیدکنندگان یا صادرکنندگان را متاثر نمی‌کند، بلکه کل اقتصاد کشور را تحت‌تاثیر قرار می‌دهد. در همین حال در برخی موارد شاهدیم که این‌گونه محدودیت‌ها نه‌تنها منفعتی را برای کشور و اقتصاد به‌دنبال ندارد، بلکه هزینه‌های ارزی قابل‌توجهی را به کشور وارد می‌کند. یا در مواردی برخی قراردادها که اغلب هم در سازمان‌های دولتی بسته می‌شود نه‌تنها درآمد ارزی را برای کشور به‌دنبال ندارد، بلکه درنهایت به ضرر کشور تمام می‌شود. یا وقتی به یک‌باره بخشنامه‌هایی صادر می‌شود، بدون آنکه فرجه قانونی برای تغییر شرایط در نظر بگیرند؛ زیان‌های قابل‌توجهی به صادرکننده و در نهایت به کشور وارد شود. متاسفانه ما در داخل کشور با تحریم‌کنندگانی روبه‌رو هستیم که بدون توجه به شرایط کشور به یکباره بنگاه‌های اقتصادی کشور و صنایع را با چالش‌های جدی روبه‌رو می‌کنند. گفتنی است در اتخاذ چنین تصمیماتی حتی در مواردی اهداف ملی دنبال می‌شود اما نتیجه برعکس حاصل می‌شود. اما چنانچه در این دست تصمیم‌گیری‌ها از نظرات فعالان بخش خصوصی نیز کمک گرفته شود، این چالش‌ها برطرف خواهند شد.

دریچه

مناسبات علمی و مهندسی ایران و تاجکستان در زمینه علوم‌زمین توسعه خواهد یافت

نشست مشترک کمیته دولتی مدیریت زمین و ژئودزی جمهوری تاجیکستان با معاونان و مدیران سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور و رئیس سازمان نقشه‌برداری کشور و معاونان ایشان برگزار شد.به گزارش روزگار معدن به نقل از روابط‌عمومی سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور، این نشست در راستای اهداف تفاهمنامه امضا شده بین روسای‌جمهور ایران و تاجیکستان با حضور رئیس‌جمهور شهید آیت‌الله سید ابراهیم رئیسی (ره) و امامعلی رحمان تاریخ ۱۴۰۰.۰۳.۰۹، انجام شد و به زودی با امضای تفاهم‌نامه دوجانبه مناسبات دو کشور جهت انتقال ظرفیت‌ها و توانمندی‌های جمهوری اسلامی ایران در بخش‌های مختلف علم‌زمین به کشور تاجیکستان توسعه خواهد یافت.در این دیدار حاضران نسبت به نیازسنجی کشور تاجیکستان در حوزه علوم‌زمین، ایجاد نقشه‌راه تعاملات دو کشور جهت تعیین تکلیف مناسبات دو طرف، انتقال ظرفیت‌ها و توانمندی‌های جمهوری اسلامی ایران به تاجیکستان و زمینه‌سازی جهت توسعه تعاملات آتی در زمینه‌های زمین‌شناسی، اکتشاف معادن، مطالعات ژئوشیمی، توسعه پایگاه داده‌های علوم‌زمین تاجیکستان، وسعه ظرفیت‌های بخش خصوصی و شرکت‌های فعال در زمینه دانش‌بنیان، برگزاری دوره‌های آموزشی جهت ارتقای سطح علمی و مهندسی کارکنان سرارداه زمین‌شناسی تاجیکستان‌و... توافق کردند. شایان ذکر است؛ اعضای کمیته دولتی مدیریت زمین و ژئودزی جمهوری تاجیکستان پیش از حضور در سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات‌معدنی کشور از سازمان نقشه‌برداری و سازمان فضایی ایران نیز جهت بررسی نقاط مشترک همکاری بازدید کرده بودند.

بهره برداری از طرح زیست محیطی بزرگترین واحد صنعتی شمش منیزیم کشور

مدیرکل صنعت، معدن و تجارت استان گفت: یک فیلترهای بزرگترین و تنها واحد تولیدی شمش منیزیوم کشور در چهارمحال و بختیاری با افزون بر ۴۰۰ میلیارد ریال اعتبار تکمیل و همزمان با هفته محیط زیست بهره‌برداری شد.فضل الله رحمتی افزود: با بهره برداری از این طرح آلایندگی این مجتمع فرآوری صنایع معدنی پایان یافت.وی با اشاره به تولید سالانه دو هزار تن شمش منیزیم در این واحد صنعتی استراتژیک گفت: محصول این واحد صنعتی در صنایع داروسازی-پزشکی، خودرو سازی و دفاعی کشور بسیار با اهمیت است.رحمتی با اشاره به موفقیت این واحد صنعتی در عرضه محصولات خود در بورس گفت: کارخانه شمشم منیزیم سفید دشت علاوه بر موفقیت در بومی سازی دانش ساخت شمش منیزیم از خروج ارز هم جلوگیری کرده است.

کارشناس صنعت فولاد:

تعدد صنایع فولادی به توسعه صنعت نمی‌انجامد

خسرو حجتی کارشناس صنعت فولاد گفت: صنعت فولاد امروز به عنوان یک صنعت پیشران توانسته است در جایگاه خوبی در میان صنایع بزرگ فولادی جهان قرار بگیرد اما خودتحریمی و برخی از سیاست‌های دولت تا حدود زیادی فعالیت این صنایع را متوقف کرده است.

عمق ضرر و زیان صنایع فولادی در حالی طی ماه‌های اخیر بزرگ‌تر شده است که دلیل اصلی آن را می‌توان در نبود استراتژی این صنعت جستجو کرد.

بسیاری از کارشناسان معتقدند وضعیت تولید صنایع فولادی در سال‌های اخیر به مراتب از چشم‌انداز دولت‌ها برای این صنعت بیشتر و جلوتر بوده و بخش خصوصی در این صنعت، نقش چشمگیری را در به ثمر رسیدن جایگاه کنونی صنعت فولاد در جهان را دارد اما آنچه مورد گلایه برخی از فعالان این صنعت قرار گرفته عدم توجه به زیرساخت‌های کلان در صنعت و ضرورت حفظ این صنایع به عنوان یک صنعت پیشران و مادر از سوی دولت‌هاست.

خسرو حجتی کارشناس صنعت فولاد و مدیر بازرگانی شرکت فولاد یزد در گفت و گو با خبرنگار آهن‌نیوز با اشاره به عملکرد صنایع فولادی در سال‌های گذشته گفت: صنعت فولاد امروز به عنوان یک صنعت پیشران توانسته است در جایگاه خوبی در میان صنایع بزرگ فولادی جهان قرار بگیرد اما خودتحریمی و برخی از سیاست‌های دولت تا حدود زیادی فعالیت این صنایع را متوقف کرده است.

وی ادامه داد: امروز یکی از معضلات موجود در بخش صنعت جانمایی اشتباه برخی صنایع در استان‌های کم‌آب و عدم بررسی زیرساختی از سوی دولت‌ها و ارائه مجوز برای راه‌اندازی صنایع فولادی است که البته در ماه‌های اخیر از تعداد ارائه مجوزها کاسته شده است. وظیفه دولت فقط اراده مجوز نیست بلکه باید زیرساخت‌های موجود را بررسی کند.

حجتی با بیان اینکه بخشنامه‌های دولتی بسیاری از سیاست‌گذاری‌ها را تحت‌الشعاع قرار می‌دهد و تولیدکنندگان را دلسرد می‌کند، اظهار کرد: امروز چنانچه دولت بتواند نگاه کدخدامنشانه خود را از بخش تولیدی بگیرد و صنعت را به معنای واقعی در اختیار افراد دارای اهلیت بگذارد، صنایع فولادی می‌توانند در راستای جهش تولید گام‌های بلندی بردارند.

اولویت های اقتصادی دولت چهاردهم؛

معادن ایران، سرمایه خفته

گروه خبر

ایران با وجود داشتن ۷ درصد ذخایر معدنی جهان شامل ۳۷ میلیارد تن ذخایر قطعی، ۵۷ میلیارد تن ذخایر احتمالی و ۶۷ نوع ماده معدنی، نتوانسته از ظرفیت های این سرمایه خفته ملی استفاده بهینه کند.

هشتم تیر ماه انتخابات چهاردهمین دوره ریاست جمهوری برگزار می‌شود؛ با توجه به اهمیت مقوله اقتصاد در حکمرانی، در ادامه به بخشی از چالش‌های اصلی بخش معدن به عنوان یکی از حوزه‌هایی که همواره جایگزین درآمدهای نفتی مطرح بوده، پرداخته‌ایم. البته باید اشاره شود که مشکلات بخش معدن در ایران فراوان است و در این مطلب تنها بخشی از این مشکلات ذکر شده است.

نفس‌های سنگین معدن

ایران با وجود داشتن یک درصد جمعیت جهان اما دارای ۷ درصد منابع معدنی غنی دنیا شامل ۳۷ میلیارد تن ذخایر قطعی و ۵۷ میلیارد تن ذخایر احتمالی و ۶۷ نوع ماده معدنی است با این حال شاهد سهم بسیار کم و یک درصدی با بازدهی پایین بخش معدن در ارزش تولید کشور هستیم که این بی‌توجهی سبب ایجاد رانت بسیار در ساختار این صنعت شده است. بر همین اساس به منظور ارتقا سهم این بخش بایستی اقدامات اساسی صورت گیرد تا این سهم به ۳ -۵ درصد ارزش تولید کشور برسد.

در ابتدا باید به عمده چالش‌های این بخش اشاره کرد؛ آنطور که کارشناسان تاکید دارند یکی از مهم‌ترین چالش‌های بخش معدن، کاهش سرمایه گذاری به ویژه از سال ۱۳۹۶ به این سو است. متأسفانه با وجود ظرفیت‌های فراوانی که در بخش معدن وجود دارد اما به دلیل عدم ریل گذاری مناسب این بخش نتوانسته آنطور که باید و شاید سرمایه جذب کند. این در حالیست که طبق برآوردها، بخش معدن می‌تواند ۶۰ درصد از درآمدهای حاصل از فروش نفت را پوشش دهد. از طرفی، با فرآوری نهایی مواد معدنی می‌توان به‌طور متوسط ارزش‌افزوده‌ای بالغ بر ۱۰ برابر ارزش خام مواد معدنی ایجاد کرد.

چالش عمده بعدی در این بخش مربوط به وضعیت اکتشافات معدنی می‌شود. عدم سرمایه‌گذاری مناسب، ضعف در دانش‌زمین‌شناسی و کمبود اطلاعات و عدم به‌کارگیری از روش‌های نوین از جمله دلایل ضعف اکتشافی کشور عنوان می‌شود؛ از سویی دیگر کیفیت پایین عملیات اکتشافی به دلیل کمبود تجهیزات، بهره‌وری پایین اپراتورهای داخلی، کمبود آزمایشگاه‌های اکتشافی و عدم نظارت دقیق بر فعالیت‌های اکتشافی از چالش‌های این بخش است که تا حد زیادی به سرمایه‌گذاری در این حوزه مربوط می‌شود. به اعتقاد کارشناسان برای حل این معضل باید نسبت به افزایش سرمایه‌گذاری، تغییر ساختارها، تقویت جدی سازمان زمین‌شناسی برای انجام اکتشافات سیستماتیک در پهنه‌های معدنی به منظور کشف ذخایر جدید معدنی اقدام شود.

مساله دیگر در این حوزه مربوط به گستردگی دامنه‌های رانت به ویژه در حوزه صدور مجوز، اکتشاف و بهره برداری می‌شود؛ آنطور که کارشناسان تاکید دارند عدم نظارت کافی، بنگاه‌داری سازمان‌ها و شرکت‌های دولتی و توسعه‌ای و بلوکه‌کردن پهنه‌های معدنی، عدم‌شفافیت در ضوابط، عدم شفافیت در میزان استخراج و سپس بارگیری برای فروش و فرآوری مواد معدنی از جمله عوامل اصلی ایجاد رانت در بخش معدن و صنایع معدنی محسوب می‌شود.

موضوع دیگر که البته خود یکی از زمینه‌های افزایش رانت در بخش معدن نیز محسوب می‌شود، پرداخت سوبسید و یارانه زیاد به زنجیره تولید محصولات معدنی در ایران (از جمله یارانه انرژی) است. کارشناسان تاکید دارند که درآمد شرکت‌های معدنی ناشی از رانت انرژی ارزانی است که استفاده می‌کنند که شامل آب، برق و گازمی شود چرا باید این شرکت‌های معدنی از این رانت یارانه استفاده کنند؟ دولت چهاردهم اگر قصد دارد به صورت جدی معادن را ساماندهی کند باید ورود جدی به این مساله داشته باشد.

۱۵ هزار دستگاه ماشین آلات فرسوده در حوزه معدن

ماشین آلات فرسوده از دیگر چالش‌های عمده بخش معدن است که البته سال‌های سال است که از سوی فعالان این حوزه مطرح می‌شود اما هنوز این مشکل حل نشده است. متأسفانه فرسوده بودن ماشین آلات، فرسایش و هزینه بسیار زیادی برای معدنکاران و کشور در زمینه سوخت و تأمین قطعات دارد. آنطور که مسؤولان وزارت صمت نیز اعلام کرده‌اند تقریباً بیش از ۱۵ هزار دستگاه ماشین آلات فرسوده در حوزه معدن داریم که بالای ۲۰ سال سن دارند؛ به اعتقاد کارشناسان فرسودگی ماشین آلات موجب تأخیر و کاهش سرعت فعالیت در معادن و به دنبال آن تولید می‌شود و به واسطه آن می‌تواند روی درآمد معدنکاران و درآمدهای ارزی کشور تأثیر منفی بگذارد در حالی که اگر ماشین آلات در این بخش نوسازی شود قطعاً روی تولید اثر مثبت خواهد گذاشت.

نداشتن فناوری‌های نو و به روز نیز از دیگر چالش‌های بخش معدن کشور محسوب می‌شود؛ متأسفانه ایران در حوزه معدن، از فناوری دنیا عقب است و توان رقابت با بسیاری از کشورهای معدنی را ندارد. البته در این بین، نبود نظارت هم مزید بر علت شده است. این در حالیست که بنا به تاکید کارشناسان کاربرد فناوری‌های نانو، زیستی و رباتیک و هوش مصنوعی به منظور افزایش بهره‌وری و روزآمدی این بخش از ضروریات افزایش بهره‌وری معادن به‌ویژه با توجه به رویکرد راهبردی توسعه اقتصاد دانش‌بنیان است.

مجهز نبودن به فناوری‌ها نو از دیگر سو منجر به افزایش خام فروشی نیز در بخش معدن کشور شده است؛ این در حالیست که بنا به گفته محققان، ایران از نظر ذخایر مس، سرب، روی، نمک، گچ، گوگرد، آهن، اورانیوم، آلومینیوم و سنگ‌های تزئینی در صدر برترین کشورهای جهان قرار دارد اما فراهم نبودن مواردی همچون فقدان شبکه گسترده حمل‌ونقل، فناوری‌های نو، ماشین آلات جدید و امثال آن جلوی رشد بخش معدن را گرفته و خام‌فروشی را به یک راهکار شایع تبدیل کرده است. باید توجه داشت که تبدیل مواد معدنی به محصول، از واردات کالاهایی نظیر فولاد، آلومینیوم و... جلوگیری کرده و تقویت این رویه نیز از خروج ارز از کشور ممانعت به عمل می‌آورد و صنایع تبدیلی هم باعث ایجاد ارزش افزوده می‌شود و صنایع پایین‌دستی را فعال می‌سازد که آن‌هم اشتغال‌زایی فراوانی به دنبال دارد و از این طریق، از تکنولوژی‌های جدید برای استحصال مواد معدنی و تبدیل آن به محصولات فرآوری‌شده نیز به حد مطلوب استفاده می‌شود. همچنین به اعتقاد کارشناسان متوقف کردن سیاست‌های جزیره‌ای و رانتی صادراتی خام‌فروشی و ایجاد واحدهای فرآوری و بهره‌برداری روزآمد می‌تواند به رفع این مشکل کمک کند.

طبق اصل ۴۵ قانون‌اساسی معادن جزو انفال و در اختیار دولت است تا بر طبق مصالح عامه نسبت به آنها عمل کند. به‌عبارتی هیچ‌کس مالک معادن نیست و طبق شرایطی در مدت زمانی محدود و تعیین‌شده از آن بهره‌برداری می‌کند و موظف است در این مدت حق و حقوق حاکمیت که همان حقوق دولتی معادن است را بپردازد. بر این اساس، طبق ماده ۱۴ قانون معادن دارنده پروانه بهره‌برداری معادن باید درصدی از بهای ماده‌معدنی موضوع پروانه را به نرخ روز در سر معدن به‌صورت استخراج‌شده یا کانه‌آرایی و فرآوری‌شده در چارچوب بودجه مصوب با پیشنهاد وزارت صمت و تصویب شورای‌عالی معادن به‌عنوان حقوق دولتی به وزارت متبوع پرداخت کند. با این حال از دیگر مشکلات بخش معدن باید به عدم محاسبه دقیق و البته عدم هزینه کرد حقوق دولتی معادن در توسعه زیرساخت‌ها و استان‌ها اشاره کرد چراکه این درآمد باید به طور کامل توسط این وزارت برای توسعه صنایع معدنی هزینه شود. با این وجود، آمارها حاکی از آن است که درآمد ناشی از این قانون، در سال‌های اخیر به طور کامل به وزارت صمت تخصیص داده نشده است. از طرف دیگر، مطالعات نشان می‌دهد که شیوه محاسبه حقوق دولتی معادن نه تنها بر استاندارد خاصی منطبق نیست، بلکه با تکمیل زنجیره ارزش معادن نیز در تناقض است.به صورت کلی نبود وحدت رویه و فرمول مشخص برای محاسبه حقوق دولتی معادن، عدم شفافیت در فرآیند جمع‌آوری اطلاعات معدنی، محاسبه حقوق دولتی همه معادن بر اساس میزان مندرج در پروانه بهره برداری، نظام مند نبودن تعیین قیمت پایه مواد معدنی و عدم بازگشت درآمد حاصل از حقوق دولتی معادن برای هزینه در بخش معدن از جمله چالش‌های اصلی در حوزه مربوط به حقوق دولتی معادن می‌شود.

از سویی دیگر اشتغال‌زایی متلاطم این بخش و چالش‌های کارگری زیاد از جمله چالش‌های دیگر این بخش محسوب می‌شود. رعایت استانداردهای لازم در زمینه دستمزد و تعیین شرایط حقوقی و قانونی و منصفانه دستمزد کار باعث حل این چالش خواهد شد.

معادن درگیر چالش‌های محیط زیستی

در همین راستا باید به وضعیت نامناسب ایمنی معادن در ایران نیز اشاره کرد؛ طبق گزارش مرکز آمار ایران در سال ۱۴۰۱، حدود ۶۰۲۵ معدن در کشور فعال است. همچنین جمعیت شاغل در معادن کشور از ۱۳۰ هزار نفر بیشتر است و بر اساس اطلاعات مرکز سالنامه آماری وزارت کار، سهم معدن از میزان حوادث شغلی کشور، سه درصد برآورد شده است که نسبت به سهم شاغلان این بخش در سطح کشور، سهم بسیار بالایی دارد. بنابراین با توجه به گستردگی معادن کشور و خطرپذیری فعالیت در معادن، با تأسیس مرکز ایمنی معادن کشور، این بستر فراهم می‌شود تا با ایجاد سازوکار نظارتی و جمع‌آوری اطلاعات مناسب حسب نیاز، اقدامات زیربنایی ضروری در سطح معادن کشور انجام شود.چالش‌های محیط زیستی و منابع طبیعی معادن از دیگر چالش‌های مهم بین بخشی معدن محسوب می‌شود. به اعتقاد کارشناسان بازنگری در قوانین موجود و اقدامات اجرایی برای حفظ محیط‌زیست و منابع طبیعی طبق اصول علمی و تجارب بین‌المللی راه‌حل این بخش از چالش‌ها است.از سوی دیگر شاهد موازی‌کاری و نامناسب بودن اختیار ساختارهای حاکمیتی در بخش معدن هستیم، به شکلی که در مجموع متولیان معدن کشور شامل معاونت معدنی و صنایع معدنی وزارت صمت، سازمان زمین‌شناسی و اکتشافات معدنی کشور و سازمان توسعه و نوسازی معادن هستند که همه بخش‌ها در همه حلقه‌های معدن‌کاری، بدون هماهنگی و گاه به صورت موازی فعالیت می‌کنند که عدم مرزبندی بین میزان مداخلات هر یک از این بخش‌ها باعث کندی حرکت و از بین رفتن فرصت‌های اقتصادی پیش‌روی این بخش شده است.نبود نقشه راه معدنی نیز از دیگر چالش‌های حوزه معدن محسوب می‌شود؛ به باور کارشناسان، کشور در صورتی که بخواهد متناسب با پتانسیل‌های معدنی خود، بخش معدن و صنایع معدنی را ارتقا دهد باید نخست نسبت به تلاش و تصویب استراتژی معدن و صنایع معدنی اقدام کند. سپس حمایت‌های مؤثر و هدفمند از بخش معدن را در دستور کار قرار دهد.

با توجه به سنتی بودن معدنکاری در ایران، بسیاری از فارغ‌التحصیلان این بخش در بازار کار مرتبط با تحصیل خود فعالیت نکرده و معدنکاران نیز از نیروهای متخصص در تولید خود استفاده نمی‌کنند و این با افزایش میزان فارغ‌التحصیلان، به یکی از معضلات اساسی بخش تبدیل شده است. این مساله از دو جنبه مشکل‌ساز است؛ از یک طرف هزینه‌های عمومی برای آموزش جوانان در بخش معدن به سرمایه مولد تبدیل نشده و به نوعی اتلاف منابع صورت می‌گیرد و از طرف دیگر در بخش معدن به واسطه عدم بهره‌گیری از نیروهای متخصص، روزآمدی و کارآمدی لازم برای عبور از مزیت نسبی به مزیت رقابتی به دست نخواهد آمد.

نظر مرکز پژوهش‌های مجلس

همچنین چندی پیش مرکز پژوهش‌های مجلس گزارشی از چالش‌های بخش معدن تهیه کرد که طبق این گزارش ۴۴ درصد مشکلات مربوط به قوانین و دولت و نبود یک راهبرد طولانی و مشخص معدنی؛ ۳۳ درصد مربوط به سوءمدیریت و مشکلات معدن‌داران؛ ۱۳ درصد مربوط به معضلات محیط زیستی و منابع طبیعی و ۱۰ درصد هم مربوط به مشکلات بین‌المللی است.

طبق تاکید بازوی پژوهشی مجلس، اقداماتی نظیر تغییرات مدیریتی درست و اصولی، مصوب کردن راهبرد معدنی، رفع ناهماهنگی با قوانین بالادستی و رفع تداخلات قانونی باعث حل حدود ۷۵ درصد مشکلات این چالش خواهد شد.

همچنین مرکز پژوهش‌های مجلس در توضیح مشکلات بخش اکتشاف در معادن تصریح کرده است که ذخایر احتمالی و قطعی موجود در کشور که در آمارهای مختلف بیان می‌شود، حاصل اکتشاف کمتر از ۲۵ درصد عرصه کشور است؛ که بخش عظیمی از آن طی سالیان بسیار دور صورت گرفته و حاکمیت بخش معادن، اقدامات جدی در جهت اکتشاف ذخایر جدید حداقل در حلقه‌های ابتدایی زنجیره اکتشاف انجام نداده است. درباره پهنه‌های معدنی، گفته می‌شود به غیر از دو پهنه بسیار بزرگ اصلی معدنی، اکنون در کشور ۱۱۷ پهنه وجود دارد که بین ۷۰۰ تا ۱۵ هزار کیلومتر مربع وسعت دارند و بقیه هم زیر یک هزار کیلومتر مربع هستند. با یک حساب سرانگشتی قابل مشاهده است که مجموعه این پهنه‌ها ۴۶۲ هزار کیلومتر مربع، یعنی تقریباً یک‌چهارم وسعت کشور است.این در حالی است که اساسی‌ترین بخش در معدنکاری، اکتشاف بوده که در بخش پایه، در تمامی نقاط جهان، توسط دولت و حاکمیت صورت می‌گیرد. توجه به این بخش، ریسک سرمایه‌گذاری در معدن و استخراج را به‌طور قابل ملاحظه‌ای کاهش داده و منجر به رونق معدن و صنایع معدنی می‌شود. ولی مطابق آمار در دسترس، یکی از مغفول‌ترین بخش‌ها در بودجه‌های سنواتی، عدم تخصیص منابع کافی در اکتشاف ذخایر معدنی است؛ به‌طوری که در بودجه‌های سنواتی و در میان برنامه‌های مختلف فصل صنعت و معدن (شامل برنامه زیرساخت‌های صنعتی و معدنی، برنامه ایجاد و توسعه صنایع، برنامه زمین‌شناسی، برنامه اکتشاف و راه‌اندازی معادن، برنامه ارتقای تولیدات صنعتی، برنامه ارتقای تولیدات معدنی و برنامه مقاوم‌سازی ساختمان‌ها) کمترین بودجه اختصاصی طی سالیان مختلف، مربوط به برنامه زمین‌شناسی و برنامه اکتشاف و راه‌اندازی معادن بوده است. در صورتی که در سایر کشورهای پیشرو معدن‌خیز جهان، یکی از مهم‌ترین اقدامات دولت، توجه به اکتشاف ذخایر جدید و معرفی آن به سرمایه‌گذاران داخلی و خارجی جهت استخراج و فرآوری معدنی است.

ذوب آهن بیشتر ساخت و کمتر فروخت

ذوب آهن اصفهان با ارائه گزارش منتهی به ۳۱ اردیبهشت امسال خود به سامانه کدال بورس، آخرین وضع تولید، فروش و صادرات این شرکت را تشریح کرد.

این شرکت که با نماد "ذوب" در بورس حضور دارد، در گزارش ارسالی خود خبر از تولید حدودا ۳۱۵ هزار و ۴۰۰ تنی طی دو ماه ابتدایی امسال داده است.

محصولات تولیدی ذوب آهن در بازه زمانی موردنظر شامل میلگرد، تیرآهن، شمش چدن، شمش کالایی، کلاف و ریل می شود.

در مقایسه با تولید دو ماه نخست پارسال، (۲۷۸ هزار و ۱۴۹ تن) این شرکت حدود ۱۳،۵ درصد رشد تولید را به ثبت رسانده است. محصول اصلی ذوب آهن اصفهان در دو ماه نخست امسال تیرآهن بوده که تولیدی حدودا ۱۸۶ هزار تنی داشته است.

کم تیراژترین محصول ذوب آهن نیز به ریل مربوط می شود که در اردیبهشت امسال تنها ۶۳۲ تن تولید داشته است.

ذوب آهن در فروردین امسال ریل تولید نکرده بود.

در بین محصولات ذوب آهن، تیرآهن و کلاف در مقایسه با دو ماه ابتدایی پارسال با رشد تولید مواجه شده اند، اما سایر محصولات افت را تجربه کرده اند.

این شرکت همچنین مانند دو ماه ابتدایی پارسال، در بازه زمانی مشابه امسال نیز محصولاتی مانند نبشی و ناودانی را تولید نکرده است.

گزارش ذوب آهن اصفهان می گوید گران ترین محصول فروخته شده این شرکت در فروردین و اردیبهشت امسال "ریل" بوده که هر تن از آن نزدیک به ۵۷ میلیون تومان قیمت داشته است.

ارزانترین محصول ذوب آهن در دو ماه امسال نیز شمش چدن بوده که با قیمت زیر ۱۷ میلیون و ۲۰۰ هزار تومان در هر تن فروخته شده است.

اما بیشترین فروش ذوب آهن در دو ماه ابتدایی امسال با فاصله نسبت به دیگر تولیدات این شرکت، تیرآهن بوده است. طبق آمار ارائه شده به بورس، این شرکت بیش از ۱۴۰ هزار تن تیرآهن در بازه زمانی موردنظر به فروش رسانده که قیمت فروش هر تن از آن بالغ بر ۲۵ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان بوده است. ذوب آهن در فروردین امسال هر تن میلگرد را بالغ بر ۲۴ میلیون و ۶۰۰ هزار تومان فروخته بود.

کل فروش ذوب آهن اصفهان در فروردین امسال ۲۳۱ هزار و ۵۲۰ تن بوده که نسبت به بازه زمانی مشابه پارسال افت هشت هزار و ۵۰۰ تن را نشان می دهد.

با این حال درآمد فروش داخلی ذوب آهن در دو ماه نخست امسال بالا رفته و بالغ بر پنج هزار و ۸۰۰ میلیارد تومان بوده است.

در مقایسه با دو ماه نخست سال گذشته، درآمد این شرکت از محل فروش داخل رشد حدودا ۴۰۰ میلیارد تومانی داشته است.اما جمع فروش صادراتی ذوب آهن نیز در فروردین و اردیبهشت امسال به بالای ۵۵ هزار و ۵۰۰ تن رسیده است. در مقایسه با بازه زمانی مشابه پارسال با رقم بیش از ۱۸۳ هزار و ۵۰۰ تن، فروش صادراتی ذوب آهن اصفهان ۷۰ درصد افت کرده است. درآمد حاصل از فروش صادراتی ذوب آهن نیز در فروردین و اردیبهشت امسال بیش از هزار و ۱۶۷ میلیارد تومان بوده که از محل صادرات کلاف، شمش کالایی و تیرآهن حاصل شده است.در مقایسه با فروردین و اردیبهشت پارسال، درآمد ذوب آهن از محل فروش خارجی حدود ۷۲ درصد افت کرده است. اصلی ترین و البته ارزان ترین محصول صادراتی ذوب آهن، شمش کالایی با رقم ۴۴ هزار و ۶۵۲ تن بوده و هر تن از آن بالغ بر ۲۰ میلیون و ۵۰۰ هزار تومان فروخته شده است.

همچنین گران ترین محصول صادراتی ذوب آهن نیز تیرآهن بوده که هر تن از آن بالغ بر ۲۳ میلیون و ۱۰۰ هزار تومان فروخته شده است./ بیرونیت

روزگار معدن
شنبه
۲۶ خرداد ۱۴۰۳ • ۸ ذی الحجه ۱۴۴۵ • ۱۵ ژوئن ۲۰۲۴
سال هفتم • شماره ۱۳۲۳

پای تولیدات دانش بنیان به فولاد اکسین باز شد

شـرکت فولاد اکسـین که تولید کننده فولادهای خاص و ورق‌های کاربردی اسـت حالا توانسـت برای محصول جدید خود نشان دانش بنیان را از سازمان ملی استاندارد ایـران دریافت کند. این موضـوع علاوه بر افزایش توان فنی و کیفی می‌تواند محصولی با قیمت تمام شـده کمتری را راهی بازار کند که استراتژی‌ای موفق در بحث بازاریابی آن خواهد بود.

تشـدید تحریم ها در سـال های گذشته باعث شـد تا بخش معدن و صنایع معدنی همکاری با شـرکت های دانش بنیان را از ویترین خارج کرده و وارد فاز اجرایی کند. این اقدام در گام اول تاثیر مسـتقیمی بر کاهـش ارز بری مجموعه ها به ویژه فولادی ها داشت.

اما بخشـی دیگر از این موضوع مربوط به توسـعه سبد محصولات است. همکاری با دانش بنیان ها باعث می شـود تا برخی از محصولات تولید اولی باشـند و برخی دیگر موفق به بومی شـدن تکنولوژی باشند. این موضوع منجر به افزایش توان صادراتی می شود.

حالا در این بین فولاد اکسین توانسته اولین محصول دانش بنیان خود را تولید کند و به نوعی پای تولیدات دانش بنیان را به مجموعه خود باز کند.

بر اسـاس ارزیابی‌های انجام شده از سوی سـازمان ملی استاندارد ایران و اداره کل اسـتاندارد خوزسـتان و با موافقت کمیته علائم صدور نشان دانش بنیان، برای یکی از ورق های فولادی تولید شـده در شـرکت فولاد اکسین خوزسـتان نشان دانش بنیان صادر شد.

این ورق فولادی تولید شده در شرکت فولاد اکسین خوزستان یک محصول کاربردی است که موفق به دریافت نشان دانش بنیان شده است.

اما در بعد دیگر فولاد اکسین موفق شده تا همکاری با شرکت های دانش بنیان را به سـمتی پیش ببرد که برای اولین بار محصولی موفق به کسب نشان دانش بنیان شود. در نتیجه این محصول می تواند در بازارهای صادراتی با اقبال بیشتری مواجه شود.

فرامـوش نکنیـم در بحث صادراتی تولیـد محصولات ویژه و کاربـردی می تواند بر تعداد مقاصد صادراتی اثر گذار باشـد زیرا امروز فولاد های خاص و ورق های فولادی کاربرد بسـیاری دارند. حال ورود فولاد اکسـین به این مرحله می تواند باب جدید در فعالیت های تولیدی آن با قیمت تمام شـده کمتر و تولید محصولات کیفی تر باشـد. این استراتژی موفق اکسین می تواند حضور آن در بازارهای داخلی و صادراتی را بیش از سال های گذشته افزایش دهد.

«روزگار معدن» صادرات خاک معدنی را بررسی کرد:

سرقـت از دل زمین

شهریار خادمی

عکس: مهدی کاوه ای

خـاک یکی از عناصر اصلی حیات اسـت و خاک کشـاورزی، زراعی و مرتعی با عمر میلیون‌ها ساله خود، ضامن امنیت غذایی ساکنان یک کشور است، اما یکی از مواد اولیه‌ای که تحت‌نظر وزارت صنعت و معدن صادر یا جابه‌جا می‌شود، خاک است، البته ایـن خاک با قیـد معدنی بودن از دیگـر انواع جدا شده است.

نکتـه مهـم ایـن اسـت کـه خاک‌فروشـی به محیط‌زیسـت و پوشـش گیاهی یا حیات جانوری آسیب فراوانی وارد می‌آورد و دیگر اینکه خط‌کشی روشـن و دقیقی بـرای تفکیک انـواع خاک وجود ندارد.

صادرات یا قاچاق خاک، موضوعی است که با هر عنوانی نامیده شود از لحاظ عقلانی اقدامی نادرست و از لحاظ قانونی ممنوع است و بارها نیزشاهد اشاره مستقیم و غیرمستقیم مسئولان به این موضوع مهم شده ایم.

از اواخـر بهـار ۱۳۹۲ بود که در رسـانه‌ها نیز با توجه به انتقادهای کمیسـیون کشاورزی مجلس، اخباری در این خصوص منتشـر شـد. هرچند در همان زمان هم توسـط برخی از مسئولان تکذیب شـد. این صـادرات به‌صورت غیرقانونـی و در نبود نظارت‌هـای لازم رخ می‌داد و معلوم اسـت که در ردیف‌های صادراتی کشور دیده نمی‌شود.

سرانجام طرح صادرات خاک کشاورزی به مجلس ارائه شـد؛ اینکه صادرات انجام شـود اما به میزانی محـدود! جالـب آنکه با بررسـی‌های کمیسـیون کشاورزی و شفاف‌سازی در این خصوص، این طرح نیز به جایی نرسـید و در همان زمان متوقف شـد. بعـد از آن زمان نیز هیچ مجـوزی از جانب دولت در خصوص صادرات این نوع خاک، تصویب نشد.

امـا هم‌اکنون شـاهد آن هسـتیم کـه باوجود غیرقانونی بودن برداشـت خاک کشـاورزی، بازهم خاک کشور به‌صورت غیرقانونی خارج می‌شود زیرا این محصول ارزشمند که تولید یک سانتیمترمربع آن، سـالیان زیادی زمان می‌بـرد، در بازار منطقه خاورمیانـه مشـتریان فراوانـی دارد. از طرفی هم مافیـای خـاک از محل صادرات خاک کشـاورزی سـود خوبی عایدش می‌شـود؛ پرسـود بودن این کالا بـه فاکتورهـای مختلفی برمی‌گـردد، اینکه فاسدشدنی نیست و حمل‌ونقل آسان و بی‌دردسری دارد. بنابرایـن وقتی فروش آن به‌طور گسـترده و حجم‌های سنگین انجام شـود، پرسود خواهد شد. دراین صورت علاوه بر اینکه کشورهای خلیج‌فارس از کیفیـت خـاک ما آگاه هسـتند و می‌خواهند تا بـه هر نحوی از آن بهره‌مند شـوند، صادرکنندگان خاک نیز به منفعت زیاد خود می‌اندیشند؛ فروشنده راضـی، خریدار نیز راضـی دراین میـان مخالفت کننده‌ها هسـتند که باید فکری به حال خودشـان کنند.

هرچند که به گواه برخی مسـئولان قانون‌گذار با این رویه برخورد شده و این فعالیت رسماً غیرقانونی اسـت اما به نظر می‌رسد با این اقدام کاری از پیش نرفته اسـت. درصورتی که گفته می‌شود کشورمان در آینـده نزدیـک با بحران کمبود خـاک نباتی و کشاورزی مواجه می‌شود اما متأسفانه سوءبرداشت از قانون، برداشـت‌های غیرمجـاز خاک حاصلخیز، صـادرات خاک به کشـورهای حـوزه خلیج‌فارس، بـارش باران‌هـای اسـیدی، اسـتفاده از کودهای شـیمیایی و سموم غیر اسـتاندارد همچنان در اثر بی توجهی مسئولان و مردم به این طلای ناب ادامه دارد و نابـودی این ارزش کمیاب وحتی نایاب را در پیش گرفته اند.

در گزارش امروز از مهدی کلاهی، استاد دانشگاه و کارشناس حوزه اجتماعی ـ محیط‌زیستی و بهروز سـتایش، کارشناس رسمی دادگسـتری در زمینه محیط‌زیسـت پرسـیدیم چه نظری درباره فروش خاک معدنی دارنـد و راهکارهایی برای جبران این آسیب می‌شناسـند یا خیر؟مهدی کلاهی ـ استاد دانشگاه و کارشناس حوزه اجتماعی ـ محیط‌زیستی: قانون حفاظت از خاک در سال ۹۸ تصویب شده که اسـاس آن بر این است که چگونه باید منابع خاک را مدیریـت کرد تـا بتـوان آن را موردبهره‌برداری پایدار قرار داد.براساس این قانون، وزارتخانه موظف شده اسـت تا روی حفظ و ارتقای کیفی خاک کار کند. از طـرف دیگر، بر ممنوعیت فروش خاک هم تاکید شده است.گفته می‌شود، تولید یک سانتیمتر خـاک حاصلخیز کـه در آن گیاهان رشـد کنند و باکتری‌ها و میکروارگانیسـم‌ها وجود داشته باشند، بـه زمانی بین ۳۰۰ تا ۱۰۰۰ سـال نیـاز دارد، اما این خاک که بستر حیات در کشور است، با قیمتی بسیار ناچیز به‌فروش می‌رسـد.چندی پیش، فیلم مسـتندی به‌نمایش درآمد به نام «مادرکشی». این فیلم که کارگردان و تهیه‌کننده آن به‌ترتیب کمیل سـوهانی و محمد شکیبانیا هسـتند، درباره بحران آب در ایران اسـت. در مادرکشی، بحران بی‌آبی از دیدگاه کشاورزان، صنعتگران و سایر مشاغل مرتبط به تصویر کشیده شده و نشان می‌دهد که ما چگونه منابع آب را نابود کرده‌ایم و جنایتی غیرقابل‌بخشش در حق آب انجام داده‌ایم.

به‌نظر من، خاک را هم می‌توان به‌طور اسـتعاری «پـدر» در نظر گرفت و از همیـن‌رو به تهیه‌کننده و کارگـردان آن فیلم پیشـنهاد کـردم که موضوع نابودی منابع خاک را هم موردبررسـی قرار دهند و مستند «پدرکشی» را تولید کنند. هم‌اینک رفتار ما با خاک سرزمین‌مان، مصداق کامل پدرکشی است و به‌شـکل بسیار دلخراشـی کمر به قتل این منبع حیاتی بسته‌ایم. براسـاس آمارهای منتشرشده در منابع داخلی و خارجی، ما بالاترین میزان فرسایش خاک را در دنیا داریم. وقتی این حقیقت را در کنار مدت‌زمان لازم برای تولید یک سانتیمتر خاک قرار می‌دهیم، تازه به عمق فاجعه پی می‌بریم.

در کنار فرسـایش، وقتی موضـوع فروش خاک چه به‌صورت رسـمی و چه غیررسمی مطرح شود، فاجعـه بی‌توجهی بـه خاک، چندیـن و چند برابر بیشتر خود را نشان می‌دهد و این نوعی جنایت در حق سرزمین‌مان است.

قلب واقعیت

فروش خـاک معدنـی، باتوجه بـه اینکه حاوی عناصری اسـت که به طبیعت آسـیب می‌رسـاند، اقدامی در راستای کمک به زیست‌بوم کشور است. امـا در واقع این اسـتدلال نوعی توجیـه عملکرد مخرب خاک‌فروشـی و تحریف واقعیت است. وقتی معدنـی در نقطه‌ای از عرصه طبیعـی وجود دارد، گونه‌های گیاهی و جانوری منطقه با عناصر معدنی موجود در خاک تطابق پیدا کرده‌اند. به‌عبارت‌دیگر، در هر منطقه و محدوده‌ای، گونه‌هایی که با محیط، همزیستی کامل یافته‌اند، قادر به ادامه حیات، تکثیر و تولیدمثل هسـتند و به‌همین دلیل اسـت که در بسیاری از موارد نمی‌توان گیاهان و جانوران مناطق گوناگون را به‌جایی دیگر با شرایط اقلیمی متفاوت، منتقل کرد.اگر انسـان دسـتبرد به طبیعت می‌زند و منابع آن را اسـتخراج می‌کند و موردبهره‌برداری قرار می‌دهد، به‌واسـطه نگاه انسان‌محورانه‌ای است که به جهان دارد، در غیر این صورت، روشـن است که برداشـت خاک و تغییر اکوسیسـتم منطقه به صلاح موجودات زنده منطقه نیست و فروش خاک (چـه نام آن را خاک معدنی بگذاریم یا غیرمعدنی) به ادامه حیات گیاهی و جانوری در منطقه آسـیب می‌رسـاند. پس چنین استدلالی که اگر ما خاک را برداریم و بفروشـیم، لطفی به گیاهـان و جانوران منطقه کرده‌ایم، چیزی جز قلب واقعیت نیست.

دستبرد به طبیعت

حال پرسـش اینجا اسـت که آیا باتوجه به اینکه معدنـکاری نوعی دسـتبرد به طبیعت اسـت، آیا راهی پیدا می‌شـود که کمترین آسیب را به منابع آب‌وخاک وارد کند؟

پیش از پاسـخ دادن به این پرسـش، باید نگاهی بیندازیـم به ۲ اسـتدلال رایجی کـه در این حوزه به‌شـکل مکرر می‌شـنویم. اول اهمیت معدنکاری برای توسـعه اشـتغال اسـت. میزان اشـتغالزایی عملیـات معدنـکاری، آن‌قـدر ناچیز اسـت که در عمل قابل‌چشم‌پوشی است و اهمیت معدنکاری در توسـعه اقتصادی کشور است، اما از منظر اقتصادی هـم آنچه در ایـن حوزه رخ می‌دهد، خام‌فروشـی است. متاسـفانه ما هم جزو کشورهایی هستیم که توانایی مدیریت سرزمین، خاک، آب، معدن و سایر منابع خود را نداریم و بنابراین اقدام به خام‌فروشی می‌کنیم.به‌عبارت‌دیگر، عده قلیلی از ضعف و ناتوانی کشـور در راسـتای منافع شـخصی خود استفاده می‌کنند و ایجاد اشـتغال یا کمک به اقتصاد کشور در مقایسه با آثار مخربی که به محیط‌زیست و منابع طبیعی وارد می‌آورند، بسیار ناچیز است.

ترمیم تخریب‌ها

در هر اقلیمی که معدنکاری اتفاق افتاده اسـت، آثار تخریبی فراوانی به‌جا گذاشته، اقلیمی که پیش از معدنکاری زیسـتگاه گونه‌های مختلف گیاهی و جانوری بوده اسـت، پس از معدنکاری گیاهانش را از دسـت می‌دهد و جانـوران را از محدوده فراری می‌دهد و حاصل آن آلودگی هوا، آب‌وخاک است.

البته در بسـیاری از نقاط دنیا جریان معدنکاری برقرار اسـت، اما پیش از آغاز کار کاملا ارزیابی‌های جامعی انجام می‌دهند و پارامترهای زیست‌محیطی منطقـه را می‌سـنجند و با رعایت اسـتانداردهای سـختگیرانه‌ای اقدام به معدنکاری می‌کنند و وقتی کار در یک محدوده تمام شـد و زمان بستن معدن فرارسـید، باید نسـبت به ترمیـم و احیای منطقه معدنکاری‌شـده اهتمام ورزنـد. به‌عنوان‌مثال، اگر بهره‌برداری از یک محدوده ۱۰ سـال طول کشیده اسـت، باید فرآیند رشد گیاهان در این مدت را هم محاسبه کنند و به آن پارامترهای احیا اضافه شود.

چنـدی پیـش، اتحادیـه بین‌المللـی حفاظت از طبیعـت (IUCN) دسـتورالعمل احیـای اکوسیسـتم‌ها در اراضی معدنکاری را منتشر کرد، باتوجه بـه این موضوع انجمن‌هـای منابع‌طبیعی، محیط‌زیسـت یا حتی وزارت صمت می‌توانند این دستورالعمل را به‌عنوان یک الزام در بهره‌برداری از معدن مدنظر قـرار بدهند و در این صورت حامیان محیط‌زیست هم طرفدار معدنکاری می‌شوند.

نابودی خاک مرغوب

بهروز سـتایش، کارشـناس رسـمی دادگستری در زمینه محیط‌زیست (اسـتان اصفهان): براساس مصوبه مجلس صـادرات خاک کشـاورزی ممنوع اسـت، اما صادرات یـا جابه‌جایـی خاک‌هایی که تحت‌عنـوان معدنی دسـته‌بندی می‌شـوند (مثل خاک‌نسـوز یا خاک سـرب، طلا یا...)، مشمول این ممنوعیت قانونی مجلس نیسـت، امـا نکته‌ای که لازم اسـت، در نظر گرفته شـود، این است که اگر هدف از قانون حفاظت خاک، حراسـت و نگهداری از خاک زراعی، کشـاورزی و باغی اسـت، در زمان بهره‌بـرداری از بعضی معادن (به‌عنوان‌مثال، معادن خاک‌نسوز یا خاک رس و...) خاک مرغوب و مناسب کشـاورزی، مرتعی یا باغی از بیـن می‌رود، اما این شرایط در قانون دیده نشـده و مشمول ممنوعیت قرار نمی‌گیرد. به‌عبارت‌دیگر، در فرآیند بهره‌برداری از برخـی معـادن، بـه منابع خاک آسـیب زیادی می‌رسـد و معمولا مرغوبیت حاصلخیزی خود را از دست می‌دهد.

برداشت خاک از نصف جهان

یکـی از مهم‌تریـن چالش‌هایـی که در اسـتان اصفهان دیده می‌شـود، مربوط به برداشـت خاک رس برای ساخت آجر است.

معمولا این برداشـت‌ها از اراضی کشاورزی انجام می‌گیرند. بهره‌برداران می‌گویند برای دسترسی به خاک رس، خاک حاصلخیـز را کنار می‌زنند و بعد که ماده معدنی موردنیاز برداشـت شد، دوباره لایه رویی خـاک را به‌جای خـود برمی‌گردانند، اما این کار عمـق خـاک را از بین می‌بـرد و زمین در آن محدوده نشست می‌کند و معمولا پس از استخراج، خاک قدرت خود باروری را برای کشاورزی از دست می‌دهد. به‌این‌ترتیب اسـت کـه در این زمین‌ها یا دیگر کشاورزی انجام نمی‌شود یا نتیجه کار، توجیه اقتصادی چندانی ندارد.

صادرات با نیت محیط‌زیستی!

وقتی عناصر معدنی مثل سرب، مس و... برداشت می‌شـود، گـودال یا ترانشـه‌ای در طبیعـت به‌جا می‌مانـد. همان‌طـور که گفته شـد، معدنکاری در عرصه‌هایی اتفاق می‌افتد که کارآیی کشـاورزی یا باغی و امثـال آن را ندارد، اما زخمی را در طبیعت به‌جـا می‌گذارد و عرصـه را تبدیل بـه مخروبه‌ای می‌کنـد که به‌ندرت قابلیت احیا و بازسـازی دارد، مگر اینکه با صرف هزینه‌هایی گزاف دوباره باطله‌ها را به‌جای خود برگردانند و سـعی کنند محدوده را ترمیم و بازسـازی کنند که نمونه‌های موفق آن در سطح کشور انگشت‌شـمار است.همان‌طور که ذکر شـد، درباره موادی هم که لایـه‌ای به عمق یک تا چنـد متر از آن در خاک وجـود دارد (مثل معادن گچ‌خاکی، شـن و ماسـه یا خاک رس)، بهره‌بردار بـا این توجیه کـه بعد از اسـتخراج عرصـه برای کشاورزی بهتر می‌شـود، خاک را جابه‌جا می‌کند، امـا از نظـر محیط‌زیسـت این کار تغییـر کاربری اراضی کشاورزی محسوب می‌شود، زیرا توپوگرافی منطقـه را به‌طور کامل تغییر می‌دهد و گاهی حتی در عرصه تا چند متر اختلاف سـطح ایجاد می‌کند و بـه این ترتیب، هزینه‌هایی که برای آماده‌سـازی زمین به کشـاورز تحمیل می‌شود، توجیه اقتصادی کار را از بین می‌برد.بنابراین کشاورزان استقبالی از این عرصه‌ها نمی‌کنند، البته مواردی بوده است که فرد بعد از بهره‌برداری ماده معدنی موجود در زمین خود، آن را زیرکشت برده است تا از تمام توان خام بهره ببرد. به‌عبارت‌دیگـر، صاحب زمین نفع اصلی خـود را برده و خاک ارزشـمندی را که برای مثال حاوی شـن و ماسه یا خاک رس و... است، به‌فروش رسـانده و در نهایت با تتمه مواد مغذی موجود در خاک، کشـاورزی می‌کند، اما هیچ کشـاورزی آن زمیـن را نمی‌خرد، زیـرا قابل‌بهره‌برداری نیسـت. بنابراین درباره برخی معادن مثل گچ‌خاکی، شـن و ماسه یا خاک رس فروش یا جابه‌جایی خاک کاری مخرب اسـت کـه می‌تـوان آن را اقدامی برخلاف قانون حفاظت از خاک دانسـت، اما در مناطقی که خاک صنعتـی و معدنی وجـود دارد، مانند اراضی کوهسـتانی یا دورافتـاده‌ای که کشـاورزی در آن وجود ندارد، قانون زیر پا گذاشته شده است. درست اسـت که زخمی بـه این عرصه وارد می‌شـود، اما مشمول ممنوعیت صادرات خاک نمی‌شود.

کلام آخر

براساس قانون، صادرات خاک معدنی مجاز است و ممنوعیـت فقـط شـامل حال خاک کشـاورزی می‌شود، اما براسـاس نظر کارشناسان دسته‌بندی دقیقی برای انواع خاک وجود ندارد، بنابراین چه‌بسا خاکی که صادر یا جابه‌جا می‌شود، حاوی انواع مواد معدنی اسـت که برای غنای خاک ضروری اسـت. از سـوی دیگـر، اگر فرض بر این باشـد که فروش خاک حاوی مواد معدنی از مناطقی صورت می‌گیرد که کاربری کشـاورزی ندارند، باز پای خام‌فروشـی را به‌میان می‌کشد، بنابراین به‌نظر می‌رسد موضوع فـروش خاک معدنی هم بایـد موردبازنگری جدی قرار گیرد تا از آسـیب‌هایی که به محیط‌زیسـت و اقلیم وارد می‌کند، کاسته شود.

یادداشت

آمایش ضرورت سرزمین

انوشیروان دلیریان
کارشناس و صاحب‌نظر معدن

آمایـش که یکـی از اولویت‌های برنامه هفتم توسـعه در نظر گرفته شـده، دیدگاه راهبردی حاکمیت بر پهنه سرزمین است، بنابرایـن متولی اجرای چنیـن فرآیندی نهادهـای حاکمیتی، دولت‌ها و سـایر ارگان‌ها، سازمان‌ها و نهادهای زیرمجموعه آنها، در حوزه‌هـای تخصصی هسـتند که اطلاعات هـر یک در قالب لایه‌های اطلاعاتی یک پنجره واحد تجمیع می‌شـود تا مشخص شـود در جای‌جای کشـور در موضوعات کلانی مانند آب، برق، معـادن، راه‌ها، امنیـت و امثـال آن،چه نقاط ضعـف و قوت و چـه ویژگی‌هایی وجود دارد.در سـال ۸۳ ، سـازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشـور ضوابط ملی آمایش سـرزمین را تدوین کرد و به تصویب مجلس هم رسـید. در نهایت مقرر شد وزارتخانه‌ها، سازمان‌ها و نهادهای درگیر باتوجه به موضوع، اطلاعات تخصصی موردنظر را کسب کنند و در لایه‌های اطلاعاتی پنجره واحد قرار دهند تا به‌عنوان پایگاه داده‌های آمایش سـرزمین مورداستفاده قرار گیرد.آمایش سرزمین بهترین شکل مطالعه است که باتوجه به شناخت منابع، شرایط اجتماعی، سیاسی، اقتصادی و اقلیمی و به‌طورکلی همه موضوعات تاثیرگذار بر جمعیت یک سرزمین، انجام می‌شـود و دیدگاهی توسعه‌ای است که رویکرد آن تقسیم بهینه ظرفیت‌های کشور در میان جمعیت ساکن آن است.

اما آمایـش سـرزمین بـه چـه پرسـش‌هایی پاسخ می‌دهد؟

در این نوع مطالعه، ملاحظات امنیتی و دفاعی، شرایط کارآیی و بازدهـی اقتصـادی، وحدت و یکپارچگی سـرزمینی، توزیع و گسـترش عدالت سـرزمینی و ایجاد تعادل منطقه‌ای، بحث داغ و حساسـیت‌زای محیط‌زیسـت، تعادل و تنظیم روابط درونی و بیرونی اقتصادی، اجتماعی و سیاسـی، محرومیت‌زدایی (به‌ویژه در بحث جمعیت روستایی و مناطق دورافتاده)، کشاورزی، مواد و منابـع معدنـی و موارد متعدد دیگر از این دسـت که هرکدام مجموعـه‌ای از اطلاعات دیگـر را در خود دارند، مورد بررسـی قرار می‌گیرند.به‌نظر می‌رسـد در دنیـای تخصصی امروز هرچه بیشتر سـرزمین و ظرفیت‌های آن را بشناسـیم و نسبت به آن اطلاعات داشته باشیم، به‌طورقطع می‌توانیم در تصمیم‌گیری‌ها و راهبردهای‌مان بهتر و کارآتر باشـیم.آمایش سـرزمین و حوزه معـدن و صنایع وابسـته، لازم و ملـزوم یکدیگر هسـتند، زیرا صنایعـی از این دسـت، جزو حوزه‌هـای مولد و مادر به‌شـمار می‌روند و سایر حوزه‌ها را تحت‌تاثیر خود قرار می‌دهند و صنایع بالادستی بسیاری از فعالیت‌های صنعتی در دنیای امروز هستند، بنابراین در این موارد، دانسـتن اینکه در چه نقطه‌ای از کشور به چه میزان از زیرسـاخت‌های موردنیاز دسترسـی داریم و اینکه چگونه می‌توانیم از آن اسـتفاده کنیم، بسیار حائزاهمیت است. برای مثال اگر طرح آمایش سرزمین مناسبی در اختیار داشتیم، بعضـی از کارخانجات فـرآوری را که آب‌بر هسـتند، در نواحی خشـک و مرکزی ایران برپا نمی‌کردیـم و به‌طورحتم جانمایی درسـت‌تری برای آن انجام می‌شـد.پس امروز آمایش سرزمین در حوزه معدن کمک می‌کند که بدانیم در چه نقاطی از کشـور ظرفیت معدنی داریم و آیا از پیش‌نیازهای لازم برای بهره‌برداری از معادن برخوردار هسـتیم یا خیر؟ کدام منطقه مستعد توسعه است؟ نقاط قوت و ضعف در حوزه معدن چیست؟ و چگونه باید نیازهای معدنکاری را در هر نقطه‌ای مرتفع کرد.؟ به‌طورخلاصه هرجایی که قرار اسـت واحد معدنی احداث شـود، چه در اشل بـزرگ، که به‌طورمعمول دولتی اسـت و چه در اشـل کوچک، به‌طورقطع دسترسـی به اطلاعات آمایشی بسیار راهگشا خواهد بود.آمایش سـرزمین درست و دقیق در زمینه منابع تامین آب، شناسـایی کریدورهای بادخیز در پهنه‌های کشور، ظرفیت‌های معدن و صنایع معدنی، شـرایط زیست‌محیطی و تنوع گونه‌های جانـوری و دیگر نکات و مسـائل ضروری، لایه‌هـای اطلاعاتی مفیدی فراهم می‌کند تا برای مثال با استناد به آن در کانون‌های بادخیز اسـتان‌های غربی و شـمال‌غربی کشـور مجـوز معدنی صادر نشـود.اطلاعات جامع این مطالعه می‌تواند موجب صیانت از منابـع آب، محافظـت از خاک، هوا و پوشـش گیاهی، حفظ گونه‌های جانوری، مدیریت ریزگردها و دیگر موضوعات پراهمیت زیست‌محیطی شود، زیرا باوجوداینکه انسان روی زمین پادشاهی می‌کند، اما اینجا محل زندگی سایر موجودات زنده هم هست و بهره بردن از اطلاعات آمایش به من معدنکار کمک می‌کند تا در زمینه جانمایی مناسـب، انجام عملیات بازسازی، احیا و ترمیم، اسـتفاده از تکنولوژی‌های روزآمد و مناسب و دیگر سیاست‌های حرفه‌ای، بهترین گزینه را انتخاب کنم.

موج معدن

بیش از ۸۰ کارخانه سرب و روی خریدار مواد معدنی مجتمع معدنی انگوران

مدیرعامـل مجتمع معدنی سـرب و روی انگوران گفت: در حال حاضر بیش از ۸۰ کارخانه فرآوری سـرب روی، خریدار مواد معدنی این معدن هسـتند.عارف باقری به مناسبت هفته محیط زیسـت در جمع خبرنگاران اسـتان با بیان اینکه این مجتمـع یکی از معادن کشـور با سـابقه تاریخـی در زمینه بهره‌برداری اسـت افزود: شکل نوین اسـتخراج از این معدن به اواخـر دهه ۴۰ خورشـیدی باز می‌گـردد.وی اضافه کرد :معدن انگوران در نوع خود از بزرگترین معادن خاورمیانه و از پرعیارترین کانسارهای روی و سرب جهان به شمار می‌آید.

این مسـئول ظرفیت تولید این معدن را سـالانه ۷۰۰ هزار تن اکسید سرب و روی مخلوط و سولفوره سرب اعلام کرد و گفت: این میزان تولید برای کارخانه‌های تولید شمش سرب و روی به کار گرفته می‌شود.

وی اظهار داشـت استخراج از معدن سـرب و روی انگوران به ۲صورت روباز و و زیرزمینی انجام می‌گیرد و معدن سـنگ آهن صاحب سقز زیر مجموعه این مجتمع معدن می‌باشد.

مدیرعامـل مجتمـع معدنی انگـوران زنجان بـه اقدامات شاخص زیست محیطی مجتمع نیز اشاره کرد و گفت: احیای هفت هکتار از عرصه‌های منابع طبیعی، سـاخت ۶ بند آبگیر در مسیر ۲ رودخانه منتهی به معدن با هدف کنترل رسوبات و آبخیـزداری، حمایـت از گونـه بومی قوچ ارمنـی، تجهیز تصفیه‌خانه فاضلاب مجتمع به سیستم پایش آنلاین و اجرای سیستم مدیریت سبز و مدیریت پسماند را از جمله برنامه‌های مهم این بخش اعلام کرد.

وی یادآور شـد: مجتمع معدنی انگوران اولین معدن دارنده پروانه گردشگری معدنی ژئوتوریسم در ایران است.

معدن سـرب روی انگوران در اسـتان زنجان و حدود ۱۳۰ کیلومتری جنوب غربی شـهر زنجان در ۳۰ کیلومتری شمال غرب شهر دندی از توابع شهرستان ماهنشان قرار گرفته است.

رقابت مشتریان سیمان در آستانه تابستان

حجم معاملات سـیمان در تالار صنعتی بورس‌کالا طی هفته چهـارم خردادماه در حالی افزایش داشـته اسـت که احتمال افزایـش قیمت پایه این محصول طی چنـد هفته آینده وجود دارد. همچنیـن اوج‌گیری ساختمان‌سـازی در فصـل گرما از مهم‌تریـن دلایل فروش ۹۰درصدی سـیمان در تالار فیزیکی به حسـاب می‌آید.حجم عرضـه و میزان معامـلات در رینگ فیزیکـی بورس‌کالا در هفته چهارم بورس‌کالا در حالی افزایش یافته اسـت که خبرهایـی از افزایش قیمت پایه سـیمان طی چند هفته آینده به گوش می‌رسـد.از طرفی در فصل تابستان ساخت‌وسـازهای مسکن به اوج خود می‌رسد و از این‌رو میزان تقاضا برای سـیمان نیز با رشـد قابل‌توجهی همراه می‌شـود. بررسـی تالار صنعتی و معدنی بورس‌کالای ایران در بازه زمانی ۱۹ تا ۲۲خردادماه سال‌جاری نشان می‌دهد که در هفته جاری حدود یک‌میلیون و ۵۰۴هزار و ۶۸۳تن انواع سیمان عرضه شد کـه با ثبت تقاضای ۱.۴برابری نسـبت به عرضه مواجه شـد و در نهایت با احتسـاب معاملات مچینگ یک‌میلیون و ۳۵۶هزار و ۷۵۹تن از سیمان‌های عرضه‌شـده با میانگین قیمت موزون یک‌هـزار و ۱۷۷تومان به ازای هر کیلوگرم مـورد معامله قرار گرفت.به طور کلی ۹۰درصد از سـیمان‌های عرضه‌شـده ظرف هفته جاری به فروش رسـید. مقایسه آمار رینگ فیزیکی هفته جاری با هفته گذشـته نشـان می‌دهد که میـزان عرضه انواع سـیمان طی دو هفته متوالی ۳درصد افزایش یافته اسـت و از طرفـی میزان تقاضا و معاملات نیز ظـرف دو هفته پی در پی به‌ترتیب ۲۰درصد و ۸درصد با رشد همراه بوده است.

این افزایش‌ها در حجم عرضه و تقاضا در حالی رخ داده است که قیمت پایه انواع سـیمان ۶درصد افزایش را گزارش می‌کند. برخلاف روال سال‌های گذشته هنوز در هفته چهارم خردادماه سـال‌جاری افزایش قیمت پایه سیمان اعمال نشده است و این در حالی است که با آغاز سال جدید هزینه تولید برای واحدهای فعال در این بخش افزایش داشته که با عدم‌افزایش قیمت پایه عملا تعادل تولید و فروش به هم خورده است.

در صنعت سـیمان نیز همچون سـایر صنایع از جمله فولاد، قیمت انرژی رشد قابل‌توجهی داشته است. به‌طور مثال، قیمت هر مترمکعب آب سـال گذشته حدود ۲ تا ۳هزار تومان برآورد می‌شـد که در سـال‌جاری هزینه هر مترمکعب آب به ۲۰هزار تومـان افزایش یافته اسـت. این در حالی اسـت که همچنان فرمول قیمت‌گذاری پایه سـیمان در پایان سومین ماه از سال همچنان تغییری نکرده است.

تشدید خاموشی‌ها؛ بلای جان سیمانی‌ها

طبق برنامه هر سـال وزارت نیرو مبنی بر سهمیه‌بندی برق برای واحدهای صنعتی که سیمانی‌ها نیز جزو این صنایع مادر به حساب می‌آیند، طبق گفته واحدهای تولیدی فعال در بخش سـیمان در تابستان امسال نیز خاموشی‌ها با ساعت‌های بیشتر قطعی نسبت به سال گذشته در این صنعت اعمال خواهد شد.

از ایـن‌رو واحدهای تولیدی و کارخانه‌ها قبل از ورود به فصل تابسـتان و آغاز سهمیه‌بندی برق، میزان تولید خود را افزایش دادند و از این‌رو شـاهد افزایش عرضه سیمان در تالار فیزیکی بورس‌کالای ایران هستیم.

از طرفـی با افزایش تولید، انبـار کارخانه‌ها نیز تا حدودی پر می‌شـود تا بتوانند ضرر و زیان سـه‌ماه تابسـتان را به حداقل برسانند.

از طرفی با این شـرایط پیش‌بینی می‌شود که افزایش تولید سالانه ۱۰درصدی مانند سال‌های گذشته اتفاق بیفتد.

زمزمه‌هـای افزایش قیمت پایه طی مـاه آینده هیجان را به معامـلات رینگ فیزیکـی بورس‌کالای ایـران در هفته چهارم خردادماه بازگردانده اسـت و از این‌رو مشتریان به تالار صنعتی هجـوم آورده‌انـد. طـی هفته چهـارم خردادمـاه ۹۰درصد از سیمان‌های عرضه‌شده مورد معامله قرار گرفت.

از طرفی دو فصل بهار و تابسـتان زمان طلایی برای سیمان به حساب می‌آید؛ چراکه میزان ساخت‌وساز و تعمیرات مسکن به بالاترین حد خود می‌رسد و میزان تقاضا برای سیمان نیز در ۶ ماه نخسـت سال نسبت به سایر ماه‌ها با افزایش قابل‌توجهی روبه‌رو می‌شود.

به عبارت بهتر طبق روال سال‌های گذشته فعالان این صنعت در ماه‌هـای ابتدایی سـال با تمام ظرفیت خود سـیمان تولید می‌کنند و به طور نسبی میزان عرضه در بورس‌کالا و بازار آزاد در ماه پایانی سال گذشته و همچنین دوماه ابتدایی سال جدید نسبت به سایر فصل‌ها بیشتر می‌شود.

روزگار معدن
شنبه
۲۶ خرداد ۱۴۰۳ • ۸ ذی الحجه ۱۴۴۵ • ۱۵ ژوئن ۲۰۲۴
سال هفتم • شماره ۱۳۲۳

یادداشت

سرگذشت ماشین‌آلات معدنی

حسام‌الدین فرهادی‌نسب
کارشناس و فعال معدنی

متاسفانه سیاست‌ها و عملکرد وزارتخانه در موضوع ماشین‌آلات در چند سال گذشته بسیار ناامیدکننده بوده و به ضرر و زیان معدنکاران انجامیده است.

رفع محدودیت‌هایی که در حال حاضر درباره آن صحبت می‌شود، هنوز به مرحله عملیاتی نرسیده و تنها مجوز واردات صادر شده است، بنابراین مشکلات مربوط به واردات سر جای خود هست و قصه پرغصه ماشین‌آلات و تجهیزات، که یکی از مهم‌ترین ارکان معدنداری است، همچنان ادامه دارد و این موضوع، بازیچه دست برخی مدیران شده است که گروکشی یا تلاش می‌کنند تا به‌نوعی خود را نشان دهند.

واقعیت این است که اگر نگاهی به آمار بیندازیم و آن را در کنار وعده‌هایی که در این چند وقت اخیر از دوستان شنیده‌ایم، قرار دهیم، روشن می‌شود که اتفاق خاصی در بخش معدن رخ نداده است.

سال ۹۹ کل درخواست‌هایی که برای واردات ماشین‌آلات ثبت شد، کمابیش ۱۳۰ دستگاه بود و به‌واسطه سیاست‌های انقباضی که آن زمان در پیش گرفته شده بود، هرکدام از معاونت‌های معدنی که سرکار می‌آمدند، پیچ واردات را شل و سفت می‌کردند.

یکی می‌گفت کلا واردات ممنوع است، دیگری می‌گفت به‌خاطر حمایت از تولید داخلی نمی‌توان این کار را انجام داد و... و به این ترتیب، در نهایت در سال ۹۹، ۱۳۰ ماشین ثبت درخواست شد.

این در حالی است که طبق ماده ۱۰۹ و ۱۱۰ آیین‌نامه اجرایی معادن به‌منظور حمایت و تشویق سرمایه‌گذاری در بخش معدن، ورود ماشین‌آلات مجاز است و هیچ تعرفه‌ای نباید برای آن در نظر گرفت.

در سال ۱۴۰۰، همزمان با حضور آقای محتشمی‌پور در جایگاه معاونت معدنی، این عدد به ۶۰۰ دستگاه رسید و با سیاستی که در پیش گرفته شد، اجازه ثبت درخواست را صادر کردند.

سال ۱۴۰۱ در مجموع هر دو معاونت ماشین‌آلات و هم معاونت بازرگانی، ۲هزار و ۳۰۰ دستگاه ثبت سفارش کردند.

به این ترتیب، انتظار می‌رفت که اتفاق خوبی در زمینه نوسازی ناوگان ماشین‌آلات معدنی رخ دهد و برای مثال، بیل ۴۰۰ که در حال حاضر نرخ نو آن در امارات حدود یک میلیون درهم (چیزی در حدود ۱۳میلیارد تومان) است، در بازار داخلی کاهش پیدا کند، اما در عمل این اتفاق نیفتاد و نرخ این دستگاه همچنان در بازار ایران با اختلافی فاحش (درحدود ۲۴ میلیارد تومان) عرضه می‌شود.

بنابراین به نظر می‌رسد واردات ماشین‌آلات هنور به مرحله‌ای نرسیده است که نرخ بازار داخلی را کنترل کند و به‌عبارت بهتر، هنوز در حد ثبت سفارش باقی مانده است.

اگر نگاهی به آمار گمرک بیندازیم، سال ۱۴۰۱ واردات ماشین‌آلات معدنی با کد ۸۴۲۹ نسبت به سال قبل از آن در کل ۱۵ درصد رشد داشته، در حالی که میزان ثبت سفارش از ۶۰۰ به ۲هزار و ۳۰۰ رسیده است.

یعنی ثبت سفارش چیزی حدود ۴۰۰ درصد افزایش داشته است، اما واردات ماشین‌آلات تنها ۱۵ درصد افزایش را نشان می‌دهد.

این دلیل روشنی است که نشان می‌دهد سیاست‌های دولت چندان تغییری نکرده است.

حتی شاید بتوان گفت با گذاشتن این بالش نرم زیر سر معدنکاران، حساسیتی که تا پیش از این روی موضوع کمبود ماشین‌آلات وجود داشت و ممکن بود به تصمیم‌گیری در رده‌های بالا یا به صدور حکم

حکومتی منجر شود، در عمل از دست رفت.اکثر ماشین‌آلات موجود که مورداستفاده ما قرار می‌گیرند، بیش از ۴۰ سال عمر دارند و بعد از آن، ورود ماشین‌آلات با دست‌انداز روبه‌رو شده است.

حالا اگر تعداد دستگاه‌هایی که برای خاکبرداری و برداشت معدنی پروژه‌های برنامه‌های ششم و هفتم نیاز بوده و آنچه برای تحقق دورنمای معدن و سند تحول معدنی لازم است را در نظر بگیریم، خواهیم دید که چه اجحاف بزرگی به بخش معدن شده است.

برخی از دلایلی که امروز مانع واردات ماشین‌آلات شده است، ریشه در سال‌های قبل دارد و فرصتی طلایی که در سال ۹۸ و ۹۹ پیش آمد و می‌شد معدنداران با نرخ بسیار پایین و دلاری ارزان‌تر، کمبودها را جبران کنند و فاصله ایجادشده را پر کنند، به بهانه حمایت از تولید داخلی از دست رفت.ما با ماشین‌سازهای داخلی از جمله هپکو دعوایی نداریم، زیرا این ماشین‌سازها هم مانند ما، قربانی سیاست‌های غلط حاکمیت در گذشته و حکمرانی نادرست شده‌اند و امروز ما هر دو طیف، که درگیر این مشکل هستیم، همدرد هستیم.

اما برای اینکه بدانیم از اساس جایگاه تولید ماشین‌آلات داخلی چگونه است، باید گفت که مجموع توان تولید ۶ یا ۷ شرکت داخلی، در نهایت هزار دستگاه در سال است که هپکو قول تولید ۶۰۰ دستگاه از این مجموعه را داده است که براساس تجربه شاهد بوده‌ایم که دستیابی به این عدد شدنی نیست و هیچ مجموعه‌ای نمی‌تواند در مدت زمانی کم، دست به تولید انبوه بزند.

به‌عبارت‌دیگر، ساخت ماشین‌آلات نیازمند زمان است. به هر حال، طرح فوق که قرار بود با کمک صندوق بیمه انجام گیرد، مورد استقبال واقع نشد و اگر بخواهیم کمی بدبینانه به موضوع نگاه کنیم، حتی می‌توان گفت این طرح شکست خورد.

در نهایت، اگر فرض کنیم همین امروز مشکل واردات در وزارت صمت حل شود، باز هم این گره همچنان ناگشوده باقی می‌ماند، زیرا همه سفارش‌های ثبت‌شده، در عمل گرفتار تیک نهایی بانک مرکزی هستند و بانک مرکزی هم اجازه واردات ماشین‌آلات معدنی را نمی‌دهد و باوجود اینکه معدندار، گمرک و معاونت معدنی هر سه در تلاش هستند تا این مشکل به‌گونه‌ای حل شود، اما با کارشکنی بانک مرکزی روبه‌رو شده‌اند و با پیچیدگی‌هایی که بانک مرکزی پیش‌پای واردات گذاشته، در عمل این معضل را به معادله‌ای چندمجهولی تبدیل کرده است.

نیمی از برق بخش مولد کشور به مصرف تولید فولاد می‌رسد

دبیر انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران با بیان اینکه صنایع فولادی ۱۵ درصد از کل برق کشور را مصرف می‌کنند، گفت: در دو سال گذشته خاموشی‌های ناگهانی پیش از دولت سیزدهم را با کم باری در ساعت اوج مصرف، مصرف بدون محدودیت برق در شب و ساعات کم باری جایگزین کردیم.«رسول خلیفه سلطانی»، درباره میزان مصرف برق صنایع فولادی و نحوه مدیریت مصرف برق این صنایع در فصل گرم سال گفت: صنایع و بخش‌های مولد بیش از ۳۰ درصد از مصرف برق کشور را به خود اختصاص می‌دهند که در این بین نیمی از برق بخش‌های مولد توسط صنایع فولادی مصرف می‌شود.وی با اشاره به اینکه صنایع فولادی سالانه ۲۰ میلیارد دلار ارزش افزوده برای کشور تولید می‌کنند، افزود: صنعت فولاد یکی از صنایع پیشران کشور است که نیمی از برق بخش صنعت را به خود اختصاص می دهد.خلیفه سلطانی با ابراز رضایت از اقدامات وزارت نیرو برای مدیریت مصرف برق تابستان ادامه داد: با توجه به اینکه در فصل تابستان در کشور با موضوع ناترازی انرژی برق رو به رو هستیم، تلاش می‌کنیم تا با برنامه‌ریزی‌های درون زا و با مشارکت وزارت نیرو، وزارت صمت و انجمن تولید کنندگان فولاد میزان مصرف بخش فولاد را مدیریت کنیم.وی خاطرنشان کرد: در دو سال گذشته تجارب بسیار خوبی در حوزه مدیریت مصرف برق صنعت فولاد در تعامل با وزارت نیرو داشتیم و خاموشی‌های ناگهانی پیش از دولت سیزدهم را با کم باری در ساعت اوج مصرف، مصرف بدون محدودیت برق در شب و ساعات کم باری جایگزین کردیم.دبیر انجمن تولیدکنندگان فولاد ایران اضافه کرد: برنامه‌ریزی صورت گرفته برای تامین برق صنعت فولاد در دو سال گذشته نقش موثری در حفظ تولید این صنعت داشته است و امیدواریم در سایه همین برنامه‌ریزی‌ها در فصل گرم سال جاری نیز شرایط مطلوبی را در این حوزه تجربه کنیم.وی با اعلام این خبر که صنایع بزرگ بر اساس ماده ۴ قانون مانع‌زدایی از توسعه صنعت برق تاکنون چیزی حدود ۱۶۰۰ مگاوات نیروگاه خود تامین وارد شبکه سراسری کرده‌اند، ادامه داد: بسیاری از صنایع بزرگ در حال احداث نیروگاه هستند و امیدواریم در سال‌های آینده بخش قابل توجهی از نیاز مصرف برق صنایع از این طریق تامین شود.خلیفه سلطانی در ارتباط با اقدام وزارت نیرو برای فروش برق در بورس انرژی، گفت: یکی از اقدامات بسیار خوبی که وزارت نیرو اجرایی کرده است، فروش برق در بورس انرژی است که سبب شده تا دولت در نقش یک سیاستگذار قرار بگیرد و تولیدکننده و مصرف کننده برق به صورت مستقیم با یکدیگر معامله انجام دهند و نظام عرضه و تقاضا مبتنی بر بازار بر این صنعت حاکم شود.

بنگاه‌های چینی ۱۶ برابر بنگاه‌های ایرانی تولید می‌کنند:

نقطه کور فولاد

گروه معدن

مقیاس تولید، مساله مهمی است که در فضای سیاستگذاری اقتصادی ایران ابدا جدی گرفته نمی‌شود، بااین‌حال هر نوع حرکت برای تحول صنعتی کشور صرفا از مسیر توسعه صنایعی شکل خواهد گرفت که در مقیاس اقتصادی و در سطح بنگاه‌های رقیب جهانی ظاهر شوند.

نگاهی به آمارهای تولید فولاد در مهم‌ترین واحدهای صنعتی جهان نشان می‌دهد بزرگ‌ترین بنگاه‌های ایران در بخش تولید فولاد تنها حدود ۷ تا ۸ درصد مقیاس بزرگ‌ترین بنگاه جهان تولید می‌کنند.

موضوعی که موجب‌شده تا نه‌تن‌ها قیمت تمام‌شده فولاد ساخت ایران اقتصادی نباشد، بلکه در صورت حذف یارانه‌های انرژی حتی زیان‌آور نیز باشد. رده‌بندی استیل‌دیتا نشان می‌دهد بزرگ‌ترین واحد تولید فولاد ایران در حالی چهل‌و دومین کارخانه تولید فولاد جهان است که گروه چینی بائو بزرگ‌ترین واحد تولید فولاد است. گروه ایرانی نیز در حالی در سال‌حدود ۱۰میلیون‌تن فولاد تولید می‌کند که مجموع تولید گروه چینی بائو بیش از ۱۳۰ میلیون تن فولاد در سال‌است.

گروه تولید فولاد وطنی در مقایسه با بزرگ‌ترین سازنده فولاد در هند یعنی گروه آرسلور میتال تنها حدود ۱۵درصد یا یک ششم مقیاس دارد که این موضوع به‌خوبی فاصله فنی، اقتصادی و مالی این دو بنگاه را به نمایش می‌گذارد. در این فهرست فاصله بنگاه‌های ایرانی از مهم‌ترین بنگاه‌های تولید فولاد جهان چشمگیر است.

برای نمونه فولادسازی در ایران با شکافی چشمگیر نسبت به همین صنعت در کره‌جنوبی کار خود را پیش می‌برد. داده‌های تولید فولاد شرکت پوسکو در سال۲۰۲۳ نشان می‌دهد این بنگاه فولادی حدودا ۴برابر بزرگ‌ترین واحد فولاد وطنی تولید دارد.

این عدد در مقایسه ژاپن و ایران حتی بالاتر است؛ به‌طوری که گروه ژاپنی نیپون حدود ۴.۵برابر بزرگ‌ترین بنگاه فولاد ایران تولید دارد. وضعیت ۴۵ بنگاه برتر جهان در سال۲۰۲۳ از منظر میزان تولید به عینه مشخص‌شده و به‌خوبی فاصله ما با جهان و عقل متعارف صنعتی را به نمایش می‌گذارد. به راستی چرا چنین است و این وضعیت چه تبعاتی برای فولادسازی در ایران در پی داشته‌است؟ این گزارش قصد دارد برخی از مهم‌ترین ابعاد علمی این موضوع را از منظر اقتصادی و فنی بازکند.

▣ فولادسازان ایران و مقیاس تولید صنعتی

صنعت فولاد ایران که با مشکلات و چالش‌های بسیاری روبه‌روست، در سطح مقیاس با مشکلات جدی دست و پنجه نرم می‌کند. بسیار شنیده شده که واحدهای جدیدالتاسیس این بخش نه در سطح‌میلیون که در حد چند صدهزارتن تاسیس و افتتاح می‌شوند.

فاجعه وقتی به بار می‌آید که در نتیجه سیاست‌های مختلف که قصد دارند صنعتی‌شدن، توسعه زنجیره در بالادست و پایین دست یا چالش اکتشاف و استخراج معدنی را حل کنند، این مقیاس به مانعی بزرگ در مسیر توسعه کشور تبدیل می‌شود.

واحدهای کوچک و ریزمقیاس که عمدتا از طریق فشارهای سیاسی تاسیس شده‌اند، با اختلال در فرآیند تامین مواد اولیه معدنی، فضای کار را برای واحدهای بزرگ‌تر که به سطح مقیاس نزدیک هستند، سخت کرده و عملا امکان بهبود بهره وری را در کل بخش از بین می‌برند.

تجارب جهانی کشورها نشان می‌دهد تنها زمانی واحدهای صنعتی موفق شده‌اند به نمونه‌های بالنده و پویایی از فعالیت صنعتی بدل شوند که به نقش‌آفرینی در زنجیره جهانی پرداخته و به یک تامین کننده یا مصرف‌کننده پایدار در اقتصاد بین‌الملل بدل می‌شوند.

صدور گسترده تعداد مجوزهای تولید فولاد که عمدتا بدون درنظرگرفتن مساله تامین مواد اولیه و نهاده‌های تولید و صرفا با فشار سیاسی (استانداران، نمایندگان مجلس و...) صورت می‌گیرد، باعث‌شده تا نه‌تن‌ها تولید فولاد در ایران به شکل صنعتی و مدرن شکل نگیرد که عملا واحدهای ریزمقیاس کل فضای این صنعت را به‌هم بریزند.

روندی که در نقطه مقابل تلاش دولت برای حمایت و تنظیم صنعت در طول و عرض زنجیره است و عملا سیاست صنعتی دولت را با هر کیفیتی به قهقرا برده است.

جالب‌تر اینکه چنین فضایی موجب می‌شود تا نه‌تن‌ها در سطح سیاستی، فضای صنعت با اخلال روبه‌رو شود که عملا هرگونه تلاش بنگاه برای افزایش بهره وری به دلیل مقیاس‌کوچک نتیجه عکس داده یا بی اثر بماند. هم‌اکنون حدود ۱۵۰ واحد فولاد در کشور وجود دارد که کار خود را روی تنها ۳۰ میلیون تن فولاد متمرکز کرده‌اند.

▣ چرا مقیاس تولید صنعتی مهم است؟

عبارت صرفه‌های ناشی از مقیاس، یکی از مفاهیم کلیدی در اقتصاد و مدیریت است که نقش بسیار مهمی در تصمیم‌گیری‌های کسب‌وکارها و سازمان‌ها ایفا می‌کند. این مفهوم در تعیین میزان تولید، هزینه ها، سودآوری و حتی رقابت‌پذیری یک واحد اقتصادی تاثیر قابل‌توجهی دارد.

علاوه‌بر سطح خرد، صرفه‌های مقیاس، اثر عمیقی بر سیاست‌های کلان و توسعه‌ای دولت نیز دارد و بهره برداری از آن، خصوصا در اقتصادهای درحال‌توسعه، می‌تواند به افزایش سطح تولید، ثبات اقتصادی و بهبود برنامه‌های توسعه منجر شود. به‌طور کلی، صرفه‌های مقیاس به کسب‌وکارها کمک می‌کنند تا به بهره وری بالا، رقابت‌پذیری و رشد پایدار دست‌یابند و در مقابل چالش‌ها و تغییرات بازار مقاومت کنند. صرفه‌های ناشی از مقیاس یا مزایای مقیاس (Economies of Scale)، شرایطی است که در آن با دو برابرکردن تولید، هزینه‌ها کم‌تر از دوبرابر افزایش یابد. به‌عبارت دقیق‌تر، شرایطی است که هزینه نهایی افزایش تولید یک واحد کالا با گسترش مقیاس تولید، کاهش یابد.

در تعریف دیگر، صرفه‌های مقیاس، صرفه‌جویی در هزینه‌ها به واسطه تکنولوژی هستند، زمانی‌که همه منابع ورودی به‌طور همزمان افزایش‌یافته باشند. مزیت یا عدم‌مزیت مقیاس، ارتباط تنگاتنگی با توابع هزینه بنگاه‌ها دارد.

با تحلیل هزینه‌های بنگاه و توابع مربوط به آن می‌توان شرایط بنگاه یا صنعت را از منظر صرفه‌های مقیاس بررسی کرد.

به‌طور کلی بنگاه‌ها دو نوع هزینه ثابت و متغیر دارند. هزینه متغیر در هر بنگاه به میزان تولید یا ستانده‌های آن واحد تولیدی بستگی دارد و هزینه ثابت، مستقل از سطح تولید است. برای مثال یک کارگاه کفاشی برای تولید کفش به نهاده‌های تولید مانند چرم، نخ، پارچه و نیروی کار نیاز دارد. با افزایش میزان تولید کفش در این بنگاه، هزینه‌های متغیر آن به سبب خرید نهاده‌ها و استخدام نیروی کار بیشتر افزایش می‌یابد. از سوی دیگر، فرض کنید صاحب کارگاه، مکان فیزیکی که تولید در آن انجام می‌گیرد را برای یک سال، اجاره کرده‌است. فارغ از زیاد یا کم‌بودن سطح تولید بنگاه، صاحب کارگاه موظف است هزینه اجاره را به موجر پرداخت کند. این مثالی از هزینه‌های ثابت بنگاه است، از همین‌رو واضح است با افزایش سطح تولید، مجموع هزینه‌های متغیر افزایش می‌یابد و ممکن است متوسط هزینه‌های متغیر کم یا زیاد شود، اما مجموع هزینه‌های ثابت به ازای هر واحد نزولی شده و به‌عبارت دیگر، متوسط هزینه ثابت کاهش خواهدیافت.

در متون اقتصادی عموما (و نه همیشه) توابع هزینه متوسط بنگاه‌ها، U شکل یا شبیه به آن درنظر گرفته می‌شوند.

به این معنا که در ابتدای راه‌اندازی خط‌تولید با افزایش مقدار ستانده ها، هزینه متوسط تولید آنها تا سطح مشخصی که به آن حداقل هزینه متوسط بنگاه می‌گویند؛ کاهش می‌یابد، پس از سطح مذکور به دلایل مختلف، متوسط هزینه‌ها به ازای هر واحد افزایش تولید، افزایش می‌یابد.

از آنجا که بخش بیشتری از تصمیم‌گیری‌های بنگاه در دوره کوتاه‌مدت ثابت و در بلندمدت متغیر هستند، توابع هزینه کوتاه‌مدت و بلندمدت بنگاه، با هم تفاوت دارند. درواقع به‌نوعی، تابع هزینه بلندمدت بنگاه (LAC)، از به هم پیوستن چندین تابع هزینه کوتاه‌مدت (SAC) به‌دست می‌آید.

ساخت کارخانه‌های جدید یا تعطیلی آنها، تغییر مکان استقرار بنگاه، آموزش کارگران و کارمندان و تغییر تکنولوژی، از جمله تصمیماتی است که در دوره کوتاه‌مدت برای بنگاه، قابل اتخاذ نیست. یکی از مهم‌ترین دلایل ثابت‌بودن هزینه‌ها در کوتاه‌مدت، مسائل حقوقی و قراردادهاست.

قراردادهای اجاره یا استخدام، عموما کم‌تر از یک سال‌اعتبار ندارند و همین امر امکان تغییر در مکان فیزیکی بنگاه یا تعدیل نیرو در کوتاه‌مدت را با مشکلات جدی مواجه می‌کند.

در امور مالی نیز نرخ‌های بهره حقیقی وام‌ها در کوتاه‌مدت ثابت هستند یا قابلیت تغییر اندکی دارند، لذا به دلیل قدرت تغییر و انعطاف پذیری بنگاه در بلندمدت، شکل تابع هزینه متوسط بلندمدت بنگاه نسبت به دوره کوتاه‌مدت آن، خوابیده‌تر است و توابع متوسط هزینه کوتاه‌مدت، بالاتر از آن قرار دارند. به بیان ساده‌تر هزینه تغییرات در دوره کوتاه‌مدت نسبت به بلندمدت بالاتر و امکان تغییرات در این دوره بیشتر است.

در بخش اول تابع هزینه متوسط بلندمدت بنگاه‌ها و وقتی با افزایش سطح تولید، هزینه متوسط کل بلندمدت کاهش می‌یابد، صرفه‌های اقتصادی ناشی از مقیاس یا بازده فزاینده نسبت به مقیاس وجود دارد. در سوی دیگر، در بخش سوم تابع LAC و وقتی با افزایش ستانده ها، هزینه متوسط کل بلندمدت افزایش می‌یابد، عدم‌صرفه‌های ناشی از مقیاس یا بازده کاهنده نسبت به مقیاس خواهیم‌داشت. در آخر و در بخش دوم تابع LAC و هنگامی که با افزایش سطح تولید، هزینه‌های متوسط کل بلندمدت تغییری نمی‌کنند، با بازده ثابت نسبت به مقیاس مواجه هستیم.

کاهشی یا افزایشی‌بودن هزینه متوسط بلندمدت تا سطوحی از تولید و به بیان دیگر، وجود یا نبود صرفه‌های مقیاس علل مختلفی دارد که بررسی آن به درک اهمیت موضوع کمک می‌کند.

اگر بنگاه در مقیاس بزرگ تری تولید کند، کارگران می‌توانند به‌طور موثرتری عمل کرده و تخصصی‌تر تولید کنند.

درواقع با افزایش سطح تولید، تعداد کارگران افزایش‌یافته و این امکان وجود دارد که هر کارگر به‌جای انجام‌دادن چند فعالیت مختلف، بر یک فعالیت خاص متمرکز شود و مهارت خود را در همان حوزه فعالیت خود، افزایش دهد.

این موضوع همان تخصص گرایی در تولید است که آدام اسمیت، پدر علم اقتصاد کلاسیک، در قرن ۱۸ میلادی به آن اشاره کرده‌است. وی در کتاب «ثروت ملل»، به نقش و اهمیت تخصص‌گرایی کارگران در تولید توجه داشت و از این نظر که تخصص گرایی به افزایش بهره وری کارگران و بهبود عملکرد تولید کمک می‌کند، از آن حمایت می‌کرد.

اسمیت معتقد بود که تخصص بخشی به‌کارگران منجر به تشویق افراد به‌کارآفرینی و توسعه مهارت‌های خاص می‌شود.

او معتقد بود که کارگران با تمرکز بر یک مهارت خاص، توانایی‌های خود را بهبود می‌بخشند و در نتیجه بهره وری بالاتری را به‌همراه دارند. وی همچنین به اهمیت تقسیم کار در افزایش مهارت و بهره وری نیروی کار توجه داشت.

او ایده تقسیم کار را از تجربه یک‌سوزن دوز می‌آورد که با تخصص در یک مرحله از تولید، توانست بهره‌وری و کیفیت را بهبود بخشد. اسمیت تخصص‌گرایی کارگران را به‌عنوان یک عامل اصلی در افزایش بهره‌وری و تولید می‌شناخت و تاکید می‌کرد که کارگران با اختصاص زمان و تلاش به یک مهارت خاص، می‌توانند بهره‌وری تولید را بهبود بخشند.

مقیاس می‌توانند انعطاف‌پذیری را فراهم کند. با تغییر ترکیب ورودی‌های استفاده‌شده برای تولید خروجی شرکت، مدیران می‌توانند فرآیند تولید را به‌طور موثرتری سازماندهی کنند.

با افزایش حجم تولید یا تغییر در میزان ورودی‌های مورداستفاده در تولید، شرکت قادر است به‌طور موثرتر فرآیند تولید را سازماندهی و مدیریت کند.

به‌عبارت دیگر، تغییر در مقیاس تولید می‌تواند امکان تنظیم بهتر فرآیندهای تولید را فراهم کند. تغییر ترکیب ورودی‌های استفاده‌شده برای تولید می‌تواند به مدیران امکان دهد تا به بهترین شکل فرآیند تولید را هماهنگ کنند.

به‌عبارت دیگر، با تغییر در نسبت استفاده از مواد مختلف، می‌توان بهبودهایی در زمینه بهره وری و مصرف منابع داشت.

این امکان به مدیران اجازه می‌دهد تا به شکل استراتژیک‌تری مواردی مانند موجودی ها، توزیع منابع و زمان‌بندی را مدیریت کنند

. به‌طور کلی، انعطاف‌پذیری در مقیاس تولید باعث می‌شود که بنگاه، بهبودهای عمده‌ای در کارآیی، کیفیت و مدیریت فرآیندهای تولید داشته‌باشد. این صرفه‌ها می‌توانند به بنگاه کمک کنند تا به بهترین شکل ممکن در مواجهه با تغییرات بازار و نیازهای مشتریان عمل کند.

بنگاه ممکن است بتواند برخی از ورودی‌های تولید را با هزینه کمتر تهیه کند، زیرا به دلیل خرید آنها به مقدار بزرگ، امکان مذاکره برای قیمت‌های پایین‌تر و بهره برداری از تخفیف‌ها برای کارگاه یا کارخانه تولیدی وجود خواهد داشت.

علاوه‌بر این، انتقال هزینه نهاده‌ها به دوره‌های بعد نیز برای بنگاه ساده‌تر خواهد بود.

همچنین اگر مدیران از ورودی‌های با هزینه کمتر استفاده کنند، ترکیب ورودی‌ها ممکن است با مقیاس عملکرد شرکت تغییر کند و امکان انعطاف پذیری بیشتر در تلفیق عوامل تولید به‌وجود می‌آید.

صرفه‌های مقیاس در زمینه‌های آموزش نیروی کار و تحقیق و توسعه می‌توانند به شرکت‌ها کمک کنند تا منابع خود را بهینه‌تر مدیریت کنند، بازدهی بیشتری از فعالیت‌های خود به‌دست آورند و در نتیجه، بهبودهای قابل‌ملاحظه‌ای در کیفیت، فناوری و نوآوری خود داشته باشند.

افزایش حجم فعالیت‌های آموزش، تحقیق و توسعه می‌تواند به کاهش هزینه‌ها منجر شود.

به‌عنوان مثال، وقتی که یک سازمان در زمینه تحقیقات پیشرفته و توسعه فعالیت می‌کند، می‌تواند منابع و تجهیزات پیشرفته‌تر را بیشتر تهیه کند که به کاهش هزینه‌ها منجر می‌شود. همچنین با افزایش مقیاس فعالیت‌های آموزش و تحقیق و توسعه، امکان بهره برداری مشترک از منابع، دانش و دستاوردها افزایش می‌یابد.

این امر می‌تواند به اشتراک‌گذاری اطلاعات و راه حل ها، افزایش تعاملات و همکاری‌های بین دانشگاه ها، سازمان‌ها و صنایع منجر شود. علاوه‌بر این، فعالیت‌های آموزشی و تحقیق و توسعه، امکان تعیین اولویت‌های بهتر در پروژه‌ها و فعالیت‌ها را فراهم می‌کند.

سازمان‌ها و بنگاه‌ها می‌توانند بهترین پروژه‌ها را با توجه به منابع موجود خود انتخاب کنند.در سطح تامین مالی نیز این موضوع اهمیت بسیار زیادی دارد.

صرفه‌های مقیاس در حوزه تامین مالی نیز نقش مهمی دارند و می‌توانند تاثیرات مثبتی بر روی سازمان‌ها و شرکت‌ها داشته باشند.

به‌طور کلی، صرفه‌های مقیاس در حوزه هزینه‌های تامین مالی به شرکت‌ها امکان افزایش جذب سرمایه، کاهش هزینه‌های استقراض، بهره گیری از منابع مالی مناسب، جذب سرمایه‌گذاری جدید و تحقق اهداف رشد و توسعه را می‌دهند. با افزایش مقیاس فعالیت‌ها و افزایش حجم تولید، شرکت‌ها معمولا به مرور نیاز به سرمایه‌گذاری بیشتری دارند.

این افزایش حجم تولید و فعالیت می‌تواند جذب سرمایه از منابع مالی مختلف را تسهیل کند. شرکت‌های بزرگ‌مقیاس می‌توانند شرایط بهتری را برای استقراض فراهم کنند.

شرکت‌ها با حجم بزرگ‌تر تولید، بازار بیشتری نیز دارند و این امر می‌تواند در مذاکره شرایط استقراض با بانک‌ها و نهادهای مالی موثرتر شود.

به بیان دیگر، مقیاس بزرگ‌تر تولید معمولا موجب برآورد کم‌تر ریسک بنگاه توسط نهادهای مالی می‌شود.

تولید در سطح مقیاس نتایج مشخصی دارد. برای نمونه سطح بهینه تولید اثرات عمیقی روی بنگاه دارد. کلیه این عوامل و برخورداری از صرفه‌های مقیاس موجب می‌شود بنگاه با بهره وری بالاتری به تولید پرداخته و توان رقابتی خود در بازار را افزایش دهد.

البته معمولا در یک نقطه (بخش سوم تابع LAC) احتمالا هزینه متوسط رو به افزایش می‌گذارد، زیرا مدیریت یک سازمان بزرگ ممکن است با افزایش تعداد وظایف پیچیده‌تر و ناکارآمدتر شود، لذا به‌منظور کنترل عملکرد بنگاه، نیاز به استخدام نیروهای مدیریتی بیشتر خواهد بود و این هزینه‌های نظارت موجب عدم‌صرفه‌های مقیاس خواهد شد. از سوی دیگر، صرفه‌های خرید گسترده نهاده‌ها نیز پس از رسیدن به مقادیر مشخصی از بین می‌رود و با وجود محدودیت نهاده ها، تقاضای بیشتر بنگاه برای آن موجب افزایش قیمت ورودی‌ها و در نتیجه افزایش هزینه‌های واحد تولیدی می‌شود. همچنین حداقل در کوتاه‌مدت، فضای کارخانه و تعداد ماشین‌آلات، می‌تواند صرفه‌های ناشی از تخصص گرایی را از بین ببرد، زیرا افزایش تعداد نیروی کار موجب تداخل وظایف آنها با یکدیگر شده و عوامل تولید در کار یکدیگر اخلال ایجاد خواهند کرد.

با توجه به اهمیت مزایای مقیاس، بنگاه‌ها در تلاش اند تا بیشتر در بخش دوم تابع هزینه خود بمانند. شواهد دنیای واقعی موید آن است که منحنی هزینه متوسط، L شکل است، لذا سطح تولید بهینه منحصر نمی‌باشد. به‌عبارت دیگر، واحدهای تولیدی تلاش می‌کنند تا نقطه حداقل هزینه متوسط را گسترش داده و آن را به محدوده حداقل هزینه متوسط تبدیل کنند تا بیشتر از مزایای مقیاس بهره‌مند شوند. برای این منظور، بنگاه به‌دنبال مقدار بهینه تولید خود خواهد بود که در شرکت‌های بزرگ با تحلیل‌های بهینه یابی و با درنظرگرفتن متغیرهای مختلف انجام می‌شود. برای اندازه گیری صرفه‌های مقیاس، سطح تولیدی که برای اولین‌بار هزینه متوسط حداقل می‌شود به‌عنوان سطح تولید بهینه درنظر گرفته می‌شود و از آن با عنوان MES (Minimum Efficient Scale) یاد می‌شود. در صنایعی که صرفه‌های مقیاس وسیع است، انتظار بر این است که سطح تولید بهینه بسیار بزرگ باشد. معمولا در صنایع انحصاری به ویژه انحصار طبیعی، اندازه MES بسیار نزدیک به اندازه بازار است. در صنایع رقابتی اندازه MES در مقایسه با اندازه بازار بسیار کوچک است. از روش‌های مختلف محاسبه MES، می‌توان به روش سودآوری، تحلیل آماری هزینه سطوح مختلف مقیاس، روش مهندسی و روش باقی‌مانده اشاره کرد.

▣ نتیجه

باید دانست استفاده از مدل علمی در سیاستگذاری اقتصادی پیروی صرف از روندهای دیگران نیست. الگویی است علمی که کمک می‌کند تا با کمترین منابع بهترین خروجی و دستاورد حاصل شود. در عین‌حال قراردادن متر علم اقتصاد در مرکز سیاستگذاری گرچه مانع پراکندگی تولید می‌شود، اما این موضوع ابدا به‌معنای کاهش اشتغال‌زایی، افت سرمایه‌گذاری یا کاهش تولید نیست بلکه این شیوه درست و معقول تولید است که در آن نه‌تن‌ها سود حسابداری و اقتصادی حاصل می‌شود که امکان تداوم فعالیت صنعتی حاصل می‌شود. صنعت فولاد ایران نیز با استفاده از آموزه‌های علم اقتصاد به‌ویژه در شاخه مقیاس صنعتی نیازمند بازآرایی و طراحی مجدد است تا بتواند ضمن تداوم فعالیت، بالندگی و پویایی مناسبی را از خود بروز داده و استعدادهای واقعی کشور را به منصه‌ظهور بگذارد.

روزگار معدن
شنبه
• ۲۶ خرداد ۱۴۰۳ • ۸ ذی الحجه ۱۴۴۵ • ۱۵ ژوئن ۲۰۲۴
• سال هفتم • شماره ۱۳۲۳

کشف بزرگترین ذخایر فلزات کمیاب در اروپا

شرکت معدنی Rare Earths Norway نروژ می گوید بزرگترین ذخایر ثابت شده اروپا از فلزات کمیاب بسیار ارزشمند را کشف کرده است که اخبار خوشحال کننده ای برای این کشور شمال اروپا و منطقه وسیع تر است.

این یکی از معدود ذخایری است که تحت مالکیت یا کنترل چین نیست. کشف بزرگترین ذخایر فلزات کمیاب قاره اروپا به عنوان یک امر خوشایند در تلاش اروپا برای شکستن سلطه چین بر عناصر کمیاب در نظر گرفته می شود.

انتظار می‌رود که تقاضا برای فلزات کمیاب و مواد معدنی حیاتی در سال‌های آینده با افزایش سرعت انتقال انرژی پاک، به طور تصاعدی افزایش یابد.

Rare Earths نروژ در بیانیه ای در ۶ ژوئن گفت که مجتمع فن کربناتیت آن در جنوب شرقی کشور دارای ۸٫۸ میلیون تن کل اکسیدهای فلزات کمیابTREOs با چشم انداز منطقی برای استخراج اقتصادی است.

این شرکت خبر از کشف حدود ۱٫۵ میلیون تن از فلزات کمیاب مرتبط با آهنربا می دهد که می‌تواند در خودروهای الکتریکی و توربین‌های بادی استفاده شود.

این کشف، ذخایر عظیم عناصر کمیاب را که سال گذشته در کشور همسایه سوئد کشف شد، تحت الشعاع قرار داد.

یکی از اهداف قانون مواد خام حیاتی استخراج حداقل ۱۰ درصد از تقاضای سالانه اتحادیه اروپا برای فلزات کمیاب تا سال ۲۰۳۰ است و Rare Earths نروژ می‌گوید امیدوار است به رسیدن به این هدف کمک کند.

اکثر عناصر خاکی کمیاب در چین قرار دارند و تخمین زده می شود که دومین اقتصاد بزرگ جهان ۷۰ درصد استخراج سنگ معدن خاکی کمیاب و ۹۰ درصد پردازش سنگ معدن خاکی کمیاب را به خود اختصاص دهد.

چین بزرگترین شریک اتحادیه اروپا برای واردات عناصر خاکی کمیاب در سال ۲۰۲۲ بود که ۴۰ درصد از کل واردات را بر اساس وزن به خود اختصاص می دهد.

در پنج ماهه ابتدایی ۲۰۲۴ رخ داد؛

ادامه روند نزولی تعرفه‌های ذوب کنسانتره مس

مهدی نجفی

روند کاهشی تعرفه‌های ذوب و پالایش کنسانتره مس از ابتدای سال ۲۰۲۴ تاکنون همچنان ادامه دارد. برخی از منابع علت این اتفاق را توقف فعالیت در معدن «Cobre Panama» پاناما، کاهش عیار سنگ‌های معدنی، افت میزان تولید کنسانتره مس در شماری از شرکت‌های معدنی و افزایش ظرفیت تولید واحدهای ذوب مس در سطح جهان اعلام می‌کنند.

اخیرا شاخص تعرفه ذوب کنسانتره مس با شرط تحویل محموله در بنادر منطقه آسیا اقیانوسیه و تقبل هزینه ارسال توسط خریدار (cif) در روز جمعه ۳۱ می ۲۰۲۴ به حدود چهار دلار و ۱۰ سنت در هر تن کاهش یافت. رقم اعلام شده با تعرفه ذوب ۸۹ دلار و ۲۰ سنت در هر تن تعیین شده در تاریخ چهارم آگوست ۲۰۲۳ که بالاترین رقم در پنج سال گذشته محسوب می‌شود، قابل مقایسه است.

علاوه‌براین، قیمت سه ماهه مس در بورس فلزات لندن در ۲۰ می سال ۲۰۲۴ به بالاترین حد خود یعنی ۱۱ هزار و ۱۰۴ دلار و ۵۰ سنت در هر تن رسید. موسسه مذکور کاهش دسترسی به کنسانتره مس در بازار را یکی از دلایل افزایش قیمت‌ها اعلام کرد.

وضعیت تعرفه‌های ذوب کنسانتره مس

نوسانات قابل‌توجه در تعرفه‌های ذوب و پالایش و قیمت مس بورس فلزات لندن منجر به افزایش تمرکز بازار بر تعرفه‌های مذکور در کنسانتره مس شده است. برخی منابع اعلام کردند که پویایی فعلی روند عرضه و تقاضای کنسانتره مس ممکن است بر روند عرضه مس تصفیه شده چندان تاثیرگذار نباشد. تعرفه‌های ذوب کنسانتره مس از نوامبر سال ۲۰۲۳ به شدت تحت تاثیر قرار گرفته‌اند و توقف فعالیت در معدن «Cobre Panama» تحت مدیریت شرکت «First Quantum» اغلب به عنوان دلیل اصلی این مسئله ذکر می‌شود.

لازم به ذکر است که میزان تولید کنسانتره مس از معدن «Cobre Panama» در سال ۲۰۲۲ حدود ۳۵۰ هزار و ۴۳۸ تن اعلام شد. همچنین در اواخر نوامبر ۲۰۲۳ دیوان عالی دادگستری پاناما صدور مجوز فعالیت در معدن نامبرده را خلاف قانون اساسی این کشور اعلام کرد و دستور داد، فعالیت در معدن مس «Cobre Panama» متوقف شود.

در عرض دو ماه پس از اعلام خبر توقف فعالیت در معدن مذکور، شاخص تعرفه ذوب کنسانتره مس موسسه «Fastmarkets» بیش از ۵۰ درصد کاهش یافت و به ۲۲ دلار و ۷۰ سنت در هر تن در ۲۶ ژانویه سال ۲۰۲۴ رسید؛ این در حالی است که بر اساس آخرین ارزیابی صورت گرفته از سوی موسسه نامبرده در ۱۷ نوامبر سال ۲۰۲۴، درست قبل از توقف فعالیت معدن «Cobre Panama»، رقم تعرفه ذوب کنسانتره مس حدود ۷۶ دلار و ۳۰ سنت در هر تن اعلام شده بود. طبق گفته شماری از منابع، چالش‌های تولید در صنعت مس را تنها نمی‌توان به توقف فعالیت در معدن «Cobre Panama» پاناما خلاصه کرد. به گفته آن‌ها تعدادی از شرکت‌های معدنی در حال حاضر در تولید مس با چالش‌هایی روبه‌رو هستند.

بر اساس نتایج گزارش منتشر شده از سوی شرکت «Anglo American» که متن آن در ۲۳ آوریل سال جاری میلادی منتشر شد، به دلیل کاهش عیار سنگ‌های معدنی در معدن «Los Bronces» تحت مدیریت شرکت نامبرده و وجود سنگلاخی‌های فراوان در محدوده قابل استخراج این معدن، ظرفیت تولید کنسانتره مس شرکت «Anglo American» کاهش پیدا کرده است. در همین راستا شماری دیگر از شرکت‌های معدنی به موسسه «Fastmarkets» اعلام کردند که در چندین ماه اخیر میزان تولید کنسانتره مس آن‌ها کاهش یافته است.علاوه‌براین، افزایش ظرفیت تولید واحدهای ذوب مس در سطح جهان نیز موجب بر هم خوردن تعادل حجم عرضه و تقاضا برای کنسانتره مس شده است. افزایش ظرفیت تولید مس در اندونزی، هند و چین منجر به افزایش حجم نیاز به کنسانتره مس برای تامین این ظرفیت در سال‌های ۲۰۲۴ و ۲۰۲۵ خواهد شد.

در سال ۲۰۲۳ و قبل از اینکه بخش عمده‌ای از توسعه ظرفیت تولید واحدهای ذوب در چین به مرحله آغاز فعالیت برسد، برخی از منابع صنعتی به موسسه «Fastmarkets» اعلام کردند که آن‌ها بر این باورند، کنسانتره مس کافی برای تامین واحدهای جدید و یا ظرفیت‌های تازه توسعه‌یافته وجود ندارد.

سخنگوی یکی از شرکت‌های معدنی در همین رابطه تاکید کرد: اینکه واحدهای ذوب مس در چین چگونه می‌خواهند مواد اولیه مورد نیاز را برای واحدهای تازه تاسیس خود تامین کنند، سوالی است که پاسخ آن نیاز به بررسی‌های بیشتر دارد.

اندرو کول، یکی از تحلیلگران بخش فلزات پایه در موسسه «Fastmarkets» در ماه می سال ۲۰۲۳ عنوان کرده بود، زمانی که واحدهای ذوب جدید مس در کشورهایی مانند جمهوری دموکراتیک کنگو، هند و اندونزی راه‌اندازی شدند باید در مجموع مسئله چگونگی تامین مواد اولیه این واحدهای جدید که کنسانتره مس یکی از مهم‌ترین آن‌هاست در نظر گرفته می‌شد.

چالش‌هایی همچون افزایش ظرفیت تولید واحدهای ذوب مس و کاهش مداوم تعرفه‌های ذوب و پالایش کنسانتره فلز سرخ مشخصا بر وضعیت بازار مس تاثیر گذاشته است. روند فعلی عرضه و تقاضا در بازار کنسانتره مس، گواهی بر علت تداوم روند نزولی تعرفه‌های ذوب و پالایش است. در حال حاضر واحدهای ذوب برای خرید کنسانتره مس بیش از ارزش مس تصفیه شده هزینه پرداخت می‌کنند. این موضوع با توجه به اینکه پریمیوم مس در چین در حال حاضر با تخفیف بیشتری نسبت به پریمیوم فلز نامبرده در بورس فلزات لندن ارائه می‌شود، بسیار حائز اهمیت است.

تعدادی از منابع بازار به موسسه «Fastmarkets» مطرح کردند که علی‌رغم اینکه تعرفه ذوب واحدهای ذوب در بازار فیزیکی نزدیک به صفر دلار در هر تن است، با این حال واحدهای ذوب با چنین تعرفه‌های پایینی نمی‌توانند سودآور باشند.

بر اساس ارزیابی‌های انجام شده از سوی موسسه نامبرده، شاخص تعرفه ذوب کنسانتره مس با شرط تحویل محموله به بنادر منطقه آسیا اقیانوسیه، اخیرا در ۳۱ می سال ۲۰۲۴ حدود ۰/۳۳۵ دلار در هر تن اعلام شد.حال سوال اینجاست که اگر واحدهای ذوب نمی‌توانند با چنین تعرفه‌های پایینی سودآور باشند، چرا اقدام به خرید کنسانتره با این تعرفه‌های اعلام شده می‌کنند؟ در پاسخ به این سوال باید عنوان کرد که درصد زیادی از حجم خرید محموله‌های کنسانتره مس از سوی واحدهای ذوب در قالب قراردادهای با موعد تحویل سالانه یا بلندمدت انجام می‌شود. بر همین اساس، لازم به یادآوری است که تعرفه مبنای کنسانتره مس در واحدهای ذوب برای سال ۲۰۲۴ در اواسط نوامبر سال ۲۰۲۳ حدود ۸۰ دلار در هر تن توافق شده بود.شماری از منابع صنعتی به موسسه «Fastmarkets» اعلام کردند که بیشتر حجم کنسانتره صنعت مس مبتنی بر تعرفه مبنای حدود ۸۰ دلار در هر تن عرضه می‌شود. به گفته آن‌ها برخی از واحدهای ذوب به ویژه در اروپا، نزدیک به ۱۰۰ درصد از نیازهای خود را از طریق قراردادهای با موعد تحویل بلندمدت تامین می‌کنند.

با یک حساب سرانگشتی می‌توان دریافت زمانی که حدود ۸۰ درصد تعرفه‌های ذوب و پالایش واحدهای ذوب از طریق قراردادهای با موعد تحویل سالانه یا چند ساله انجام می‌شود، اگر حتی تعرفه‌های ذوب کنسانتره مس در بازار فیزیکی نزدیک به صفر دلار در هر تن بود، این واحدهای ذوب باید تقریبا ۶۴ دلار در هر تن مابه‌التفاوت پرداخت می‌کردند. اساسا تعرفه ذوب مبنای ۸۰ دلار در هر تن کنسانتره مس به اندازه‌ای است که اگر تعرفه‌های ذوب بسیار پایین هم باشد، واحدهای ذوب آن را خواهند پذیرفت.

به گفته یکی از سخنگویان شرکت‌های معدنی، تعرفه‌های ذوب کنسانتره مس در سال ۲۰۲۴ روند نزولی بسیار شدیدی را تجربه کرده است.

در این حین، سوالی که ذهن مخاطب را درگیر کرده این است که چرا واحدهای ذوب کنسانتره مس در شرایط فعلی ظرفیت تولید خود را کاهش نداده و تنها به محموله کنسانتره‌هایی که بر اساس قراردادهای با موعد تحویل بلندمدت به این واحدها ارائه می‌شود، اکتفا نمی‌کنند؟ در پاسخ باید گفت که واحدهای ذوب کنسانتره مس هزینه‌های ثابتی دارند که با کاهش ظرفیت تولید، روند نزولی به خود نمی‌گیرند. علاوه بر هزینه‌های ثابت، واحدهای ذوب مبالغی را صرف پوشش ریسک مصرف انرژی و بازپرداخت وام‌های خود می‌کنند. این هزینه‌ها تا حد زیادی بدون تغییر باقی می‌مانند؛ بنابراین کاهش ظرفیت تولید باعث نخواهد شد واحدهای ذوب بتوانند در هزینه‌های مرتبط با مصرف انرژی و پرداخت حقوق کارکنان چندان صرفه‌جویی کنند. سخنگوی شرکت مذکور در ادامه بیان کرد: پرداخت هزینه‌های بالا برای حجم کوچکی از کنسانتره مس در واحدهای ذوب به نسبت کاهش ظرفیت تولید، صرفه اقتصادی بالاتری برای آن‌ها خواهد داشت.برخی از منابع مختلف صنعتی به موسسه «Fastmarkets» اعلام کردند که واحدهای ذوب تا حد امکان ترجیح می‌دهند با ظرفیت تولید استاندارد فعالیت داشته باشند زیرا با فعالیت در محدوده ظرفیت استاندارد، مزایا و بهره‌وری قابل‌توجهی به دست می‌آورند.

به گفته وی، پرداخت هزینه‌های بالاتر برای حجم کمی از کنسانتره‌ها به جای فعالیت با ظرفیت‌های تولید پایین‌تر، برای واحدهای ذوب مزایایی به همراه دارد. این سخنگو خاطرنشان کرد: واحدهای ذوب می‌توانند از فروش محصولات جانبی مانند طلا و اسید سولفوریک درآمد کسب کنند. به علاوه آن‌ها می‌توانند از مس تصفیه شده تولیدی خود نیز پریمیوم دریافت کنند.

وی معتقد است که واحدهای ذوب اکثر محموله‌های مس مورد نیاز خود را در قالب کنسانتره خریداری می‌کنند و نرخ پرداخت محموله‌های خریداری شده از سوی آن‌ها که بیشتر به صورت نقدی ارائه می‌شود در حدود ۹۶/۵ درصد است. این بدان معناست که اگر واحدهای ذوب به سطح بالاتری از نرخ بازیابی برسند، حاشیه سود آن‌ها افزایش بیشتری پیدا خواهد کرد؛ افزایش حاشیه سود با توجه به رشد قیمت‌های مس در بورس فلزات لندن بسیار حائز اهمیت خواهد بود.

تاثیرات کاهش تعرفه‌های ذوب کنسانتره بر بازار مس

کاهش دسترسی به بازار کنسانتره مس در کنار عوامل دیگر، از جمله دلایلی است که باعث شد قیمت مس بورس فلزات لندن روندی صعودی داشته باشد.دانکن هابز، سرپرست بخش تحقیقات شرکت «Concord Resources» تصریح کرد که دسترسی به مواد اولیه در صنایع پایین‌دستی با محدودیت مواجه شده و به زودی این وضعیت به بازار مس هم سرایت پیدا خواهد کرد. وی معتقد است که رسیدن به وضعیت تعادل در بازار مس نیازمند تغییر در روند عرضه از معادن و تغییر در حجم تقاضا برای این فلز سرخ است.

از سوی دیگر دن اسمیت، مدیر بخش تحقیقات در شرکت «Amalgamated Metal Traders»، روند عرضه و تقاضا در بازار مس را مناسب ارزیابی کرد و بر این باور است که در گذار به انرژی‌های تجدیدپذیر، حجم تقاضا برای مس افزایش می‌یابد و این مسئله چالش‌هایی برای عرضه فلز سرخ از معادن ایجاد خواهد کرد. برخی از منابع اذعان کردند که وضعیت محدودیت فعلی در بازار فیزیکی کنسانتره مس نیز به دلیل مازاد ظرفیت تولید در واحدهای ذوب است و صرفا به کاهش حجم عرضه فلز مذکور ارتباطی ندارد.

یکی از معامله‌گران فعال در بازار مس تصریح کرد: محدودیت دسترسی به کنسانتره مس تنها به واحدهای ذوب اختصاص دارد. یک معامله‌گر دیگر با تایید این مطلب ابراز کرد: محدودیت دسترسی به کنسانتره، منجر به کاهش حجم عرضه مس تصفیه شده نمی‌شود و در نتیجه نباید در افزایش قیمت مس در بورس فلزات لندن تاثیری داشته باشد.

جدای از این، شماری دیگر از منابع صنعتی اظهار داشتند: افزایش استفاده از قراضه مس در چین باعث شده است که در ظرفیت تولید مس تصفیه شده تغییری ایجاد نشود. آن‌ها در پایان افزودند که واحدهای ذوب تلاش می‌کنند ظرفیت تولید خود را در سطح فعلی حفظ کنند و همچنین استفاده از کنسانتره‌های مس ثانویه و یا به کارگیری کنسانتره‌های طلا و روی با محتوای مس با خلوص بالا را به عنوان گزینه‌های جایگزین کنسانتره مس مطرح کردند.

استخراج مس از معادن آفریقا اقتصادی خواهد ماند

معادن مس آفریقا از گذشته تا به امروز، حاشیه سود نقدی و همچنین هزینه‌های کلی تولید و استخراج مقرون به صرفه‌ای داشته است. همچنین با توجه به پیش‌بینی‌های انجام شده مبنی بر افزایش قیمت فلز مس، سود قابل ملاحظه‌ای در انتظار معادن مس در آفریقا است.

اگرچه تنها ۶ درصد از تولیدات کانسنگ مس در جهان متعلق به آفریقا است اما این قاره با در اختیار داشتن ۱۶ درصد از واحدهای استخراج مس در دنیا، سومین منطقه بزرگ تولید مس در سال ۲۰۲۳ بود. این امر به دلیل عیار بالای کانسنگ‌های استخراج شده از کمربند مس در آفریقای مرکزی بوده که منبع ۹۰ درصد مس آفریقا است.

در سال ۲۰۲۳، حجم کل مس استخراج شده در آفریقا به رقم ۳/۶ میلیون تن رسید که نشانگر رشد سالانه ۸ درصدی این فلز معادل ۱۶ درصد از کل مس استخراج شده در جهان است. این روند افزایشی به طور عمده ناشی از گسترش فعالیت‌های جمهوری دموکراتیک کنگو در حوزه پروژه‌های معادن این کشور است.

تولید مس در جمهوری دموکراتیک کنگو به میزان یک میلیون تن افزایش یافته و طی پنج سال گذشته، استخراج مس در این کشور دو برابر شده است. این رشد قابل ملاحظه به علت وجود پروژه‌های مهمی نظیر کاموا-کاکولا «Kamoa-Kakula»، سیکومااینز «Sicomines» و متالکول «Metalkol» بوده است. چشم‌انداز تولید مس در کنگو به دلیل افزایش بهره‌برداری از معادن «Kamoa-Kakula» و «Tenke Fungurume» رو به رشد است.

زامبیا نیز عضوی از کمربند مس در آفریقای مرکزی است که سابقه طولانی در تولید و استخراج مس دارد.

برخلاف کاهش تولید در سه سال اخیر، میزان تولید مس این کشور در سال ۲۰۲۳ تقریبا به ۸۰۰ هزار تن رسید.

تایید مجوز توسعه معدن S3 در کانسانشی «Kansanshi» و همچنین فاز توسعه‌ای معدن لوموانا «Lumwana»، به همراه بازپس‌گیری و بهره‌برداری دوباره از معادن کانکولا «Kankola» توسط شرکت ودانتا «Vedanta»، باعث شده است زامبیا در میان‌مدت وارد فاز افزایش تولید فلز مس شود.

استخراج مس در آفریقا نسبت به مناطق دیگر، چه از نظر هزینه‌های کلی استخراج و چه از نظر هزینه‌های نقدی تعدیل شده بر اساس قیمت نقدی مس در بازار بورس فلزات که شامل بهره مالکانه نیز می‌شود، به صرفه‌تر است.

به طوری که هزینه‌های کلی استخراج چیزی بالغ بر چهار هزار و ۷۳۱ دلار بر تن و هزینه‌های نقدی تعدیل شده بر اساس قیمت نقدی مس در بازار بورس فلزات، بالغ بر سه هزار و ۶۷ دلار بر تن برآورد شده است.

در حال حاضر این آمار آفریقا را تبدیل به سومین منطقه مقرون به صرفه از لحاظ استخراج مس در دنیا کرده است. آمریکای لاتین و آسیا (به جز چین)، در رتبه‌های اول و دوم قرار دارند؛ این در حالی است که آفریقا ۱۴ سال پیش، گران‌ترین منطقه استخراج مس در جهان محسوب می‌شد.

اگرچه به طور میانگین معادن مس آفریقا از لحاظ هزینه نقدی تعدیل شده مقرون به صرفه هستند، با نگاهی دقیق‌تر می‌توان از پراکندگی جزئی و ظریف آن‌ها پرده برداشت. بزرگ‌ترین معادن تولید مس با هزینه تعدیل شده پایین (در محدوده چارک دوم) در کنگو قرار دارند.

این معادن به خصوص حاوی محصولات جانبی مانند کبالت هستند که علی‌رغم کاهش تدریجی ارزش کبالت، به طور ملموس از هزینه‌های کلی تولید مس می‌کاهد.

در نقطه مقابل، زامبیا در حال حاضر گران‌ترین کشور برای تولید و استخراج مس است و از آنجایی که ذخایر مس در این منطقه، صرف نظر از میزان اندک طلا و نقره موجود در این ذخایر، هیچ محصول جانبی دیگری ندارد، در نتیجه بیشتر این معادن در بالای منحنی هزینه‌های نقدی تعدیل شده قرار می‌گیرند که بیشتر بین صدک‌های ۷۵ و ۹۵ متمرکز است.

هزینه‌های تعدیل شده کنگو که در صدک‌های پایین منحنی قرار گرفته‌اند، تنها به خاطر عایدی حاصل از محصولات جانبی نیست بلکه به طور عمده ناشی از هزینه‌های کلی کمتر واحدهای استخراج نسبت به زامبیا است.

اختلاف هزینه تولید و استخراج، بیشتر مربوط به تفاوت فاحش عیار حد مس در دو منطقه است.

کنگو، بالاترین عیار حد مس در میان تمامی معادن دنیا را در دست دارد که ۳/۴ درصد برآورد می‌شود و این میزان در زامبیا ۱/۱ درصد است.

به عبارت ساده‌تر، میزان کانسنگ مورد نیاز برای یک معدن در زامبیا جهت تولید یک واحد مس، معادل سه برابر حجم آن برای تولید میزان مشابه در یکی از معادن کنگو است.

با این اوصاف، عیار حد زامبیا در مقایسه با متوسط ۰/۵۸ درصد جهانی آن، هزینه تولید و استخراج مس در این کشور را نسبت به دیگر کشورها رقابتی نگه داشته است.

معادن مس آفریقا به طور متوسط هزینه تعدیل شده نقدی نسبتا خوبی در زمان‌های مختلف داشته‌اند.

اگر دهه ۲۰۰۰ میلادی که هزینه‌های تولید و استخراج مس نسبتا بالا بود را فاکتور بگیریم، این هزینه در تمامی ادوار مقرون به صرفه و عمدتا نتیجه عوایدی حاصل از کبالت به عنوان یک محصول جانبی در کنگو بوده است.

نظر به اینکه پیش‌بینی می‌شود قیمت مس ۱۲ هزار دلار بر تن را در سال ۲۰۲۸ رد کند، محصولات جانبی اثر مثبت خود در کاهش هزینه‌ها را به تدریج از دست خواهند داد.

علاوه‌براین، با توجه به پیش‌بینی افزایش هزینه تولید و استخراج و همچنین هزینه‌های نقدی تعدیل شده در آفریقا، قیمت پیش‌بینی شده مس بیشتر از هزینه تولید و استخراج و هزینه‌های نقدی تعدیل شده خواهد بود که باعث افزایش حاشیه سود می‌شود.

از این لحاظ آفریقا و به طور خاص کنگو و زامبیا، بیشترین نفع را خواهند برد.

برمدار جهان

سیستم ارزیابی جدید قیمت قراضه فولاد «E۸» در اروپا راه‌اندازی شد

میزان تولید فولاد با استفاده از قراضه به روش کوره قوس الکتریکی در اروپا در حال افزایش است و انتظار می‌رود حجم تقاضا برای قراضه‌های فولادی با گرید بالاتر برای تولید فولاد تخت روندی رو به افزایش داشته باشد.

بر همین اساس، موسسه «Fastmarkets» سیستم ارزیابی جدید قیمت قراضه فولادی خود در اروپا را راه‌اندازی کرده است.

فولاد معمولا با استفاده از مواد اولیه‌ای مانند سنگ‌آهن، زغال‌سنگ و کک توسط کوره بلند – کوره اکسیژن قلیایی(BOF) و یا با ورود موادی مانند آهن اسفنجی و قراضه در کوره‌های قوس الکتریکی تولید می‌شود.

در تاسیسات تولید ثانویه معمولا از یک (EF) استفاده می‌کنند که قراضه، ماده اصلی تولید فولاد است.

به استثنای مقادیر کمی آهن خام که به عنوان ورودی به همراه ضایعات استفاده می‌شود.

جایگزین دیگر برای استفاده از کوره بلند برای تولید آهن خام، استفاده از آهن احیای مستقیم (DRI) است؛ فرایندی که معمولا توسط گاز طبیعی سوخت می‌شود.

در همین راستا، پیش‌بینی شده است که میزان تولید فولاد خام و همچنین میزان تولید فولاد تخت از طریق روش کوره‌های قوس الکتریکی (EAFs) در قاره اروپا در راستای حرکت به سمت فرایند کربن‌زدایی افزایش پیدا کند.

این اتفاق باعث می‌شود که واحدهای تولیدی از مقادیر بالاتری از قراضه فولاد درجه یک «E۸» در کنار فلزات آهنی استفاده کنند و بر همین اساس وجود یک سیستم ارزیابی قیمت معتبر می‌تواند به ابزاری مهم برای فعالان بازار فولاد در اروپا تبدیل شود.

در همین راستا، موسسه «Fastmarkets» سیستم ارزیابی قیمت قراضه فولاد درجه یک «E۸» خود را برای آلمان و ایتالیا راه‌اندازی کرد.

سیستم ارزیابی قیمت جدید موسسه «Fastmarkets» به عنوان مکمل عمل می‌کند و سیستم ارزیابی قیمت فعلی موسسه مذکور دیگر گریدهای قراضه فولادی در منطقه اروپا را پوشش می‌دهد.

پیش‌بینی افزایش حجم تقاضا برای قراضه فولادی درجه یک از سوی شرکت‌های تولیدکننده فولاد به روش کوره‌های قوس الکتریکی در اروپا به چه صورت خواهد بود؟موسسه «Fastmarkets» پیش‌بینی می‌کند که در ۱۰ سال آینده، میزان تولید فولاد به روش کوره‌های قوس الکتریکی در اروپا افزایش پیدا می‌کند و انتظار می‌رود که محصولات مرتبط با فولاد تخت از جمله کویل نورد گرم فولادی، بیشترین حجم تولید به روش مذکور در قاره اروپا را به خود اختصاص دهد.در حال حاضر حدود ۴۵ درصد از فولاد کشورهای عضو اتحادیه اروپا و بریتانیا به روش کوره‌های قوس الکتریکی تولید می‌شود که در میان محصولات تولید شده، بیشترین سهم به مقاطع طویل فولادی اختصاص دارد.پیش‌بینی می‌شود که سهم تولید فولاد به روش کوره‌های قوس الکتریکی در اروپا، تا سال ۲۰۳۰ به حدود ۵۵ تا ۶۰ درصد افزایش یابد و تمرکز این روند افزایشی بر تولید فولاد تخت خواهد بود.

به طور معمول در تولید فولاد طویل از قراضه کهنه استفاده می‌شود اما برای تولید فولاد تخت، قراضه فولادی درجه یک به روش کوره قوس الکتریکی مورد استفاده قرار می‌گیرد.به طور تقریبی حدود ۵۰ درصد از تولید فولاد تخت در ایالات متحده آمریکا به روش کوره قوس الکتریکی انجام می‌شود.

اختلاف قیمت میان قراضه فولادی درجه یک و قراضه سنگین کهنه در ایالات متحده آمریکا بسیار بیشتر از اروپا است زیرا حجم تقاضا برای قراضه درجه یک در آمریکا بالا بوده اما در حال حاضر حجم تقاضا برای استفاده از این نوع قراضه در قاره اروپا بسیار ناچیز برآورد می‌شود.

در همین راستا، میانگین اختلاف قیمت قراضه فولادی درجه یک «E۸» نسبت به قراضه سنگین کهنه فولادی «E۳» در آلمان در بازه زمانی ژانویه ۲۰۱۵ تا می ۲۰۲۴، فقط ۱۴ دلار (۱۲ یورو) اعلام شد؛ این در حالی است که اختلاف قیمت میان این دو در آمریکا در بازه زمانی مذکور به طور متوسط ۷۹ دلار ارزیابی شد.

با توجه به افزایش حجم تقاضا برای استفاده از قراضه فولادی درجه یک به منظور تولید فولاد تخت در اروپا، احتمالا در آینده اختلاف قیمت قراضه فولادی درجه یک با قراضه سنگین کهنه فولادی در این قاره افزایش خواهد یافت. موسسه «Fastmarkets» دو سیستم ارزیابی جدید قیمت قراضه فولادی در قاره اروپا راه‌اندازی کرد.

در همین راستا، سیستم ارزیابی جدید موسسه «Fastmarkets» برای مصرف‌کنندگان قراضه فولادی «E۸» در اروپا این امکان را فراهم می‌کند تا نگرشی جامع در خصوص وضعیت قیمت و چشم‌انداز این بازار در حال تغییر داشته باشند و فعالان بازار نیز به کمک آن می‌توانند برای آینده صنعت فولاد در حال تحول در اروپا برنامه‌ریزی کنند.

افزایش همکاری معدنی چین و پاکستان

چین و پاکستان برای تقویت همکاری های معدنی و ترویج اجرای پیمان تقویت توسعه معادن و همکاری های صنعتی توافق کردند.

نخست وزیر پاکستان، از ۴ تا ۸ ژوئن به منظور ارتقای همکاری در چارچوب کریدور اقتصادی چند میلیارد دلاری چین و پاکستان (CPEC) که بخش مهمی از طرح کمربند و جاده پکن است، از پکن بازدید کرد. در این بیانیه آمده است که چین همکاری با پاکستان را در زمینه هایی مانند منابع نفت و گاز تقویت خواهد کرد و شرکت های چینی را برای مشارکت در توسعه بلوک های نفت و گاز دریایی در پاکستان تشویق خواهد کرد.سرمایه‌گذاری و حمایت مالی چین از پاکستان از سال ۲۰۱۳ برای اقتصاد در حال مبارزه این کشور آسیای جنوبی، از جمله واگذاری وام‌ها به گونه‌ای که اسلام‌آباد قادر باشد نیازهای مالی خارجی را در زمانی که ذخایر خارجی به شدت پایین است، برآورده کند، مفید بوده است. پکن بیش از ۶۵ میلیارد دلار سرمایه گذاری در پروژه های راه، زیرساخت و توسعه تحت کریدور اقتصادی چین و پاکستان به عنوان بخشی از طرح کمربند و جاده داشته است.

روزگار معدن
شنبه
۲۶ خرداد ۱۴۰۳ • ۸ ذی الحجه ۱۴۴۵ • ۱۵ ژوئن ۲۰۲۴
سال هفتم • شماره ۱۳۲۳

یادداشت

آنچه حق معدنچی است

عباس کاربخش
دبیر اجرایی خانه کارگر کرمان

مهم‌ترین نیاز معدنچی، ایمنی محیط کار و دریافت آموزش‌های لازم در این زمینه است. بسیاری از معادن فعال کشور روباز هستند یا عمق بسیار کمی دارند. این نوع معادن نیاز به تجهیزات ایمنی خاص و آموزش‌های ویژه منطبق با شرایط کاری خود دارند، اما در معادن زیرزمینی که معدنچیان در اعماق چاه‌هایی که گاه تا ۷۰۰ متر هم می‌رسد، کار می‌کنند، شرایط خطرناک‌تر است. نخستین و ضروری‌ترین پیش‌نیاز ایمنی در معادن زیرزمینی تامین اکسیژن است. بنابراین، باید تهویه هوا به‌خوبی انجام گیرد تا اکسیژن کافی برای معدنچی تامین شود.اما باید گفت در همه معادن همچنان از امکانات بسیار قدیمی و ماشین‌آلات فرسوده استفاده می‌شود. بنابراین، هم معدنچی و هم معدندار باید موارد و نکات ایمنی را جدی بگیرند و برای افزایش سطح امنیت محیط کار، دقت لازم را به خرج دهند و این جزو حقوق و ضروریات اولیه کار است. بنابراین، ضروری است که کارگران پیش از آغاز به کار، آموزش‌های لازم را ببینند و حتما باید دوره‌های آموزشی از سوی کارفرمایان برگزار شود تا مهارت کافی را برای مراقبت از خود و همکاران‌شان در شرایط خطر به‌دست بیاورند. علاوه بر این، تجهیزات استاندارد به‌اندازه کافی در اختیار آنها قرار گیرد. براساس ماده ۸۵ قانون کار برای صیانت نیروی انسانی و منابع مادی کشور، رعایت دستورالعمل‌هایی که از طریق شورای‌عالی حفاظت فنی (جهت تامین حفاظت فنی) و وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی (برای جلوگیری از بیماری‌های حرفه‌ای و تامین بهداشت کار و کارگر و محیط کار) تدوین می‌شود، برای کلیه کارگاه‌ها، کارفرمایان، کارگران و کارآموزان الزامی است. اما متاسفانه شاهدیم که در بسیاری از معادن به‌ویژه معادن زیرزمینی حتی امکانات ایمنی عادی موردتوجه قرار نمی‌گیرد، چه رسد به اینکه کارفرمایی بخواهد به فکر حوادث غیرمترقبه یا بلایا و سوانح طبیعی باشد. در حالی که حفاظت از معدنچیان در برابر خطرات و بلایای طبیعی بسیار دشوار است، به‌ویژه آنهایی که در اعماق زمین فعالیت می‌کنند. برای مثال، زغال‌سنگ از عمق‌های مختلف زمین استخراج می‌شود و کارگران از ۱۵۰ تا ۷۰۰ متر زیرزمین می‌روند و مهم‌ترین موضوع در این معادن زیرزمینی تامین برق است، زیرا در صورت بروز حادثه و قطعی برق، دستگاه‌های تهویه از کار می‌افتد و تامین اکسیژن دچار اختلال می‌شود. علاوه بر این، امکان انتقال کارگران به سطح زمین هم مختل می‌شود، بنابراین باید ژنراتور یا باتری‌هایی وجود داشته باشند تا بتوان هم اکسیژن‌رسانی را ادامه داد و هم روشنایی را تامین کرد و کارگران را به‌سرعت از تونل‌ها بیرون آورد. تونل‌هایی افقی که در امتداد چاه‌ها احداث می‌شود تا معدنچی بتواند به مواد معدنی در لایه‌های مختلف و فواصل دور استخراج کند، باید به‌شکلی احداث‌شده باشد که در هنگام ریزش یا زلزله کاملا مسدود نشود. پس همان‌طور که پیش‌ازاین هم اشاره شد، برای مقابله با موقعیت‌های غیرمترقبه؛ هم نیاز به آموزش‌های دقیق و اصولی است، هم دسترسی به امکانات و تجهیزات مدرن تا کارگران در شرایط بحرانی مثلا وقوع زلزله یا قطع برق و... بتوانند بهترین تصمیمات را برای نجات خود و همکاران‌شان اتخاذ کنند. تجهیزات ایمنی فردی عبارت است از کفش، کلاه، دستکش، عینک، ماسک، لباس مناسب، علائم هشداردهنده و... که بسیار مهم تلقی می‌شود. مورد بعدی، تجهیزات گروهی است که عبارتند از: نوارهای خطر، آژیرهای خطر، بلندگو، پرچم، طنابچه‌ها و امثال آن. این قبیل تجهیزات به ۲دسته شبانه و روزانه تقسیم می‌شوند که کاربری آنها از نام‌شان پیداست؛ از جمله تجهیزات گروهی شبانه چراغ‌های چشمک‌زن، نورهای ال‌ای‌دی، انواع نورافکن و همچنین شبرنگ‌ها را می‌توان نام برد. علاوه بر این، باید کپسول اکسیژن اضطراری همراه افراد باشد تا بتوانند در صورت وقوع حادثه بلافاصله از آن استفاده کنند. اکسیژن جزو ضروریات فعالیت معدنی است و قطعا باید همراه معدنکار باشد تا در مواقع ضروری بتواند از آن استفاده کند.متاسفانه آموزش‌ها هم بسیار سطحی و مقطعی است. در حالی که باتوجه به اهمیت موضوع، این آموزش‌ها باید به‌روز و مداوم باشند.به‌ویژه کارگران ساده و نیمه‌ماهر، نیاز بیشتری به آشنایی با اصول ایمنی و روش‌های مراقبت از خود دارند و باید قبل از ورود به کارگاه و آغاز به کار در شرایط واقعی، کلاس‌ها و دوره‌های آموزشی مناسب را بگذرانند. بدیهی است که کار معدن همواره با خطرات زیادی روبه‌رو و حتی در شرایط عادی هم این حوزه با خطرات بسیاری همراه است، بنابراین یکی از ضروریات کار در معدن باید آموزش مدام مسائل ایمنی باشد تا در شرایط خاص بتوان انتظار داشت معدنچی‌ها در مواجهه با خطرات واکنش مناسبی داشته باشند و خسارت‌های جانی و مالی را به‌حداقل برسانند.

روی موج معدن

صنایع معدنی، اولویت توسعه سرمایه‌گذاری در آذربایجان شرقی است

سرپرست اداره‌کل صمت آذربایجان شرقی گفت: با وجود ظرفیت‌های مستعد معدنی استان، سرمایه‌گذاری در این بخش همچنان در اولویت قراردارد.

عبدالحمید سرتیپی در نشست مشترک با یک گروه سرمایه‌گذاری داخلی افزود: فعالیت‌های اکتشافی بخش معدن در استان در حد مطلوب نیست و در این ارتباط از همه ظرفیت‌های بخش دولتی و خصوصی حمایت می‌کنیم.

وی ادامه داد: با پی‌جویی‌های علمی و فنی، ضمن شناسایی معادن فلزی و غیرفلزی، زمینه سرمایه‌گذاری‌های اثربخش فراهم می‌شود.

سرتیپی تصریح کرد: ضمن رعایت دقیق موازین زیست محیطی باید زمینه معدن کاری و توسعه صنایع معدنی را فراهم نمود.

ضمن استقبال از پیشنهاد همکاری این گروه اقتصادی با معدنکاران استان برای تامین مالی مشترک در جهت تسهیل فعالیت‌های معدنی بر حمایت از هرگونه سرمایه‌گذاری در آذربایجان شرقی تاکید کرد.

وزیر امور اقتصادی و دارایی مطرح کرد:

فولاد مبارکه مصداق خوب دوری از خام‌فروشی و اقتصاد غیرنفتی

وزیر امور اقتصادی و دارایی در آیین افتتاح طرح توسعه گمرک اختصاصی فولاد مبارکه گفت: در حوزه تولید مجتمع فولاد مبارکه یکی از مصادیق زنجیره ارزش کامل، تراز و نمونه کشور است.سیداحسان خاندوزی، وزیر امور اقتصادی و دارایی روز سه‌شنبه ۲۲ خردادماه در آیین افتتاح طرح توسعه گمرک اختصاصی فولاد مبارکه اظهار کرد: رویداد امروز به جهت ارتباط با سایر رویدادهای حوزه گمرکی و تجارت خارجی و حتی سایر رویدادهایی که در وزارت اقتصاد دنبال کردیم، یک صدای مشترک و آهنگ واحد است.

وی افزود: همه اقدامات صورت گرفته ازجمله درگاه ملی مجوزهای کسب وکار، موضوع تسهیل‌گری در انبارهای سازمان اموال تملیکی و سرعت استرداد کالاهای متروکه، کاهش تعداد بخش نامه‌های حوزه تجاری، کاهش مدت زمان تشریفات امور گمرکی و پروژه‌هایی مانند توسعه گمرک اختصاصی همه در راستای این است که تولید و تجارت رسمی در کشور سهل، کم‌هزینه، روان، جذاب و بدون مانع و فساد انجام شود.وزیر امور اقتصادی و دارایی خاطرنشان کرد: در چنین شرایطی حتماً منابع کشور اعم از منابع مالی، سرمایه‌های انسانی و مدیریتی ترجیح می‌دهند، وارد فعالیت تولیدی شوند و در حوزه‌های غیر مولد اقتصاد حرکت نکنند، بنابراین تسهیلی که صورت گرفت ادامه زنجیره مسیر گذشته است که به نظر می‌رسد، اگر بخواهیم فرمایش رهبر معظم انقلاب در مورد سال‌های مکرر شعار تولیدی را محقق کنیم، شاهد زنجیره بی‌شماری از این رضایت‌مندی‌ها برای تولیدکنندگان و دعوت عملی خواهیم بود، به‌ویژه در حوزه تولید که مجتمع فولاد مبارکه یکی از مصادیق زنجیره ارزش کامل، تراز و نمونه کشور است.وی با بیان این که مسیر توسعه فولاد مبارکه براساس گزارشی که مدیرعامل این شرکت در بازدید از پروژه نورد گرم ۲ داشت، ادامه دارد، اضافه کرد: تا اینجای کار این صنعت مصداق بارز دوری از خام‌فروشی و اقتصاد نفتی آسیب‌پذیر است تا به سمت اقتصاد تولیدی و صادرات غیر نفتی هرچقدر پیچیده‌تر با فناوری بالاتر و رقابت‌پذیر حرکت کنیم.خاندوزی در خصوص چرایی توسعه گمرک اختصاصی فولاد مبارکه ابراز کرد: فولاد مبارکه پنجمین صادرکننده بزرگ و بیستمین واردکننده برتر کشور است، همچنین این شرکت سالانه بیش از یک میلیارد دلار گردش تجاری دارد و خدمات و تأثیرات آن در صنعت فولاد و سایر دستورکارهای راهبردی حاکمیت، نمونه و پیشرو است. وی تصریح کرد: فولاد مبارکه به لحاظ اقتصادی کمک تسهیل‌گرانه‌ای برای استان و کشور است و امیدواریم این مسیر برای سایر صنایع نیز در صورت همت خودشان ایجاد شود.

راشا؛ تجلی هوشمندسازی در صنایع معدنی

گروه استان‌ها

مدیرعامل شرکت دانش‌بنیان کاوشگران صنایع معدنی راشا گفت: در سالی که گذشت، ما با تکیه بر ظرفیت‌های علمی و پژوهشی خود موفق به کسب دستاوردهایی بی‌نظیر در صنعت فولاد کشور همچون هوشمندسازی مدارهای آسیاکنی کارخانه گندله‌سازی شرکت معدنی و صنعتی گل‌گهر، هوشمندسازی کوره احیا مستقیم تولید آهن اسفنجی شرکت جهان فولاد سیرجان، فرآوری سرد و گرم سرباره‌های کوره قوس الکتریکی و برگشت گندله‌های ریزدانه و لجن احیا در کارخانه‌های احیا مستقیم شدیم و در سال جاری نیز به دنبال اجرای پروژه‌هایی همچون کاهش مصرف بنتونیت در کارخانه‌های گندله‌سازی، طراحی و اجرای سیستم‌های مکانیکی و هوشمند فلوتاسیون در کارخانه‌های فرآوری و هوشمندسازی کوره ذوب در واحدهای فولادسازی هستیم.

مقداد ملکی بیان کرد: شرکت دانش‌بنیان کاوشگران صنایع معدنی راشا در سال ۱۳۹۸ توسط هفت شرکت بزرگ معدنی و فولادی کشور متشکل از شرکت‌های معدنی و صنعتی گل‌گهر، معدنی و صنعتی چادرملو، معدنی و صنعتی گهرزمین، آهن و فولاد ارفع، مجتمع فولاد خراسان و توسعه معدنی و صنعتی صبانور با محوریت شرکت سرمایه‌گذاری توسعه معادن و فلزات و با هدف استفاده از ظرفیت‌های علمی و پژوهشی جهت نفوذ تکنولوژی در زنجیره آهن و فولاد کشور تشکیل شد تا در راستای توسعه فناوری صنعت فولاد و رفع چالش‌های فناورانه صنایع معدنی و فولادی اقدام کند.

وی در خصوص رویکردهای شرکت دانش‌بنیان کاوشگران صنایع معدنی راشا، عنوان کرد: بررسی فرصت‌ها و چالش‌های جهانی و داخلی صنعت فولاد و ارائه راهکارهای نوآورانه و فناورانه، از مهم‌ترین رویکردهای مجموعه ماست که با نیازسنجی‌های انجام شده در این حوزه، هم‌اکنون بیش از ۲۰ طرح و پروژه اصلی در شرکت دانش‌بنیان کاوشگران صنایع معدنی راشا تعریف شده است؛ در واقع با اجرایی شدن این طرح‌ها و پروژه‌ها، شاهد توسعه فناوری‌های جدید و حل چالش‌های پیچیده صنعت فولاد از جمله فرآوری مواد معدنی کم‌عیار و پسماندها، بهینه‌سازی نوآورانه خطوط تولید در راستای افزایش بهره‌وری و کاهش توقفات و نیز افزایش کارایی ماشین‌آلات و تجهیزات پیشرفته با استفاده از ظرفیت‌های هوش مصنوعی خواهیم بود.

دستاوردهای مهم و پراهمیت راشا در سال ۱۴۰۲

مدیرعامل شرکت دانش‌بنیان کاوشگران صنایع معدنی راشا در ادامه به دستاوردهای این مجموعه دانش‌بنیان در سال گذشته اشاره کرد و گفت: در سالی که گذشت، شرکت دانش‌بنیان کاوشگران صنایع معدنی راشا با حمایت سهامداران خود به چند دستاورد عملیاتی فناورانه در حوزه معدن و صنایع معدنی دست پیدا کرد. یکی از این دستاوردها، هوشمندسازی عملیاتی فرایندهای تولید بود که در زمینه هوشمندسازی مدارهای آسیاکنی کارخانه گندله‌سازی شرکت معدنی و صنعتی گل‌گهر «کگل» و هوشمندسازی کوره احیا مستقیم تولید آهن اسفنجی شرکت جهان فولاد سیرجان «فجهان» انجام شد. نتایج حاصل از این دو پروژه با استفاده از برخی دیتاها و داده‌های سیستم همچون متالیزیشن (درجه فلزشدگی) به صورت لحظه‌ای به دست آمد و این در حالی بود که یک‌سری از داده‌ها همچنان با استفاده از سنسورهای فیزیکی قابل اندازه‌گیری نبوده و نیستند. با توجه به اینکه اعلام لحظه‌ای و آنلاین میزان فلزشدگی و مقدار کربن آهن اسفنجی در حال تولید، از جمله چالش‌های اصلی فرایند احیا در واحدهای تولید آهن اسفنجی به ویژه شرکت‌هایی که از سیستم هات شارژ استفاده می‌کنند محسوب می‌شود، بنابراین به‌کارگیری داده‌های به دست آمده توسط مجموعه ما بسیار حائز اهمیت خواهد بود؛ به نحوی که می‌تواند تا ۲۰ درصد میزان بهره‌وری را در کارخانه‌های ذوب به همراه کیفیت آهن اسفنجی تولید شده افزایش دهد و به دنبال آن، منجر به کاهش هزینه‌های تولید در این واحدها شود.وی با اشاره به فرآوری سرد و گرم سرباره‌های کوره قوس الکتریکی به عنوان یکی دیگر از دستاوردهای شرکت دانش‌بنیان کاوشگران صنایع معدنی راشا در سال ۱۴۰۲، مطرح کرد: سرباره کوره قوس الکتریکی به دلیل مسائل زیست‌محیطی و هدررفت بخشی از آهن وارد شده به کوره (متوسط بین ۲۵ تا ۳۰ درصد)، به یکی از مهم‌ترین چالش‌های کارخانه‌های ذوب طی سالیان اخیر تبدیل شده است. از این رو دو اقدام اساسی توسط راشا با هدف رفع معضلات موجود انجام شد؛ نخست، افزایش آهن فلزی قابل بازیافت از سرباره بود که برای اولین بار در سطح جهان توسط شرکت دانش‌بنیان کاوشگران صنایع معدنی راشا انجام شد. در داخل کشور، هم‌اکنون به طور نرمال حدود ۲ درصد از آهن سرباره قابل بازیافت و جداسازی است؛ در حالی که ما این مقدار را تا ۵ درصد به صورت صنعتی و تا ۱۲ درصد به صورت نیمه‌صنعتی افزایش دادیم. در واقع می‌توان گفت که برگشت آهن فلزی موجود در سرباره به چرخه تولید، بیانگر همان اقتصاد چرخشی است که ارزش افزوده بالایی را به همراه خواهد داشت و همچنین منجر به کاهش معضلات زیست‌محیطی و آزادسازی فضای کارخانه‌های فولادی از حجم سرباره‌های تولیدی خواهد شد؛ ضمن اینکه باطله به دست آمده پس از جداسازی آهن، تا ۲۰ درصد قابلیت ترکیب شدن با کلینکر سیمان را دارد. در واقع ما علاوه بر ایجاد ارزش افزوده از طریق بازیافت و جداسازی آهن از سرباره، از باطله آن نیز به نحو احسن استفاده می‌کنیم و آن را تحویل کارخانه‌های سیمان‌سازی جهت تولید سیمان تیپ ۲ می‌دهیم. لازم به ذکر است که این مهم با حذف برخی فرایندها اعم از معدنکاری، خردایش، پخت کلینکر و...، تولید سیمان در این کارخانه‌ها را اقتصادی‌تر خواهد کرد.به گفته ملکی، سالیانه به طور متوسط ۳۰۰ هزار تن سرباره در یک کارخانه فولادی با ظرفیت یک میلیون تن تولید می‌شود که اگر بتوان ۱۰ درصد آهن این میزان سرباره را جداسازی کرد، سالیانه بیش از ۳۰ هزار تن آهن به دست خواهد آمد که رقمی چشمگیر و قابل‌توجه به شمار می‌آید.

مدیرعامل شرکت دانش‌بنیان کاوشگران صنایع معدنی راشا با اشاره به برگشت گندله‌های ریزدانه و لجن احیا در کارخانه‌های احیا مستقیم به چرخه تولید، به عنوان یکی دیگر از اقدامات این مجموعه در حوزه پسماند و اقتصاد مقاومتی با همکاری یکی از شرکت‌های معدنی فعال در منطقه گل‌گهر، تاکید کرد: این مهم تاثیر بسزایی چه از لحاظ کاهش معضلات زیست‌محیطی و چه کاهش هزینه‌های ناشی از انباشت، برداشت و خروج لجن‌های تولیدی در واحدهای احیا مستقیم داشته و سالیانه ارزش افزوده بیش از ۵۰۰ میلیارد تومان برای این شرکت‌ها به همراه خواهد داشت.

آماده ارائه خدمات به تمامی فولادسازان داخلی هستیم

ملکی در ادامه با تاکید بر اجرای بیش از پنج پروژه موفق توسط راشا در ارتباط با بهینه‌سازی نوآورانه و فناورانه سیستم‌های شارژ و انتقال مواد، خردایش و خشک‌کنی در کارخانه‌های فرآوری، گندله‌سازی و احیا مستقیم، تصریح کرد: در بحث آسیاهای گلوله‌ای، ما با ایجاد تغییرات در لاینرها تا ۲۵ درصد توانسته‌ایم ظرفیت آسیاها را افزایش دهیم. همچنین در زمینه اصلاح سیستم‌های شارژ مواد، میزان توقفات را به کمتر از یک پنجم و ریزش مواد را نزدیک به ۹۰ درصد کاهش داده‌ایم. در واقع مجموع این اقدامات، منجر به افزایش بهره‌وری سیستم و کاهش هزینه‌های تعمیرات و نگهداری و نیز هزینه‌های ناشی از توقفات خواهد شد.

وی همچنین به اقدامات شرکت دانش‌بنیان کاوشگران صنایع معدنی راشا در سال جاری اشاره کرد و گفت: در سال ۱۴۰۳، پروژه جدیدی را با همکاری شرکت معدنی و صنعتی گهرزمین در زمینه کاهش مصرف بنتونیت در کارخانه‌های گندله‌سازی آغاز کرده‌ایم. نکته حائز اهمیت اینکه کاهش بنتونیت، عیار گندله را افزایش می‌دهد و برای مثال اگر مصرف بنتونیت به میزان یک درصد کاهش پیدا کند، یک درصد به عیار گندله افزوده خواهد شد. از این رو با افزایش تخلخل گندله، میزان کیفیت گندله تولیدی به قدری رشد پیدا می‌کند که به دنبال آن، کیفیت آهن اسفنجی تولید شده نیز افزایش یافته و هزینه‌های ذوب، چهار دلار به ازای هر تن کاهش خواهد یافت.

خوشبختانه تست‌های انجام شده مرتبط با این پروژه موفقیت‌آمیز بوده است و بر همین اساس به دنبال صنعتی‌سازی آن با همکاری «کگهر» هستیم؛ چراکه اجرای این پروژه ارزش افزوده بسیار بالایی را به همراه خواهد داشت و به دنبال آن می‌توانیم پروژه مذکور را در تمامی کارخانه‌های گندله‌سازی کشور اجرا و پیاده‌سازی کنیم.مدیرعامل شرکت دانش‌بنیان کاوشگران صنایع معدنی راشا در ارتباط با سیستم‌های فلوتاسیون در کارخانه‌های فرآوری، اظهار داشت: فرایند فلوتاسیون با هدف حذف برخی مواد مضر در کنسانتره مانند فسفر و گوگرد انجام می‌شود و افزایش بهره‌وری سلول‌های فلوتاسیون، نقش بسزایی در کاهش عیار مواد مذکور، افت چشمگیر آلایندگی‌های زیست‌محیطی و افزایش کیفیت محصول در کارخانه‌های کنسانتره‌سازی دارد. بر همین اساس ما با طراحی سیستم‌های مکانیکی و هوشمند نوین، به دنبال اجرای این طرح در سال جاری در شرکت معدنی و صنعتی گل‌گهر و در ادامه کلیه کارخانه‌های کنسانتره‌سازی کشور هستیم.

راشا؛ نمونه‌ای موفق از سرمایه‌گذاری مشترک شرکت‌های بزرگ

ملکی با اشاره به برنامه‌ریزی این شرکت برای هوشمندسازی کوره ذوب در واحدهای فولادسازی، یادآور شد: شرکت دانش‌بنیان کاوشگران صنایع معدنی راشا، نمونه موفقی از مدل همکاری بین شرکت‌های بزرگ و فعال در حوزه پژوهش و توسعه فناوری محسوب می‌شود و دستاوردهای ارائه شده از سوی مجموعه ما، بیانگر آن است که این مدل همکاری در کشور می‌تواند نتایج مثبتی را به همراه داشته باشد؛ به نحوی که با سرمایه‌گذاری مشترک شرکت‌های بزرگ، بدون شک اجرای پروژه‌های عظیم امکان‌پذیر خواهد بود. این مسئله به خوبی در شرکت دانش‌بنیان کاوشگران صنایع معدنی راشا با همکاری هفت شرکت بزرگ معدنی و فلزی کشور تحقق یافته است و ما برای اجرا و عملیاتی شدن دستاوردهای حاصل شده در مجموعه، نیازمند حمایت روزافزون این شرکت‌ها به ویژه هلدینگ سرمایه‌گذاری توسعه معادن و فلزات «ومعادن» هستیم. بر همین اساس امیدواریم با حمایت‌های این هلدینگ عظیم معدنی و فلزی در کشور، بتوانیم گام‌های مستحکم‌تری در مسیر اجرا و پیاده‌سازی پروژه‌ها و دستاوردهای ارزشمند خود برداریم و از تمامی ظرفیت‌های موجود در مسیر توسعه و پیشرفت استفاده کنیم.وی در پایان یادآور شد: چشم‌انداز شرکت دانش‌بنیان کاوشگران صنایع معدنی راشا، تبدیل شدن به مرجع توسعه فناوری در بخش معدن و صنایع معدنی کشور است؛ بدین معنا که در تلاش هستیم راشا به انتخاب نخست همگان در زمینه توسعه فناوری‌های جدید و یا حل چالش‌های پیچیده از مسیر فناوری در بخش معدن و صنایع معدنی تبدیل شود و بی‌شک این مهم با روند پیشرفت کنونی که ما با حمایت سهامداران محترم خود در پیش گرفته‌ایم، دست‌یافتنی خواهد بود.

کیفیت، رمز موفقیت تولیدکنندگان در بازار

یک تولیدکننده سیم و کابل‌های برقی و سیم لاکی گفت: در حال حاضر توسعه صادرات و ورود به بازارهای صادراتی با توجه به مزایای فراوانی مانند افزایش درآمد کشور، ارزآوری و صرفه‌جویی ارزی، رشد تولید و اشتغال‌زایی و... بسیار حائز اهمیت است و این مهم زمانی محقق می‌شود که کیفیت محصولات داخلی قابل رقابت با نمونه‌های مشابه خارجی باشد. به همین دلیل انجام اقداماتی در راستای ارتقای مولفه‌های کیفی سیم و کابل بسیار ضروری است و تولیدکنندگان باید متغیرهای تاثیرگذار بر کیفیت را از ابتدا تا انتهای فرایند تولید کنترل کنند.این فعال صنعت سیم و کابل در پاسخ به این سوال که ارزیابی شما از وضعیت بازار و شرایط تولیدکنندگان سیم و کابل‌های برقی و سیم لاکی با گذشت حدود سه ماه از شروع سال ۱۴۰۳ چیست، بیان کرد: باید توجه داشت که مواد اولیه مورد نیاز (مفتول مسی) برای تولید محصولات مذکور، قیمت بالایی دارد و اگر تولیدکنندگان موفق به تامین آن با قیمت مناسب شوند، شرایط بازار و تقاضای مشتریان برای سیم و کابل‌های برقی و سیم لاکی مطلوب است و چالشی در زمینه فروش وجود ندارد. گفتنی است که در بازار سیم و کابل‌های برقی به دلیل فعالیت تعداد بالایی از واحدهای صنعتی، شاهد رقابت شدیدی میان تولیدکنندگان هستیم که همین مسئله باعث شده است تا عرضه محصولات با قیمت رقابتی اهمیت بیشتری پیدا کند. بازار آزاد و بورس کالای ایران دو منبع اصلی تامین مفتول مسی مورد نیاز تولیدکنندگان سیم و کابل در کشور هستند که ما در این مجموعه برای کنترل هزینه‌های خرید مود اولیه و کاهش قیمت تمام شده محصولات، پس از اعلام قیمت‌ها و مقایسه آن‌ها با یکدیگر نسبت به خرید مفتول مسی از بازار آزاد و یا تالار صنعتی نامبرده اقدام می‌کنیم. لازم به ذکر است که در روز ۱۶ خرداد ماه ۱۴۰۳، سه هزار و ۳۴۰ تن مفتول مسی در بورس کالای ایران عرضه شد که پایین‌تر و بالاترین قیمت معامله شده به ترتیب حدود ۵۳۶ و ۵۷۱ هزار تومان به ازای هر کیلوگرم بود.

تکمیل زنجیره تولید

وی در ادامه با اشاره به اینکه تعداد تولیدکنندگان سیم لاکی در ایران محدود است، عنوان کرد: اگرچه واحدهای متعددی در زمینه تولید سیم لاکی فعالیت ندارند اما نیازی به واردات این محصول احساس نمی‌شود و حتی این صنعت پتانسیل سرمایه‌گذاری‌های بیشتر را دارد. شایان ذکر است، برخلاف بازار سیم و کابل‌های برقی که مشتریان قیمت را در اولویت قرار می‌دهند، در بازار سیم لاکی کیفیت حرف اول را می‌زند و تمرکز مصرف‌کنندگان روی مولفه‌های کیفی معطوف شده است. باید اضافه کنم که در حال حاضر حدود ۶ شرکت در صنعت سیم لاکی مشغول به کار هستند و این مجموعه به عنوان یک هلدینگ علاوه بر صنایع نامبرده، در زمینه تولید الکترواستاتور و الکتروموتور نیز فعالیت دارد و از مصرف‌کنندگان سیم لاکی به شمار می‌آید. البته این مجموعه پویا همواره استراتژی متنوع‌سازی سبد محصولات را در دستور کار خود دارد و ما اغلب به دنبال تولید محصولات جدیدی هستیم که مواد اولیه آن‌ها توسط خود شرکت تامین شود. انتخاب محصول جدید و اضافه شدن آن به سبد تولیدات، توسط هیئت مدیره شرکت صورت می‌گیرد که هدف از این کار، ارتقای درآمد مجموعه و توسعه بازارهای هدف و طیف مشتریان است. علاوه‌براین موارد، تمایل به تولید محصولات دانش‌بنیان نیز داریم و امیدوار هستیم که در آینده با آماده‌سازی زیرساخت‌ها و فراهم شدن شرایط لازم، در این زمینه نیز اقداماتی را انجام دهیم.

این تولیدکننده سیم و کابل‌های برقی و سیم لاکی در خصوص مولفه‌های تاثیرگذار بر میزان فروش محصولات، تصریح کرد: همان‌طور که اشاره شد، در بازار سیم و کابل‌های برقی مولفه قیمت از اهمیت بالایی برخوردار است اما باید توجه داشت که این مسئله به تنهایی کافی نیست و تولیدکنندگان برای اینکه بتوانند در میدان رقابت باقیمانده و سهم خود را از بازار مصرف حفظ کنند، باید کیفیت محصولات را هم مدنظر قرار دهند؛ به همین دلیل تولید محصولات مرغوب و با استانداردهای کیفی بالا زمانی رقم می‌خورد که بنگاه‌های اقتصادی از مواد اولیه باکیفیت و با خلوص بالا بهره ببرند.این فعال صنعت سیم و کابل در پاسخ به سوالی مبنی بر اینکه در کنار اقدامات تولیدکنندگان بخش خصوصی در راستای رشد و توسعه صنایع کشور، دولت و مسئولان نیز باید چه رویکردهایی را در پیش بگیرند، اظهار داشت: در وهله نخست نهادهای دولتی متولی و مسئولان باید چالش تامین پایدار مواد اولیه واحدهای تولیدی را برطرف کنند و سپس به صورت جدی اقداماتی به منظور جلوگیری از ادامه فعالیت واحدهای غیرمجاز در صنعت سیم و کابل و عرضه محصولات نامرغوب در بازار انجام شود. اگرچه سازمان ملی استاندارد در این زمینه اقداماتی را انجام داده است اما به سبب تعداد بالای تولیدکنندگان غیرمجاز و یا به اصطلاح کارگاه‌های زیرزمینی، چندان موثر واقع نشده‌اند.این تولیدکننده سیم و کابل‌های برقی و سیم لاکی در رابطه با تامین مواد اولیه مورد نیاز برای تولید سیم لاکی، یادآور شد: در حال حاضر لاک مورد استفاده در کارخانه‌های تولیدکننده سیم لاکی باید از طریق واردات تامین شود که خوشبختانه تا به امروز بدون وجود هیچ مشکلی، لاک مورد نیاز خود را از کشورهای اروپایی همچون فرانسه با کیفیت بالایی وارد کرده‌ایم. البته در ایران نیز برخی از واحدهای صنعتی نسبت به تولید لاک اقدام کردند اما کیفیت محصولات آن‌ها همانند نمونه‌های خارجی نبود.

گام به گام در مسیر توسعه

این فعال صنعت سیم و کابل در خصوص چشم‌انداز صنایع سیم و کابل‌های برقی و سیم لاکی در سال‌های آینده، خاطرنشان کرد: این صنایع در مسیر پیشرفت حرکت می‌کنند و کیفیت محصولاتی که امروزه در بازار عرضه می‌شوند، به سبب به‌روزرسانی تکنولوژی‌ها و بهره‌گیری از تکنیک‌های جدید تولید نسبت به سال‌های گذشته بسیار ارتقا یافته است. شایان ذکر است که توسعه فناوری و تکنولوژی‌های خطوط تولید با هدف افزایش بیش از پیش کیفیت محصولات و دستیابی به استانداردهای کیفی بالاتر، یکی از مواردی است که اهتمام ویژه‌ای به آن داریم و سعی می‌کنیم در کنار استفاده از مواد اولیه مرغوب، از دستگاه‌ها و ماشین‌آلات به‌روز نیز بهره ببریم. در این میان باید به نکته مهمی اشاره کنم که کیفیت ماشین‌آلات داخلی برای تولید سیم و کابل برقی مناسب است اما دستگاه‌های مورد نیاز به منظور تولید سیم لاکی در ایران ساخته نمی‌شوند و باید واردات آن‌ها از کشورهای خارجی مانند ایتالیا صورت گیرد.

وی در پایان در رابطه با بازارهای هدف این مجموعه گفت: در حال حاضر محصولات خود را فقط در بازارهای داخلی عرضه کرده و نیاز مشتریان در استان‌های مختلف کشور را برطرف می‌کنیم اما با توجه به توسعه صادرات و تاکید بر تولید محصولات صادرات‌محور، قصد داریم تا در آینده علاوه بر برندسازی در بازار ایران، با صادرات محصولات برند خود را در بازارهای خارجی نیز مطرح کنیم. باید توجه داشت که محبوبیت یک برند و استقبال مشتریان از آن، در بازارهای صادراتی هم در گرو عرضه محصولات باکیفیت است؛ به همین دلیل برای تحقق اهداف مجموعه در زمینه افزایش کیفیت محصولات، نسبت به آموزش کارکنان و ارتقای مهارت آن‌ها نیز اقدام کرده‌ایم اما باید تاکید کنم که تمرکز ما روی خرید ماشین‌آلاتی با تکنولوژی بالاتر و اتوماتیک است.

روزگار معدن
شنبه
۲۶ خرداد ۱۴۰۳ • ۸ ذی الحجه ۱۴۴۵ • ۱۵ ژوئن ۲۰۲۴
سال هفتم • شماره ۱۳۲۳

پایان تعمیرات اساسی بزرگترین سکوی نفتی خلیج فارس

مدیرعامل شرکت نفت فلات قاره ایران گفت:عملیات تعمیرات اساسی سکوی سلمان به عنوان بزرگترین سکوی نفتی خلیج‌فارس در کمترین زمان با موفقیت به پایان رسیدو این میدان مشترک نفتی به مدار تولید بازگشت.

علیرضا مهدی‌زاده افزود: پس از سپری شدن بیش از سه دهه از تعمیرات اساسی سکوی سلمان و با توجه به ضرورت‌های عملیاتی و نیاز سکو به انجام این تعمیرات، همچنین به منظور جلوگیری از وقوع توقف طولانی‌مدت تولید نفت، این پروژه، از اواخر اردیبهشت سال جاری آغاز شد و پس از ۳ هفته کار طاقت‌فرسا به پایان رسید.

وی گفت: از اقدامات انجام شده می‌توان به ترمیم ترک خط لوله هدر، تعویض خطوط لوله فرسوده با خط لوله‌های جدید، تعویض شیرآلات فرسوده، رفع نشتی از سیستم هوای ابزار دقیق سکو و ... اشاره کرد که با توجه به مشترک بودن میدان و ضرورت بازگرداندن تولید، در کوتاه‌ترین زمان به سرانجام رسید.

مدیرعامل شرکت نفت فلات قاره ایران گفت: برای انجام تعمیرات اساسی سکوی سلمان، مجوز یک ماه خاموشی سکو از شرکت ملی نفت ایران دریافت شد که خوشبختانه با تلاش شبانه‌روزی کارکنان شرکت نفت فلات قاره ایران در همه بخش‌ها، این عملیات یک هفته زودتر از برنامه به پایان رسید.

وی با بیان اینکه در این عملیات مشارکت بی‌نظیر همکاران منطقه لاوان، سکوی سلمان و سایر سکوها شکل گرفت، گفت: با توجه به اینکه مشکلات فنی سکوی سلمان به دلیلی فرسودگی و ... انجام کار عملیاتی را برای همکاران با دشواری‌های زیادی مواجه کرده بود، همکاران حتی در زمان استراحت خود نیز برای مشارکت در این پروژه ابراز تمایل کردند و به همین دلیل توان نیروی اجرایی برای این عملیات دو برابر شد و با انجام ۱۶ ساعت کار اجرایی در روز، یک هفته زودتر از برنامه زمان‌بندی به نتیجه رسید.مهدی‌زاده افزود: دست‌اندرکاران این پروژه با استفاده از فرصت خاموشی سکو، اقدامات دیگری از جمله تعویض خط لوله ورودی گاز از سکوی سلمان گازی به سلمان نفتی را هم با موفقیت اجرا کردند که با این اقدامات، عملاً دو برابر حجم کار پیش‌بینی شده در این پروژه انجام شد.مدیرعامل شرکت نفت فلات قاره ایران در پایان از همه مسئولان و کارکنانی که در این پروژه بزرگ مشارکت داشتند، به‌ویژه مهندس حقیقی مدیر منطقه لاوان، تشکر و قدردانی کرد.

نایب رئیس هیات‌مدیره انجمن «ساتکا» عنوان کرد:

عملکرد جزیره‌ای دستگاه‌ها برای توسعه تجدیدپذیرها

مهدی کاوه‌ای

توسعه انرژی‌های تجدیدپذیر امروزه در کشورهای توسعه‌یافته به عنوان یکی از اولویت‌های اصلی تولید برق مطرح است و تا حد امکان کشورها سراغ انرژی‌های فسیلی نمی‌روند و این اصل تا جایی در دنیا مورد توجه قرار گرفته که حتی کشورهای حوزه خلیج فارس که دارای منابع عظیم نفت و گاز هستند هم اغلب از انرژی خورشیدی استفاده می‌کنند. در کشور ما هم بعد از اینکه محدودیت منابع سوخت بر ادامه روند تولید برق از منابع فسیلی خط بطلان کشید، در دولت سیزدهم استفاده از امکانات و ظرفیت‌ها به طور جدی مطرح شد و تجدیدپذیرها از یک انرژیِ لوکس به یک ضرورت تبدیل شدند که در صورت توجه به آنها می‌توان امیدوار به رفع ناترازی برق و انرژی در کشور بود؛ با وجود این اگرچه قابلیت‌ها و پتانسیل‌های لازم طبیعی مانند نور خورشید و مناطق بادگیر در کشور فراهم بود و قوانین حمایتی برای ورود سرمایه‌گذاران به این عرصه ابلاغ شد، اما طی سه سال با تمام تلاش‌ها کماکان شرایط به شکل مورد انتظار پیش نرفته و موانع مختلفی مانع تحقق این مهم شده که از جمله مهم‌ترین آنها می‌توان به فقدان هماهنگی دستگاه‌های مسوول همچون وزارت صمت و وزارت نیرو، فقدان تخصیص ارز به موقع برای واردات تجهیزات موردنیاز، بی‌توجهی بانک‌ها برای ارائه تسهیلات و... اشاره کرد.

در همین خصوص نایب رئیس هیات مدیره انجمن ساتکا می‌گوید: یکی از اقدامات بسیار مثبت راه‌اندازی تابلو سبز بوده که باعث رونق کسب‌وکار و شفافیت قیمت‌ها شده است؛ از طرفی با توجه به ماده ۱۶ قانون جهش تولید دانش‌بنیان شاهد حضور صنایع بسیاری در بازار تابلو سبز و همچنین متقاضی احداث نیروگاه تجدیدپذیر هستیم و از آنجا که تقاضا به مراتب کمتر از تولید است، به نظر می‌رسد قیمت ۶ تا ۷ هزار تومان در پیک منطقی است و این اتفاق باعث می‌شود که قیمت‌های جدید برق تجدیدپذیر برای تصمیم‌گیری سیاستگذاران چارچوب مناسبی ایجاد کند. به هر حال باید بپذیریم که بسیاری از صنایع با برق ۸۰ تومانی طی سال‌های فعالیت فقط انرژی فروخته‌اند و تنها زمانی می‌توان گفت محصولی فروخته شده که قیمت‌های انرژی به قیمت‌های واقعی نزدیک شود و نکته دیگر اینکه همین افراد که برق را با قیمت تقریبا رایگان خریداری کرده‌اند کوچک‌ترین منفعتی برای خریداران و مصرف‌کنندگان نهایی در نظر نگرفته‌اند و زمانی که خریدار درخواست قیمت می‌کند با توجه به نرخ ارز، قیمت‌ها را اعلام می‌کنند. بنابراین با سیاست‌هایی مانند تابلو سبز گام بلندی در جهت واقعی شدن قیمت‌ها برداشته شده است.

به گفته سیدمحمدجواد موسوی یکی از مشکلات، عملکرد جزیره‌ای دستگاه‌های مربوطه است و هر کدام از وزارتخانه‌ها غافل از نیازهای اساسی کشور فعالیت می‌کنند و این در حالی است که تامین برق یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های کشور است؛ بنابراین در حالی که وزیر نیرو برای توسعه این بخش تلاش می‌کند، وزارت صمت به این مقوله توجه لازم را ندارد؛ حتی در بهمن ماه سال گذشته که وزیر نیرو درخواستی را در بخش توسعه صنعت برق تجدیدپذیر به وزیر صمت ارسال کرد تا محدودیت سقف واردات با توجه به برنامه‌های توسعه برق برداشته شود، اما چند روز پیش وزارت صمت ۷۵۰ اولویت کالای وارداتی را که بسیاری از آنها غیرضروری بودند تعیین کرد و خبری از تجهیزات صنایع تجدیدپذیر نیست. حتی علاوه بر وجود محدودیت‌ها، فعالان این عرصه نتوانسته‌اند کالاهایشان را به موقع ترخیص کنند و چنین سیاست‌هایی با وجود برنامه‌ریزی مطلوب ساتبا کشور را دچار خودتحریمی کرده و باعث ناامیدی جامعه پیمانکاری می‌شود.

متن پیش‌رو ماحصل گفت‌وگو با سیدمحمدجواد موسوی، نایب رئیس هیات مدیره انجمن ساتکا (انجمن سازندگان و تامین‌کنندگان کالا و خدمات انرژی‌های تجدیدپذیر) در رابطه با مشکلات و چالش‌های پیش روی این گروه از فعالان صنعت برق است که در ادامه می‌خوانید.

در دولت سیزدهم نگاه به انرژی تجدیدپذیر از یک کالای لوکس به یک ضرورت تغییر کرد، چرا که علاوه بر عقب‌ماندگی ۱۵ هزار مگاواتی تولید از مصرف برق، با کمبود گاز برای تامین انرژی نیروگاه‌های فسیلی مواجه شدیم و اقدامات قانونی در این رابطه مورد توجه قرار گرفت، اما برخی معتقدند بخش پیمانکاری در فرآیندها کمتر دیده شده است. تا چه اندازه با این دیدگاه موافق هستید؟

به طور کلی اگر بخش توسعه‌ای تجدیدپذیرها را به قبل و بعد از سال ۱۴۰۰ تقسیم کنیم، باید گفت تا قبل از ۱۴۰۰ اراده کلانی در مجموعه وزارت نیرو برای پیشبرد کارها وجود نداشت و عمدتا موضوعاتی همچون انرژی حرارتی و سیکل ترکیبی مطرح می‌شد؛ تا جایی که هر زمانی ما در مورد توسعه تجدیدپذیرها در مجلس شورای اسلامی صحبت می‌کردیم، عنوان می‌کردند که در درجه اول بازیگران صنعت تجدیدپذیرها باید مشکل‌شان را در وزارت نیرو رفع کنند و بخش‌های مختلف همچون ساتبا و انرژی حرارتی به یک رویکرد واحد برسند.در دولت سیزدهم تجدیدپذیرها با توجه به امتیازاتی مانند فقدان نیاز به سوخت پایه و سرعت بهره‌برداری در اولویت قرار گرفتند تا بخشی از ناترازی را از این طریق تامین کنند؛ بنابراین در حالی که تا قبل از ۱۴۰۰ تولید بالاتر از ۱۰ مگاوات توسط سرمایه‌گذاران ممنوع بود، اما از این دوران به بعد ما شاهد گشایش برای تولید چند هزار مگاوات برق تجدیدپذیر هستیم و حتی برای دو سال آینده تولید ۱۰ هزار مگاوات ترسیم شده که بر این اساس شرکت‌ها و صنایع بزرگ وارد میدان شده‌اند. با وجود این و به موازات این اتفاقات، شرکت‌های پیمانکاری کوچک چندان رشد نکردند در حالی که یکی از الزامات برنامه‌های توسعه‌ای ساتکا توسعه در بخش تامین، تجهیز، پیمانکاری، مشاوره و... است و ما در ادامه پیشرفت این بخش‌ها را هم دنبال می‌کنیم.

◉ چالش‌هایی مانند تخصیص ارز چه مشکلاتی برای توسعه تجدیدپذیرها و جامعه پیمانکاری ایجاد کرده و آیا ساتکا برنامه‌ای برای این بخش داشته است؟

واقعیت ماجرا این است که یکی از مشکلات، عملکرد جزیره‌ای دستگاه‌های مربوطه است و هر کدام از وزارتخانه‌ها غافل از نیازهای اساسی کشور فعالیت می‌کنند و این در حالی است که تامین برق یکی از اصلی‌ترین دغدغه‌های کشور است؛ بنابراین در حالی که وزیر نیرو برای توسعه این بخش تلاش می‌کند، وزارت صمت به این مقوله توجه لازم را ندارد؛ حتی در بهمن ماه سال گذشته که وزیر نیرو درخواستی را در بخش توسعه صنعت برق تجدیدپذیر به وزیر صمت ارسال کرد تا محدودیت سقف واردات با توجه به برنامه‌های توسعه برق برداشته شود، اما چند روز پیش وزارت صمت ۷۵۰ اولویت کالای وارداتی را که بسیاری از آنها غیرضروری بودند تعیین کرد و خبری از تجهیزات صنایع تجدیدپذیر نیست. حتی علاوه بر وجود محدودیت‌ها، فعالان این عرصه نتوانسته‌اند کالاهایشان را به موقع ترخیص کنند و چنین سیاست‌هایی با وجود برنامه‌ریزی مطلوب ساتبا کشور را دچار خودتحریمی کرده و باعث ناامیدی جامعه پیمانکاری می‌شود.

◉ یکی از مباحث مهم امروزه تامین تسهیلات بانکی از طریق بانک‌هاست. در این خصوص چه نظری دارید؟

یکی از مباحث جدی برای توسعه تجدیدپذیرها تامین مالی است و از ابتدای امر ما پیشنهاد راه‌اندازی بانک در حوزه تجدیدپذیرها را ارائه کردیم، اما در نهایت هیچ‌گاه به این موضوع توجه نشد، اما تامین بخشی از اعتبارات توسط صندوق توسعه ملی و موارد دیگر مطرح شده که در این بخش هم بوروکراسی پیچیده تامین منابع مالی سرمایه‌گذاران را دچار مشکل کرده و از طرفی نمی‌توانیم از ظرفیت‌های بسیار خوب بین‌المللی استفاده کنیم و چون هزینه‌های احداث این نیروگاه‌ها بسیار بالاتر از توان مالکان نیروگاه‌های تجدیدپذیر است، حاضر به تامین تمام سرمایه نیستند.

◉ تجدیدپذیرها در بخش تولید با توجه به راه‌اندازی تابلو سبز شرایط بهتری دارند. در بخش پیمانکاری چه وضعیتی حاکم است؟

اگر پروژه‌های تجدیدپذیر خورشیدی را به دو بخش حمایتی و نیروگاهی تقسیم کنیم، باید گفت با برنامه‌ریزی‌های ضعیف سرعت جریان نقدینگی در بخش حمایتی به شدت پایین است و آن هم به بوروکراسی اداری برمی‌گردد. به این معنا که در حالی که ساتبا مدل تجمیعی نصب پنل‌های خورشیدی را برای تسریع در پروژه‌ها صادر کرده و فرصت خوبی مهیا شده که همچنان کمیته امداد این تسهیلات را به صورت مجزا برای افراد صادر می‌کند، در حالی که اگر هزار فقره ۵ کیلوواتی را به حساب پیمانکار واریز کنند، اقدامات قابل توجهی را شاهد خواهیم بود؛ در بخش پروژه‌های نیروگاهی هم همین رویه حاکم است چرا که پرداخت تسهیلات مستلزم دریافت تضامین بسیار سنگینی شده در حالی که قرارداد خرید تضمینی باید به عنوان تضامین پذیرفته شود؛ بنابراین در این بخش هم بانک‌ها هیچ‌گونه همکاری ندارند.

◉ از سال گذشته تابلو سبز راه‌اندازی شد و برخی قیمت ۵ تا ۷ هزار تومان را برای خرید و فروش هر کیلووات این برق در پیک پیش‌بینی می‌کنند. نقش تابلو سبزها را در تولیدات صنایع چگونه ارزیابی می‌کنید؟

یکی از اقدامات بسیار مثبت راه‌اندازی تابلو سبز بوده که باعث رونق کسب‌وکار و شفافیت قیمت‌ها شده است؛ از طرفی با توجه به ماده ۱۶ قانون جهش تولید دانش‌بنیان شاهد حضور صنایع بسیاری در بازار تابلو سبز و همچنین سرمایه‌گذاری در احداث نیروگاه تجدیدپذیر هستیم و از آنجا که تقاضا به مراتب کمتر از تولید و عرضه است، به نظر می‌رسد قیمت ۶ تا ۷ هزار تومان در پیک منطقی است و این اتفاق باعث می‌شود که قیمت‌های جدید برق تجدیدپذیر برای تصمیم‌گیری سیاستگذاران چارچوب مناسبی ایجاد کند. به هر حال باید بپذیریم که بسیاری از صنایع با برق ۸۰ تومانی طی سال‌های فعالیت فقط انرژی فروخته‌اند و تنها زمانی می‌توان گفت محصولی فروخته شده که قیمت‌های انرژی به قیمت‌های واقعی نزدیک شود و نکته دیگر اینکه همین افراد که برق را با قیمت تقریبا رایگان خریداری کرده‌اند کوچک‌ترین منفعتی برای خریداران در نظر نگرفته‌اند و زمانی که خریدار درخواست قیمت می‌کند با توجه به نرخ ارز، قیمت‌ها را اعلام می‌کنند. بنابراین با سیاست‌هایی مانند تابلو سبز گام بلندی در جهت واقعی شدن قیمت‌ها برداشته شده است.

◉ واردات بدون انتقال ارز ممنوع شده است و بسیاری معتقدند در بخش تجدیدپذیرها باید چنین شرطی برداشته شود. در این خصوص نظر شما چیست؟

خیلی از افراد خارج از کشور منابعی دارند که علاقه‌مند هستند وارد این حوزه شوند، ولی بخشنامه مذکور واقعا بازدارنده است. علاوه بر این اتفاقاتی از جمله محدودیت واردات شرایط را سخت می‌کند و باعث کندی روند توسعه می‌شود و این اتفاقات در حالی رخ می‌دهد که قطعا توسعه تجدیدپذیرها و صنعت برق جزو ۱۰ اولویت برتر کشور است.

◉ ماده ۱۲ قانون رفع موانع تولید رقابت‌پذیر چگونه به شرکت‌های پیمانکاری کمک کرده است؟

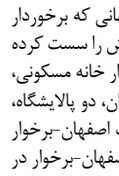
این ماده به عنوان اولین گزینه پیشنهادی ساتبا در دور جدید فعالیت‌هایش، در ابتدا چالش‌های زیادی داشت و چندین بار انجمن ساتکا اصلاحاتی را پیشنهاد داد و در نگارش‌های بعدی اسناد مناقصه این پیشنهادها را لحاظ کردند؛ در مجموع نمی‌توان منکر شد که ۸۵۰۰ مگاوات برای بخش پیمانکاری ظرفیت مطلوبی به وجود آورده و پیمانکاران هم عموما فعالیتشان را توسعه دادند و امروز هم سیاست‌هایی را دنبال می‌کنیم که ظرفیت‌های پیمانکاری را افزایش دهیم.

◉ چه انتظاری از وزارت نیرو و مجموعه‌های مشابه برای پیشبرد برنامه‌های توسعه‌ای شرکت‌های کوچک زیرمجموعه ساتکا دارید؟

امروز امکانات دولت برای پروژه‌های بزرگ بسیج شده و باید به سامانه‌ها و نیروگاه‌های کوچک‌مقیاس هم توجه ویژه کرد. در آلمان باوجود تابش پایین بیش از دو میلیون واحد مسکونی از سامانه‌های خورشیدی استفاده می‌کنند، به همین خاطر یک همگرایی توسط ساتکا بین شرکت‌های متقاضی احداث نیروگاه ایجاد شده تا اعضای انجمن ظرفیت‌ها و توانایی‌هایشان را ارائه کنند و صنایعی که نیازی بالاتر از یک مگاوات دارند، بتوانند از این ظرفیت استفاده کنند. علاوه بر این یکی دیگر از ظرفیت‌ها راه‌اندازی مرکز خدمات انجمن ساتکا است که به عنوان یک پنجره واحد، هر دو هفته یک بار مجموعه‌های مرتبط مانند ساتبا، صندوق توسعه ملی، صندوق توسعه محیط‌زیست، شرکت توزیع، بورس انرژی و... را دور هم جمع می‌کند تا از یکسو پاسخگوی مشکلات صنایع باشند و از طرفی پیمانکاران، مشاوران، تامین‌کنندگان و تولیدکنندگان بازارهای هدف خود را رصد می‌کنند.

یادداشت

جریان زاینده‌رود از سراب تا پایاب

عاطفه علیان
فعال رسانه‌ای و خبرنگار حوزه آب و محیط‌زیست

همه جا صحبت از انتخابات دولت چهاردهم است و اصفهانی ها درخواست می کنند که رئیس دولت جدید برنامه ای برای جریان دائمی زاینده رود از سراب تا پایاب داشته باشد.

تلفن دستی‌ام زنگ می‌خورَد با پیش‌شماره ۰۹۱۲. صدای لهجه‌دار می‌گوید با توجه به سوابق رسانه‌ای که از شما سراغ داریم تمایلی دارید در ستاد انتخاباتی ما مشارکت داشته باشید؟ می‌پرسم مثلا چه مشارکتی؟ می‌گوید تولید محتوا درباره مسائل اصفهان.

همه جا صحبت از انتخابات دولت چهاردهم است. قرار است از فردا تبلیغات بین آقایان جلیلی، قالیباف، پزشکیان، پورمحمدی، زاکانی و قاضی زاده هاشمی شروع شود.

با افرادی که صاحب نظر هستند گفتگو می‌کنم. مدام تحلیل‌ها را در فضای مجازی و رسانه‌ها رصد می‌کنم و به درخواست مشارکت در مسائل اصفهان فکر می‌کنم.

نطق مهدی طغیانی، نماینده مردم اصفهان در مجلس دوازدهم در فضای مجازی منتشر می‌شود که نقطه ثقل حیات اصفهان و فلات مرکزی را زاینده‌رود می‌داند و درخواست می‌کند که رئیس دولت چهاردهم برای اصفهان به برنامه‌ای جز جریان زاینده‌رود نیندیشد.در دولت سیزدهم، برای نخستین بار مدیریت استان اصفهان بر تابوی همیشگی زاینده‌رود خط قرمز کشید و کوشید روی واقع‌بینانه‌ای از اصفهان را نشان دهد. اصفهانی که برخوردار نیست و زبانه‌های فرونشست زیر زمین تاریخی‌اش را سست کرده است. اصفهانی که حالا دیگر زیر پای ۸۲۰ هزار خانه مسکونی، ۶ هزار بنای تاریخی، ورزشگاه بزرگ نقش‌جهان، دو پالایشگاه، سه فرودگاه و ۲.۵ میلیون نفر ساکن در دشت اصفهان-برخوار بی‌جان شده است و نرخ فرونشست در دشت اصفهان-برخوار در حدود ۱۶۰ میلیمتر در سال رسیده و فرودگاه شهید بهشتی اصفهان بین ۸ تا ۱۲ سانتی‌متر در سال نشست می‌کند. اصفهانی که طی سالهای ۱۴۰۰ تا ۱۴۰۱ با نرخ فرونشست تقریبا ۴۰ برابر نرخ جهانی مواجه شده است.موضوع زاینده رود هم موضوع جدیدی نیست. صحبت از مهم‌ترین رود فلات مرکزی و حوضه زاینده رود است که زندگی میلیون‌ها نفر به آن وابسته است. در این چند دهه سیاست‌های کلان دولت در خصوص آب شفاف سازی نشده است و بازی‌های کلامی و سیاسی کاری سرلوحه این موضوع مهم قرار گرفته است.

▣ بارگذاری بیشتر از ظرفیت و آورد رودخانه زاینده رود

طی دهه‌های اخیر بارگذاری بیشتر از ظرفیت و آورد رودخانه زاینده رود و حوضه آبریز جغرافیایی گاوخونی انجام شده اما اولویت‌های توسعه پایدار اجتماعی و زیست محیطی و سلامت انسانی جوامع در این توسعه شکننده، در نظر گرفته نشده است. اگر زاینده رود را به عنوان یک پیکره زنده در نظر بگیریم، مرزهای جغرافیایی و سیاسی در این خصوص بی معنا می‌شود چراکه طبیعت و مرزهای طبیعی جغرافیایی حرف اول و آخر را می‌زند. واقعیت این است که طی دهه‌های اخیر بارگذاری بیشتر از ظرفیت و آورد رودخانه زاینده رود و حوضه آبریز جغرافیایی گاوخونی انجام شده است.در دهه ۷۰ و به دلیل بارندگی‌های بسیار خوب و بی سابقه در کشور و به ویژه در حوضه زاینده‌رود بنای توسعه طولی کشاورزی در این حوضه انجام شد و در این دهه واگذاری اراضی، برای مصارف کشاورزی به ویژه در استان اصفهان تا دو برابر افزایش یافت. این سیاست در سال‌های بعد نیز در حوضه زاینده رود ادامه یافت که در دولت بهار با غلظت و سرعت بیشتری تداوم پیدا کرد. سیاست‌هایی مانند استانی کردن حوضه آبریز زاینده‌رود و مجوزهای بی در و پیکر حفر چاه.حل مساله زاینده‌رود بسیار ساده است. یکی از دلایل اصلی خشکی شاهرگ فلات مرکزی این است که وزارت نیرو یک میلیون و ۹۷۶ هزار مترمکعب آب را فروخته است درحالی که ظرفیت آب آوری این رود، ۳۸۴ میلیون مترمکعب بوده است یعنی حدود ۵ برابر آب‌آوری.مسئله دوم این است که زاینده‌رود دچار لگام‌گسیختگی شده است و طرح‌های غیرفنی آبخیزداری هم تمامی آبراهه‌های به زاینده‌رود را مسدود کرده است و سیاست‌های نادرست دولتهای گذشته منجر به تخریب بیشتر در این حوضه آبریز شده است.در حال حاضر مصارف حوضه زاینده رود منتهی به تالاب گاوخونی بالغ بر ۴۰۰ میلیون متر مکعب بیشتر از آورده و منابع رودخانه است که این میزان کسری آب به اندازه تأمین آب شرب ۱۸ ماهه اصفهان بزرگ با جمعیت پنج میلیون نفر است.

▣ مطالبه جریان دائمی زاینده‌رود از سراب تا پایاب

اما اصفهانی‌ها انتظار دارند مطالبه جریان دائمی زاینده‌رود از سراب تا پایاب در امتداد دولت سیزدهم در راس وزارت نیرو دولت جدید قرار گیرد و مصوبات ۹ماده‌ای (۹۲/۱۰/۲)، تشکیل شورای هماهنگی زاینده‌رود که بر عدم بارگذاری جدید بر این حوضه آبریز دلالت دارد با مشارکت بهره‌برداران به نتیجه برسد و مصوبات جلسات سیزدهم(۹۳/۱/۱۸) و جلسه بیست و چهارم (۹۵/۱/۲۳) شورای عالی آب و همچنین مصوبات جلسه شورای امنیت ملی کشور (۹۳/۶/۳۰) و جلسات سی و نهم و چهلم شورای عالی آب و جلسات اول تا سوم کارگروه ملی سازگاری با کم آبی کشور و جلسات نوزده گانه شورای هماهنگی زاینده رود توسط دولت آگاه، پُرکار و معتقد به مبانی انقلاب در سالی که به مشارکت مردم مزین شده است اجرایی شود.

اقدام‌های ۹گانه برای مقابله با قاچاق سوخت

مدیرعامل شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ایران از اجرایی‌شدن اقدام‌های ۹گانه برای مبارزه با قاچاق سوخت و فرآورده‌های نفتی خبر داد.

جعفر سالاری‌نسب بیان کرد: تخصیص منطقی سهمیه جهاد کشاورزی مبتنی بر سطح زیر کشت، بازنگری حساب کاربری برخی ارگان‌های غیرمسئول در سامانه درخواست فرآورده‌های نفتی (سدف)، تخصیص سوخت به نیروگاه براساس بازده، ارائه سهمیه تنخواه به ناوگان دیزلی، تخصیص نفت‌گاز در مسیر برمبنای اطلاعات برخط الکترونیکی اسناد حمل، توزیع کارت هوشمند سوخت ناوگان ترانزیت، عرضه الکترونیکی گاز مایع و محاسبه سوخت داخل باک وسایل نقلیه خروجی از مرز برمبنای باک پر، از اقدام‌های بسیار مهم این شرکت در دولت سیزدهم برای مبارزه با قاچاق سوخت بوده است.

وی افزود: آمار سطح زیر کشت هر استان از سوی معاونت برنامه‌ریزی وزارت جهاد کشاورزی اعلام و پس از هماهنگی با ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز و مرکز توسعه مکانیزاسیون جهاد کشاورزی و شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی، سهم سوخت موردنیاز برای انجام عملیات زراعی و باغی به تفکیک هر استان به‌صورت مکتوب به شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی ابلاغ و سرانجام سقف سهمیه سوخت هر استان در «سدف» اعمال شد و توزیع سهمیه به تفکیک شهرستان به‌منظور مدیریت مصرف سهمیه در اختیار سازمان‌های جهاد کشاورزی قرار گرفت.

▣ متوسط راندمان نیروگاه‌ها ۳۹درصد است

مدیرعامل شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی با اشاره به اینکه متوسط راندمان نیروگاه‌های اعلامی از سوی وزارت نیرو ۳۹درصد است، تأکید کرد: همچنین به‌منظور جلوگیری از صدور بارنامه‌های جعلی، کنترل سوخت تحویلی به نیروگاه‌ها برمبنای راندمان در دستور کار ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز قرار گرفت و پس از برگزاری جلسات مشترک با حضور نمایندگان شرکت توانیر و شرکت ملی پخش، بازده هر نیروگاه بررسی و ازسوی ستاد مرکزی مبارزه با قاچاق کالا و ارز به وزیران نفت و نیرو ابلاغ شد و شیوه‌نامه در حال اجرای مشترک دو وزارتخانه قرار دارد.

سالاری‌نسب با اشاره به اینکه به‌منظور بهبود فرایندهای تخصیص سهمیه به ناوگان دیزلی، حذف سهمیه پایه وفق مصوبات مربوطه در دستور کار کارگروه ملی پیمایش قرار دارد، افزود: در این حوزه به‌منظور تأمین سوخت موردنیاز بخشی از ناوگان که عملکرد از گذشته را ندارند، پس از نشست‌های کارشناسی متعدد، مقدار سهمیه تنخواه تعیین و اقدام‌های فنی و تخصصی برای اعطای آن به این ناوگان انجام شد که هم‌زمان با کاهش و حذف تدریجی سهمیه پایه، سوخت تنخواه به ازای هر کاربری قابل واگذاری خواهد بود.

وی همچنین با اشاره به طرح تخصیص نفت‌گاز در مسیر برمبنای اطلاعات برخط الکترونیکی اسناد حمل، گفت: شیوه اجرای این طرح به این صورت است که داده‌های هر بارنامه به‌صورت برخط به مرکز داده شرکت ملی پخش فرآوردهای نفتی اعلام و طبق سند مشخص به وسیله نقلیه مربوطه، مطابق با جدول پایگاه قواعد، سهمیه سوخت اختصاص می‌یابد. اجرای این طرح به‌صورت آزمایشی از مبدأ بندرعباس به سراسر کشور انجام شده است که در صورت اجرای موفقیت‌آمیز و رفع چالش‌های احتمالی تخصیص، به‌طور سراسری عملیاتی می‌شود.اختصاص ۲۵ هزار کارت هوشمند سوخت به ناوگان ترانزیتیمدیرعامل شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی افزود: با تشکیل تیم پایشی مشترک با پلیس امنیت فراجا، اسناد حمل غیرواقعی و صوری شناسایی و افزون بر آن، طرح توزیع کارت هوشمند سوخت ناوگان ترانزیت اجرایی شد.

سالاری‌نسب اختصاص ۲۵ هزار فقره کارت هوشمند سوخت ناوگان ترانزیتی به سازمان راهداری و حمل‌ونقل جاده‌ای و ایجاد وب‌سرویس آنلاین بین شرکت ملی پخش فرآورده‌های نفتی و سازمان راهداری به‌منظور تخصیص سهمیه را از دیگر اقدام‌ها در این حوزه برای مبارزه با عرضه خارج از شبکه خواند و گفت: هم‌اکنون ۲۴ هزار و ۹۷۲ کارت هوشمند سوخت در بخش ناوگان خارجی نفت‌گازسوز فعال است.

موج انرژی

آغاز عملیات اجرایی حفاری ۲۴ حلقه چاه در میدان یادآوران

با دستور محسن خجسته‌مهر، مدیرعامل شرکت ملی نفت ایران عملیات اجرایی حفاری ۲۴ حلقه چاه طرح افزایش تولید میدان مشترک نفتی یادآوران با هدف تولید ۴۲ هزار بشکه نفت در روز آغاز شد.به منظور نگهداشت و افزایش تولید از میدان نفتی یادآوران، عملیات اجرایی حفاری ۲۴ حلقه چاه این میدان با سه شرکت توانمند ایرانی آغاز شد.قراردادهای مربوط به حفاری ۲۴ حلقه چاه توسعه‌ای جدید در قالب ۳ قرارداد بین شرکت مهندسی و توسعه نفت به نمایندگی از شرکت ملی نفت ایران با شرکت‌های ملی حفاری ایران، توسعه صنایع نفت و انرژی قشم و قرارگاه سازندگی خاتم الانبیا پیش از این در بیست و هشتمین نمایشگاه بین‌المللی صنعت نفت امضا شده است.مجموع ارزش این قراردادها حدود ۳۵۰ میلیون دلار بوده و مقررشده است تا این تعداد چاه‌ها در لایه‌های فهلیان و سروک هر کدام به تعداد ۱۲ حلقه در طی مدت ۲۴ ماه حفر شود. هدف از حفر این چاه‌های جدید در میدان مشترک نفتی یادآوران، نگهداشت و افزایش تولید به میزان ۴۲ هزار بشکه در روز است.بر اساس این گزارش، میدان نفتی یادآوران یکی از بزرگترین میادین مشترک نفتی ایران با کشورهای همسایه است و در ۷۰ کیلومتری جنوب غرب اهواز و شمال خرمشهر، در منطقه جغرافیایی کوشک و حسینیه قرار دارد.

روزگار معدن

E-mail:info@madandaily.com • https://t.me/rozegarmadan • www.twitter.com/Madandaily • www.instagram.com/Madandaily • www.rouzegaremadan.ir

شنبه
۲۶ خرداد ۱۴۰۳
۸ ذی الحجه ۱۴۴۵
۱۵ ژوئن ۲۰۲۴
سال هفتم
شماره ۱۳۲۳

صاحب امتیاز: موسسه فرهنگی و هنری روزگار وصل
مدیر مسئول: مهدی نجفی
سردبیر: شهریار خادمی

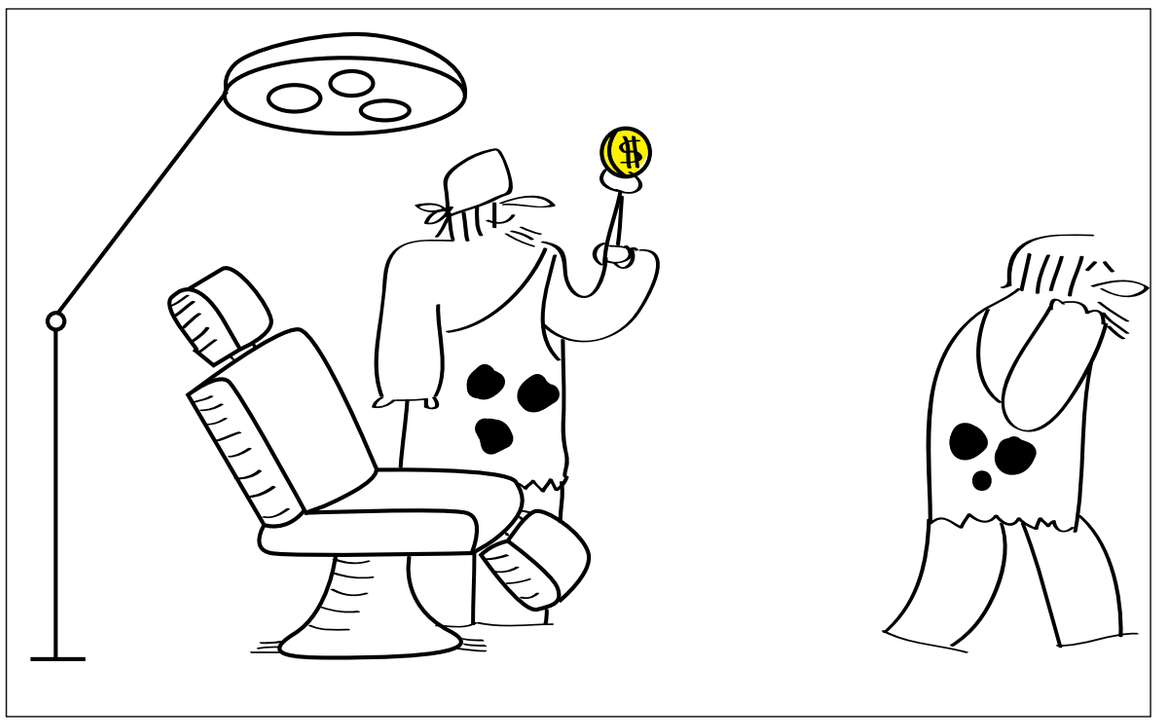
آدرس: تهران- خ قائم مقام فراهانی کوچه آزادگان شماره ۲۶
تلفن:۸۲۱۹۰(داخلی-۲۲۷-۱۵۶)
نمابر:۸۲۱۹۰(داخلی-۱۰۴)

تلفن‌سازمان‌آگهی‌ها:۸۸۷۲۲۷۳۲-۰۹۱۹۱۲۵۱۴۰۶
امورمشترکین:۸۸۱۰۵۳۰۶
توزیع‌وسازمان‌شهرستان‌ها:۸۸۷۲۴۲۱۱
چاپخانه:صمیم

عرضه ۲۴۹ هزار تن مقاطع فولادی در بورس کالا

تالارهـای بـورس کالای ایران در روز چهارشـنبه ۲۳ خـرداد ماه میزبان عرضه ۴۵۵ هزار و ۱۹۷ تن انواع کالا و محصول بودند. بیشترین عرضه‌های امروز در تالار صنعتی و مربوط به مقاطع فولادی بود.در تالار محصولات صنعتی و معدنـی ۱۹۰ هزار و ۲۱ تن میلگرد، ۳۷ هزار و ۷۰۰ تن ورق گـرم، ۲۰ هـزار و ۷۰۳ تن تیرآهـن و ۷۰۰ تن ورق رنگی عرضه شـد.تالار پتروشـیمی و فرآورده های نفتی شاهد عرضه ۴۲ هزار و ۳۶۵ تن مواد پلیمری و شیمیایی بود.تـالار حراج باز عرضه یک هـزار و ۹۸۰ تن دی اتیل هگزانول، ۷۶۸ تن اسـتایرن منومـر، ۷۰۰ تن ارتوزایلن، ۵۵۰ تن منومر وینیل اسـتات، ۳۲۰ تن تولوئن دی ایزو سـیانات و ۱۴۴ تن متیلـن دی فنیل دی ایزوسـیانات خالص را تجربه کرد.تالار صادراتی شـاهد عرضه ۵۰ هزار تن کنسـانتره سـنگ آهن، ۹ هزار و ۸۴۰ تن قیر، ۴ هزار تـن مس کاتد و ۳ هـزار تن گوگرد گرانوله بـود.در بازار فرعی ۶ هزار و ۸۹۲ عدد ضایعات مونتاژی خودرو، ۲ هزار و ۴۲۰ عـدد ضایعات باطری، ۲ هزار عدد بشـکه خالی، ۴۱۱ عدد ضایعات بشکه پلاستیکی، ۱۳۰ عدد تجهیزات ضایعاتـی و ۳۷ عدد اقلام تجهیزات، ۹۰ هزار تن سـنگ آهک دانه بندی، ۹۵۰ تن تسمه فولادی، ۵۲۶ تن تیشو، ۲۰۲ تـن ضایعات فولادی، ۲۰۰ تن بیلت برنجی، ۲۴ تن ضایعات پلاسـتیکی، ۱۲ تن مواد شیمیایی ضایعاتی، ۱۰ تن ضایعات مسی و ۳ تن ضایعات شیشه روی تابلو رفت.

کارتن

بدون شرح

طرح: حسین علیزاده

تضمین سود در صندوق‌های با درآمد ثابت وجود ندارد

گروه بـورس: سـیاوش پرویزی‌نـژاد، رییس اداره امـور صندوق‌های سـرمایه‌گذاری سـازمان بورس در جلسـه گروهی با اصحاب رسـانه درباره عملکرد مرکز نظارت بر صندوق‌های سـرمایه‌گذاری، اظهار داشـت: صندوق‌هـای سـرمایه‌گذاری کـه از سـال ۸۶ مجوز فعالیت دریافت کردند، دسـتورالعمل مدونی نداشـتند و فعالیت‌ها بر اسـاس اساسـنامه و امیدنامه و مصوبات هیـات مدیره انجام می‌گرفت، لذا همیشـه این سـوال پیش می‌آمد که بر چه مبنایی مجوزها صادر و معیارها و شـاخص‌های مورد نظر چیست؟سیاوش پرویزی‌نژاد، رییس اداره امور صندوق‌های سـرمایه‌گذاری سـازمان بـورس در جلسـه گروهـی با اصحـاب رسـانه درباره عملکـرد مرکز نظارت بر صندوق‌های سـرمایه‌گذاری، اظهار داشـت: صندوق‌های سـرمایه‌گذاری که از سال ۸۶ مجوز فعالیت دریافت کردند، دسـتورالعمل مدونی نداشـتند و فعالیت‌ها بر اسـاس اساسنامه و امیدنامه و مصوبات هیات مدیره انجام می‌گرفت، لذا همیشـه این سـوال پیش می‌آمد که بر چه مبنایی مجوزها صادر و معیارها و شـاخص‌های مورد نظر چیست؟وی افزود: به دنبال این موضوع، در سـال ۱۴۰۱، برای نخستین بار دسـتورالعمل تاسـیس صندوق‌های سرمایه‌گذاری ارایه و در اختیـار نهادهای مالی قرار داده شـد.پرویزی‌نژاد عنوان کـرد: در سـال ۱۴۰۱، اساسـنامه و آیین نامه صندوق‌هـای سـرمایه‌گذاری مختلط بـا تضمین اصل مبلغ سـرمایه‌گذاری ابلاغ شـد و هم‌اکنون ۵ صندوق تضمین اصل سرمایه در بازار فعالیت دارند. وی با اشاره به دلایل تاسـیس صنـدوق تضمین اصل سـرمایه در سـال ۱۴۰۱ اظهار داشـت: با توجه به شرایط موجود در بازار سرمایه، صندوقی با هدف تضمین اصل سرمایه برای سـرمایه‌گذاران تاسیس شد. بر این اساس، برخی از صندوق‌های سـرمایه‌گذاری تضمین اصل سرمایه با داشتن یک رکن ضامن، اصل سرمایه سرمایه‌گذاران را تضمین می‌کند در برخی دیگر از صندوق‌ها اما عده‌ای از سرمایه‌گذاران که دارندگان واحدهای ممتاز هستند در ازای کارمزد، واحدهای عادی را تضمین می‌کنند.

▣ مجوز فعالیت ۶۱ صندوق در سال ۱۴۰۱

وی اضافه کرد: در سـال ۱۴۰۱، اساسـنامه و امیدنامه صندوق‌های بخشـی تدویـن، تصحیح و ابلاغ شـد و در حـال حاضر حدود ۱۵ صندوق بخشـی در بازار سـرمایه فعالیت دارند.پرویزی‌نژاد با بیان اینکه در سال ۱۴۰۱، در مجموع مجوز فعالیت ۶۱ صندوق صادر شـد، گفت: یکی از اقدامات مرکز نظارت بر صندوق‌های سرمایه‌گذاری در سـال ۱۴۰۲، ارایه سـاختار کلی صندوق سرمایه‌گذاری تکمیلـی بود. بـر این اسـاس، دو اساسـنامه و امیدنامه بـرای صنـدق بازنشسـتگی تکمیلـی از جملـه ترکیب دارایـی با سـهام و همچنین ترکیب دارایـی صندوق در صندوق سهامی تدوین شد.رییس اداره امور صندوق‌های سـرمایه‌گذاری سـازمان بورس افزود: در سـال گذشته، دسـتورالعمل تاسیس صندوق‌های سرمایه‌گذاری تکمیل و دستورالعمل تاسـیس و فعالیت صندوق سرمایه‌گذاری در اختیار متقاضیان قرار گرفت.وی با بیان اینکه در سال گذشته اساسـنامه و امیدنامه صندوق‌های بخشی اصلاح شد، افزود: بر این اساس هر کدام از صندوق سرمایه‌گذاری بخشی می‌توانند در چندین صنعت سرمایه‌گذاری کنند و به ازای هر صنعت یک پذیره نویسـی و یک کد معاملاتی جداگانه دریافت و سرمایه‌گذاران به صورت جداگانه اقدام به خرید و فروش واحدهای صندوق‌ها کنند. علاوه براین، یـک صندوق می‌تواند تـا ۸ صنعت را پوشـش می‌دهد. رییـس اداره امور صندوق‌های سـرمایه‌گذاری سـازمان بورس در ادامه عنوان کرد: در سال ۱۴۰۲، مجوز فعالیت ۶۹ صندوق سـرمایه‌گذاری صـادر و در اختیار نهادهای مالـی قرار گرفت و تعداد صندوق‌های سـهامی در اختیار نهادهای مالی از صندوق‌های با درآمد ثابت پیشی گرفت.

▣ تدویـن مقـررات صندوق‌هـای بدهـی خصوصی و پوششی

وی گفت: در سال جاری مرکز نظارت بر صندوق‌های سـرمایه‌گذاری اقـدام به تدوین مقـررات صندوق‌های بدهی خصوصی و صندوق‌های سـرمایه‌گذاری پوششی کرده تا مقررات این دو صندوق نیز ابلاغ شود. همچنین در سـال جاری قرار است دسـتورالعمل تاسیس فعالیت صندوق‌های زمین و ساختمان اصلاح شود چرا که این دستور العمل بسـیار قدیمی است و یکسری تسهیلات در اساسـنامه آن در نظر گرفته شـده تا موجب توسعه کمـی و کیفی ایـن صندوق‌ها شـود.رییس اداره امور صندوق‌های سـرمایه‌گذاری سـازمان بـورس و اوراق بهادار خاطرنشـان کرد: دسـتورالعمل تاسیس فعالیت صندوق املاک و مسـتغلات اما همچنان نهایی نشده و در حال پیگیری است و بعد از نهایی شدن دستورالعمل به صورت شـفاف و مشـخص در اختیـار متقاضیان و نهادهای مالی قرار می‌گیرد.

▣ مجوز سه صندوق املاک و مستغلات

پرویزی نـژاد دربخش دیگری از صحبت‌هایش از صدور مجوز برای ۳ صندوق املاک و مستغلات خبر داد و اظهار کـرد: این مجوزها به صندوق‌هایی ارایه می‌شـود که برای واحدهای هلدینـگ ارزش افزوده ایجـاد کند.وی، رقابت این صندوق‌هـا با صندوق‌های با درآمـد ثابت را از جمله چالش‌های این صندوق‌ها برشـمرد و افـزود: بازدهی این صندوق‌ها بیـن ۲۵ تا ۳۵ درصد همراه با تضمین اسـت از این رو، به دنبال مکانیسـمی هسـتیم تا نرخ بهره دچار چالش نشـوپ و دسـت مدیران صندوق را بـاز بگذارد تا رقابـت این صندوق‌ها با صندوق‌هـای درآمد ثابت کاهش پیـدا کند.این مسـوول در ادامه بیان کـرد: چالش دیگر در صندوق‌هـای جسـورانه و خصوصی بـه مدیریت این صندوق‌ها بازمی‌گـردد. منابع مورد نیاز این صندوق‌ها هر سال افزایش پیدا می‌کند و مدیریت این صندوق‌ها پیچیده اسـت.همچنین یکی دیگر از چالش‌هـا در این صندوق‌ها زمانبر بودن خروج سـرمایه‌گذاران از این صندوق‌ها است. در این حوزه برای بهبود فرآیند موجود نامه‌ای به فرابورس و نهادهای مالی ارسـال شده تا پیشنهادهای خود را برای اصلاحات این صندوق‌ها ارایه شود.

▣ عدم امکان تضمین سـود برای صندوق‌های در اوراق بهادار با درآمد ثابت

در ادامـه ابوالفضـل کارگـذار، رییـس اداره بازرسـی صندوق‌های سرمایه‌گذاری سازمان بورس نیز در خصوص وضعیـت صندوق‌هـای اوراق بهادار با درآمـد ثابت گفت: طـی چند روز اخیر مذاکراتـی در خصوص نحوه تبلیغات صندوق‌هـای در اوراق بهادار با درآمد ثابت صورت گرفت. در مهر ۱۳۹۶ سـازمان بورس با ابلاغ نامه‌ای به صندوق‌ها تاکید کرد که هیچ صندوق در اوراق بهادار با درآمد ثابتی امکان تضمین سود را ندارد.

▣ با جبران خسارت

کارگذار تصریح کرد: طی سال‌های گذشته، ابلاغیه‌های مختلف از سـوی برخی نهادها به هر دلیلی منجر به تغییر نرخ بهره شـد به‌طوری که نوسـانات زیـادی را در حوزه اوراق بهادار با درآمد ثابت این صندوق‌ها رقم زد. درسـت اسـت که صندوق‌ها ضامن نقدشـوندگی دارند اما تعریف ضامن نقدشوندگی با جبران خسارت بسیار متفاوت است و یکسـری سـوء تبلیغاتی اتفاق افتاده است. رییس اداره بازرسی صندوق‌های سرمایه‌گذاری سازمان بورس در ادامه بیان کرد: هم اکنون در سـبد صندوق‌های در اوراق بهادار با درآمد ثابت حدود ۱۲ درصد سهام وجود دارد که همین موضوع باعث ایجاد نوسـان می‌شـود. صندوق‌های ضامن نقدشوندگی دارند، اما جبران خسارت در این صندوق‌های وجود ندارد.

▣ الزام صندوق‌های در اوراق بهادار با درآمد ثابت

کارگذار در ادامه افزود: تسـهیلاتی بـرای صندوق‌های اوراق بهـادار بـا درآمـد ثابت لحاظ شـده به‌طـوری که صندوق‌های بهادار با درآمد ثابت الزام هستند حداکثر ۴۰ درصد از دارایی خود را در سپرده‌های بانکی قرار داده و از آن سمت حداقل ۲۵ درصد از دارایی‌های خود را به خرید اوراقی که توسط دولت منتشر می‌شود، اختصاص دهند.از این رو، فرصت ۶ ماهه‌ای داده شده تا بتوانند تا ۱۰ درصد در حوزه سپرده بانکی امکان سپرده‌گذاری بیشتری داشته و همچنین نصاب سـرمایه‌گذاری در اوراق منتشره توسط دولـت به حداقـل ۲۰ درصد کاهش یافت تـا صندوق‌ها بتوانند با اقدامات سـریع‌تر، با شـرایط خود را وفق دهند. مهلـت اتمام فرصت مزبور انتهای مرداد سـال جاری بوده که در صورتی صندوق‌ها در مدت تعیین شده اقدامات ذکر شده را انجام ندهند، با آنها برخورد خواهد شد.

یادداشت

شکاف کارگزاری‌ها در ایران و جهان

زهرا شاهی
تحلیلگر مالی

صنعت کارگزاری خط اول ارتباطی فعالان بازار با بازار سهام است و اگر این صنعت تقویت نشود و برنامه‌ای برای توسعه کیفیت خدمات‌دهی در این صنعت وجود نداشته باشد، در نهایت رشد و توسعه بازار سرمایه و کلیت این بازار با چالش‌های جدی مواجه خواهد شد. در بازارهای مالی دنیا هزینه‌های معاملاتی بر دو ستون استوار است که بخش نخست آن، ایجاد تنوع درآمدی برای کارگزاری است. به این ترتیب علاوه بر کارمزد معاملات، منابع درآمدی زیادی برای این شرکت‌ها در نظر گرفته می‌شود. به‌طـور مثال در آمریکا، کارگزاری «رابین‌هود» صفر درصد کارمزد معاملات داشـته و به طور کاملا مستقل از درآمد حاصل از کارمزد معاملات، فعالیت می‌کند. همچنین شرکت‌های کارگزاری بزرگ‌تر نهایتا حدود ۳۰ تا ۴۰درصد به کارمزد معاملات وابسته هستند و اغلب منابع درآمدی دیگری دارند. بنابراین، کارگزاران توانسته‌اند منابع درآمدی غیر از کارمزد را تعریف کنند. راهکار بعدی برای کاهش هزینه معاملات، استفاده از فضای رقابتی است.

در فضای رقابتی با حذف سـقف کارمزد، کارگزاران وارد نرخ‌های رقابتی می‌شوند، به‌طوری که هر یـک با توجه به سـرویس‌هایی که ارائه می‌دهند، نرخ خود را تعییـن می‌کنند و وارد فضای رقابتی می‌شـوند. در حال حاضر از مهم‌ترین چالش‌های صنعت کارگزاری در ایران تک‌محصولی بودن این پیشـه مبتنی بر دریافت کارمزد معاملات است. این در حالی است که اختیار مشاوره سرمایه‌گذاری، مجوزهای مشـاوره سرمایه‌گذاری، اختیار مدیریت دارایی، تامین سـرمایه و سبدگردانی و مدیریت صندوق‌های سـرمایه‌گذاری از این شـرکت‌ها گرفته شده و این صنعت با چالش جدی تک‌محصولی بودن مواجه شـده اسـت. وابستگی بسیار شدید درآمد شـرکت‌ها به کارمزد معاملات زاییده همین وضعیت اسـت که به دلیل ارتباط مسـتقیم درآمد کارمزدی و حجم معامـلات درآمد کارگزاری‌ها تحت‌تاثیر وضعیت رونق و رکود بازار سـرمایه قرار گرفته است.این شرایط به گونه‌ای است که وقتی حجـم معاملات بالا می‌رود، این صنعت می‌تواند هزینه‌های خود را پوشـش دهد و زمانی که ارزش معامـلات پایین بیاید، این صنعت زیان‌ده می‌شـود. البته دسـتورالعمل جدیدی که در حال تدوین اسـت فضا را مقداری باز گذاشته تا کارگزاری‌هایی که می‌توانند الزامات بازار سرمایه را تامین کنند، به‌تدریج بزرگ‌تر شـوند. روندهای فعلی در صنعت کارگزاری سهام عبارتند از:تجارت الگوریتمی که شـامل اسـتفاده از برنامه‌های رایانه‌ای برای اجرای خودکار معاملات است.ابتکارات تجارت فرامرزی به دلیل جهانی شـدن فزاینده بازارهای مالی و تمایل سـرمایه‌گذاران برای دسترسی به فرصت‌های سرمایه‌گذاری بین‌المللی در حال افزایش است. کارگزاری‌ها باید خدمات خود را برای پاسخگویی به این تقاضا گسـترش داده و قابلیت‌های تجارت فرامرزی و مشارکت با شرکت‌های بین‌المللی را ارائه دهند.صنعت کارگزاری تاکید بیشتری بر امنیت سایبری دارد که ناشی از نیاز به محافظت از داده‌های مشـتریان و جلوگیری از حملات سایبری است.پذیرش اوراق بهادار توکن‌شده که نمایش دیجیتالی اوراق بهادار سـنتی هستند، در حال افزایش است. این روند ناشی از پتانسیل اوراق بهادار توکن‌شده بـرای افزایـش کارآیی، کاهش هزینه‌هـا و افزایش نقدینگـی در بازار اسـت.تغییری در ترجیحات سـرمایه‌گذاران به سـمت محصولات سـرمایه‌گذاری منفعلانه‌تر و کم‌هزینه‌تـر، مانند صندوق‌های شـاخص و ETF وجود دارد. تحولات نظارتی جهانی در حال شکل دادن به صنعت کارگزاری است و شـرکت‌ها باید از مقررات و اسـتانداردهای سختگیرانه فزاینده پیروی کنند. این روند به دلیل نیاز به شفافیت بیشتر، مسوولیت‌پذیری و حمایت از سرمایه‌گذار است. به طور خلاصه، صنعت کارگزاری با توفانی کامل از چالش‌های رقابتی، نظارتی و تکنولوژیک مواجه اسـت که شـرکت‌ها را مجبور به تخصص، نوآوری و تطبیق مدل‌های کسب‌وکار خود برای بقا و پیشرفت می‌کند. کسانی که در انجام این کار شکست می‌خورند، در خطر رها شدن هستند.بنابراین کارگزاری‌ها برای ماندن در این صنعت باید خدمات را با ارائه مشاوره ارزش‌افزوده و برنامه‌ریزی مالی متمایز کرده، از فناوری‌های جدید برای بهبود کارآیی و کاهش هزینه‌ها استفاده کنند و برای رقابتی ماندن، روی پلتفرم‌های معاملاتی مدرن و مبتنی بر ابر سـرمایه‌گذاری کرده و برنامه‌های تلفن همراه و تجربیات مشتری دیجیتال را توسعه دهند. همچنین برای دسترسی به راه‌حل‌های نوآورانه شراکت با شرکت‌های فین‌تک را باید در دستور کار قـرار دهند.طبق آخرین گزارش آماری کانون کارگزاران بورس و اوراق بهادار، تا پایان نیم‌سـال اول سال ۱۴۰۲، تعداد ۱۱۴شرکت کارگزاری در بورس‌های کشور براساس مجوز فعال بوده‌اند. تعداد دفاتر و تالارهای شـرکت‌های کارگزاری تا نیم‌سـال دوم ۱۳۹۸ کاهش را تجربه کرده که این روند کاهشی در نیم‌سال دوم ۱۳۹۸ متوقف و به سیر صعودی تبدیل شده است. در نیم‌سال اول ۱۳۹۹ نیز این بخش با رشد قابل‌توجه ۳۸درصدی همراه بوده که نکته مهمی است. این روند رشد در نیم‌سال دوم سال ۱۳۹۹ با نرخ رشد کمتری ادامه پیدا کرده، اما از نیم‌سال اول ۱۴۰۰ دوباره تعداد دفاتر و تالارها رشد منفی را تجربه کرده که تا نیم‌سال اول ۱۴۰۲ نیز ادامه داشته است.

دنیای رمز ارز

ظهور نشانه‌های خرید برای سولانا

قیمت ارز دیجیتال سـولانا (SOL) در تاریخ ۱۱ ژوئن به پایین‌ترین حد خود در چهار هفته گذشـته رسـید و سـطح حمایت ۱۴۵ دلار را آزمایش کرد. در عرض چهار روز، قیمت این رمزارز با کاهش شدید ۱۵.۸ درصدی مواجه شد که عملکردی ضعیف‌تر از میانگین بازار ارزهای دیجیتال (سقوط ۱۰ درصدی) محسوب می‌شود. با این وجود، بر اساس دو شاخص کلیدی، ممکن است فرصت مطلوبی برای خرید سولانا ایجاد شده باشد.سرمایه‌گذاران نگران هستند که بازار سهام در پی برخی سیگنال‌های نزولی دچار اصلاح شود و در نتیجه، فدرال رزرو ایالات متحده اقدام برای کاهش نرخ بهره را به تاخیر بیندازد. در حال حاضر، معامله‌گـران احتمال ثابت ماندن نرخ بهره تا ماه سـپتامبر را ۴۸ درصد می‌دانند که افزایش قابل‌توجهی نسبت به ۳۹ درصد گزارش‌شده در ماه قبل دارد.در این میان، شاخص سهام اس‌اندپی ۵۰۰ (S&P ۵۰۰) پس رکوردشکنی در ۷ ژوئن سقوط کرد و اکنون سرمایه‌گذاران منتظر اظهارات جروم پاول، رئیس فدرال رزرو ایالات متحده در تاریخ ۱۲ ژوئن هستند.استوارت کایزر، رئیس بخش تدوین استراتژی معاملات سهام در سیتی گروپ، عنوان کرده است که افزایش بیش از ۰.۴ درصدی شاخص قیمت مصرف‌کننده (CPI) نسـبت به ماه قبل می‌تواند باعث فروش گسـترده در بازار شود و به طور بالقوه، شاخص اس‌اندپی ۵۰۰ را بین ۱.۵ تا ۲.۵ درصد کاهش دهد.علی‌رغم اینکه نهادهای نظارتی ایالات متحده در حال حاضر از ارزهای دیجیتال غیر از بیت کوین و اتریوم حمایت نمی‌کنند، سرمایه‌گذاران سولانا نسبت به تأیید ETF اسپات این ارز دیجیتال در آینده امیدوار هسـتند. برایان کلی، موسس و مدیرعامل صندوق دارایی‌های دیجیتال BKCM، سولانا را یکی از پرپتانسیل‌ترین ارزهای دیجیتال برای تأیید از سوی نهادهای نظارتی می‌داند. عملکرد ضعیف اخیر قیمت سولانا را می‌توان به مسائلی در شبکه آن، مانند حداکثر مقدار قابل استخراج (MEV) نسبت داد. طبق گزارش‌ها، اخیرا مشخص شده که اعتبارسنج‌های شبکه سولانا از طریق حملات ساندویچی از معامله‌گران سوءاستفاده می‌کردند و با دستکاری قیمت معاملات برای استخراج سود بیشتر، به آنها آسیب می‌رساندند. بنیاد سولانا در واکنش به این موضوع، اعتبارسنج‌های متخلف را از برنامه خود حذف کرد و انگیزه‌های چنین اقداماتی را کاهش داد.علی‌رغم افت شدید ۱۵ درصدی سولانا تنها در چهار روز، چندین شـاخص نشان می‌دهند که اعتماد سرمایه‌گذاران به این ارز دیجیتال همچنان بالا است. در صورت تثبیت شرایط اقتصاد کلان، این احساس ممکن است به زودی به صعود قیمت SOL منجر شود.

▣ بررسی شاخص‌های صعودی سولانا

داده‌ها نشـان می‌دهند که فاندینگ ریت سـولانا از ۸ ژوئن در سطح ۰.۰۱/طی هر هشت ساعت ثابت مانده که معادل حدود ۰.۲/ در هفته است. این ثبات در تقاضا بین پوزیشن‌های صعودی و نزولی به دنبال کاهش ۱۵ درصدی قیمت، نشـانه خوبی محسـوب می‌شود.داده‌های آنچین شـبکه سولانا نیز از افزایش تعـداد کاربران و حجم تراکنش‌های آن حکایت دارند. سـولانا در حال حاضر از نظر آدرس‌های فعال ۲۴ سـاعته که با برنامه‌های غیرمتمرکز (DApps) در تعامل هسـتند، با توجه به فعالیت‌های قابل وجه در پلتفرم‌هایی مانند صرافی ژوپیتر (Jupiter) و ریدیوم (Raydium)، چهارمین بلاکچین برتر محسـوب می‌شـود.two-signs-۱۷۰-can-sol-reclaimبا این حال، حجـم تراکنش‌های روزانه ۱۱۹ میلیون دلاری شـبکه سولانا به طور چشمگیری کمتر از حجم ۲۹۲ میلیون دلاری تراکنش‌های پالیگان و حجم ۱ میلیارد دلاری تراکنش‌های آربیتروم اسـت.علی‌رغم اصلاح شـدید تا ۱۴۵ دلار در ۱۱ ژوئن، وضعیت معاملات مشـتقات سولانا ثابت مانده که نشـان می‌دهد معامله‌گران آماده تسلیم شدن نیستند. در حال حاضر، به نظر می‌رسـد سولانا پتانسیل بازپس‌گیری قیمت ۱۷۰ دلار را دارد. این پتانسیل در صورتی که تلاش‌های اخیر بنیاد سولانا برای کاهش تأثیر حداکثر ارزش قابل استخراج (MEV)، تجربه کلی کاربران را بهبود دهد، بیشتر نیز خواهد شد.

جزییات جدید ادغام سه توکن هوش مصنوعی

اتحادیـه هـوش مصنوعـی فـوق هوشـمند ای‌اس‌آی (ASI) که از سـه پروژه سـینگولاریتی‌نت (SingularityNET)، فچ.ای‌آی (Fetch.ai) و اوشن پروتکل (Ocean Protocol) تشکیل شده، تاریخ راه‌اندازی توکن ASI خود را به تعویق انداخته است.طبق گزارش‌ها، تاریخ جدید راه‌اندازی توکن ASI از ۱۳ ژوئن به ۱۵ جولای ۲۰۲۴ تغییر کرده و علت آن، جلوگیری از ایجاد اختلال و یکپارچگی بیشـتر اکوسیستم عنوان شده اسـت.در همین راستا، فچ.ای‌آی طی پسـتی در پلتفرم X اعلام کرد: فرصت بیشـتر ما را قادر می‌سـازد تا نیازها و مشخصات اکوسیسـتم‌های شریک خود را برای شبکه و توکن جدید ASI برآورده کنیم و حتی فراتر از آن برویم.در این مدت، توکن‌های موجود یعنی FET، AGIX و OCEAN، به طور مسـتقل در صرافی‌های مختلف معامله خواهند شـد. مرحله ادغام یک مرحله حیاتی اسـت که نیاز به هماهنگی فنی با شـرکت‌های ارائه‌دهنده خدمات ثالث و آزمایش‌های زیادی دارد؛ زیرا توکن جدید باید در محیط دیجیتال ادغام شود.راه‌اندازی توکن ASI یک رویداد مهم برای جامعه هوش مصنوعی و بلاکچین به حسـاب می‌آید. انتظار می‌رود که این توکن جدید عملکرد شبکه‌های غیرمتمرکز را بهبود ببخشد و به ایجاد سیستم‌های پیشرفته هوش مصنوعی کمک کند.

تکرار وعده‌های بورسی؟

روز گذشته نماگر اصلی بازار سرمایه در سبزپوشی متعادلی معاملات خود را به پایان رسـاند. بورس در حالی به آخرین روزهای فصل بهار نزدیک می‌شود که شرایط چندان مطلوبی را برای سرمایه‌گذاران آن‌طور که شـاید و باید به ارمغان نیاورده است. با به شهادت رسـیدن رئیس دولت سیزدهم ریسـک جدیدی به بازارهای مالی تزریق شد.

این سـانحه موجب برگزاری زودهنـگام انتخابات ریاسـت‌جمهوری برای تعیین رئیس دولت چهاردهم شـده اسـت. پس از تایید صلاحیت نهایی نامزدهای انتخابـات ریاسـت‌جمهوری، تـا هشـتمین روز از چهارمین ماه سـال زمـان تبلیغات نامزدهـا و ارائه برنامه‌های آنها خواهد بود.یکی از مهم‌ترین اقداماتی که نامزدها باید به طور مشخص نسبت به آنها صحبت داشته باشند، برنامه‌های اقتصادی است؛ برنامه‌هایی جامـع و هدفمند که باید در دل خود بوی بهبودی را داشته باشند.

در این بین روز گذشـته مسـعود پزشـکیان پس از تایید صلاحیت از سـوی شـورای نگهبـان، اولین نشسـت انتخاباتی خود را در صداوسیما برگزار کرد. پزشـکیان ضمن بیان برنامه‌های خود، اشـاره‌ای به وضعیت ناخوش‌احوال اقتصاد کرد. روز گذشـته نیز این کاندیدای انتخابات صحبت‌هایی در شـبکه‌های اجتماعی پیرامون بازار سـرمایه انجام داد. او وضعیت فعلی بازار را ناامیدکننده توصیف کرد و گفت: بورس اوراق بهادار با بدترین دوران خود در ۴ سـال گذشته مواجه است. پزشکیان همچنین مشکلات و معضلات اقتصادی و بورسـی را یکی دانست و مهم‌ترین عامل نامطلوبی وضعیت اقتصاد را دخالت‌های سیاسـتگذار در کسب‌وکارها و تحریم‌های بین‌المللی عنوان کرد.

او همچنین در رشـته‌توییتی بـه وعده حل ۳روزه مشـکل بورس اشـاره کرد که نه‌تنها مشکل بازار در سـه روز حل نشـد، بلکه معضل عـدم جذابیت بازار سه سال تداوم پیدا کرد. پزشکیان در آخرین توییت خود به چند برابر شـدن نرخ خوراک صنایع در سال گذشته اشاره می‌کند و مصوبه‌ها و سیاستگذاری‌های نامطلوب را عامل اصلی سـقوط کم‌نظیر بورس از قله ۲میلیون و ۵۳۵هزار واحدی در اردیبهشـت‌ماه سال گذشـته دانسـت. در این بین روز گذشته محمدباقر قالیبـاف، رئیـس فعلی مجلس شـورای اسـلامی و کاندیدای ریاسـت‌جمهوری، ضمـن بیان مختصری از برنامه‌هـا، بر ادامه مسـیر با ترکیـب دولت فعلی تاکیـد کـرد. قاضی‌زاده هاشـمی، دیگـر کاندیدای ریاست‌جمهوری، نیز بر واگذاری بنگاه‌های اقتصادی دولتی به بخش خصوصی و تبدیل شرکت‌های دولتی به شـرکت‌های عمومی تاکید داشـت. صحبت‌هایی از این دست بخشـی از برنامه‌های ارائه‌شده از سوی کاندیداها در روزهای نخسـت تبلیغاتی بود. وضعیت فعلی اقتصاد و بازار سـرمایه را نمی‌توان تنها به نتایج دولـت قبلی نسـبت داد.سـکاندارهای قبلی خیابان پاستور نیز پیش از روی کار آمدن و انجام مسوولیت خـود وعده‌هـای گوناگونی پیرامـون بهبود وضعیت اقتصادی سر داده بودند؛ به طوری که در زمان دولت تدبیر و امید با وجود رفع تحریم‌های ظالمانه در سال ۹۶ اوضـاع اقتصادی بهبود نسـبی پیـدا کرد. اما در سـال‌های بعد از آن هم‌زمان با روی کار آمدن دولت جدید آمریکا و خروج از برجام، شرایط اقتصادی کمی پیچیده شد. با وجود اینکه سکان‌دار آن زمان خیابان پاسـتور اقدامـات گوناگونی در زمینه خنثی‌سـازی تحریم‌های بین‌المللی انجام داده بود، اما در سال ۹۸ که بازار سـرمایه در ابتدای مسـیر حرکتی خود قرار داشت، با وعده‌های توخالی ورود افراد حقیقی به بازار سـرمایه رقم خورد. بر همین اساس بود که در خلال سـال‌های ۹۸ تا ۹۹ بازار سـرمایه رشد چشمگیر و بی‌دلیلی را تجربه کرد.

مردادماه سـال ۹۹بازار سـرمایه که بـا وعده‌های سیاسـتگذاران مقصد جذب نقدینگی سرمایه‌گذاران بود، دچار سقوط کم‌نظیری شد و نتوانست آن‌طور که باید پس از آن قامت استوار کند. پیش‌تر در تاریخ ۱۷ خرداد سال جاری، «دنیای اقتصاد» ضمن گزارشی با عنوان «سنجش بورسی دولت‌ها» به بررسی بازدهی بـورس در ۸ دوره ریاسـت‌جمهوری پرداخـت. این گزارش نشـان می‌دهد که بهترین عملکرد متوسـط سـالانه شـاخص کل در دوره دوم دولـت «تدبیر و امید» و بدترین عملکرد شـاخص کل به نخسـتین دوره «دولت بهار» اختصاص داشته است. باید به این نکته توجه کرد که در دولت دوازدهم رشـد انتظارات تورمی مهم‌ترین محرک جهش چشمگیر شاخص بود که البته فقدان اعتماد عمومی ایجادشده در آن زمان، باعث بی‌میلی فعالیت بورسی در دولت سیزدهم شد.

نااطمینانـی سـرمایه‌گذاران از سـرمایه‌گذاری به دولت سـیزدهم نیز وارد شـد و سیاسـتگذاری‌های اقتصادی در ابتدای شـروع فعالیت دولت سـیزدهم معطوف به بهبود شـرایط بازار بود. پس از عبور بازار از یک دوره چندماهه رکودی، موتور رشـد بورس در آبان‌ماه سـال ۱۴۰۱ روشن شد و در اسفندماه همان سال رشد بازار قوت گرفت.

رشـد پرقدرت بازار به سـال ۱۴۰۲ نیز سـرایت پیدا کرد و در نهایت در اردیبهشـت‌ماه سال گذشته شـاخص کل موفق به فتح قله تاریخـی ۲میلیون و ۵۳۵هـزار واحدی شـد. فتح قله تاریخـی همزمانی ناخوشـایندی بـا سـقوط کم‌سـابقه شـاخص کل داشـت و پـس از آن بازار در مسـیر پر از سـنگلاخ سیاستگذاری‌های غیرکارشناسـی و اخبار مختلف، روزهای کم‌توانی را به ثبت رساند.

با وجود اینکه در انتهای دولت سـیزدهم اقدامات مناسبی در جهت اصلاح نرخ خوراک و اخبار تجدید ارزیابی شـرکت‌های خودروسـازی مطرح شـده، اما بررسی کارنامه یک سال گذشته بورس نشان می‌دهد که بـازار سـرمایه کم‌توان‌تـر از آن اسـت که وزن چندانی به وعده‌های گوناگون دهد. بر همین اسـاس به نظر می‌رسـد کاندیداهای ریاست‌جمهوری بیشتر از هـر وعده‌ای باید برنامه جامع و مدونی برای بهبود وضعیت اقتصادی و بورسـی داشـته باشند و کاهش مداخـلات اقتصادی، حذف قیمت‌گذاری دسـتوری، حذف ارز چندنرخی، تنوع‌بخشـی به ابزارهای مالی و کاهش ریسک‌های سیاسی می‌تواند دولت چهاردهم را نسبت به دولت‌های قبل در زمین بورس برنده کند.